

W05.12.0264/I

WIJ BEATRIX, BIJ DE GRATIE GODS,
KONINGIN DER NEDERLANDEN,
PRINSES VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Voorstel tot wijziging van de
Wet op het hoger onderwijs en
wetenschappelijk onderzoek en
enkele andere wetten in verband
met de uitvoering van diverse
maatregelen, aangekondigd
in de Strategische Agenda Hoger
onderwijs, Onderzoek en Wetenschap,
2011-2015 (Wet Kwaliteit
in verscheidenheid hoger onderwijs)

VOORSTEL VAN WET

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en enkele andere wetten aan te passen om een aantal beleidsvoornemens uit de Strategische Agenda Hoger Onderwijs, Onderzoek en Wetenschap 2011-2015 'Kwaliteit in verscheidenheid' te kunnen realiseren;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

De Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1.1 wordt als volgt gewijzigd:

1. Onderdeel p, komt als volgt te luiden:

p. promotieonderwijs: het onderwijs, bedoeld in artikel 7.18a.

2. In onderdeel x1 wordt "artikel 7.38, derde lid" vervangen door: artikel 7.31d, derde lid.
3. In onderdeel z wordt na "artikel 7.10a" ingevoegd: ,artikel 7.10b.

B

Artikel 1.3 wordt als volgt gewijzigd:

1. Aan het eerste lid wordt een volzin toegevoegd, luidende: Zij kunnen promotieonderwijs verzorgen.
2. Aan het tweede lid wordt een volzin toegevoegd, luidende: Zij kunnen promotieonderwijs verzorgen, af te sluiten met een proefschrift op levensbeschouwelijk terrein.
3. Aan het vierde lid wordt een volzin toegevoegd, luidende: Zij kan promotieonderwijs verzorgen.

C

Artikel 1.9 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid, eerste volzin, wordt na "toets nieuwe opleiding" ingevoegd: dan wel de toets nieuw Ad-programma.
2. Het tweede lid wordt als volgt gewijzigd:
 - a. In de eerste volzin wordt na "initiële opleidingen" ingevoegd: en daarbinnen uitgevoerde Ad-programma's.
 - b. In de tweede volzin wordt na "de artikelen 7.10a" ingevoegd: , 710b.
3. Het derde lid, onderdeel e, komt te luiden:
 - e. de vooropleidings-, selectie- of toelatingseisen,.

D

Aan artikel 1.12, eerste lid, komt te luiden:

1. Aan de met goed gevolg afgelegde examens van initiële opleidingen en daarbinnen uitgevoerde Ad-programma's, verzorgd door rechtspersonen voor hoger onderwijs, is een graad als bedoeld in artikel 7.10a onderscheidenlijk artikel 7.10b verbonden.

E

In de eerste volzin van artikel 1.18, derde lid, wordt na "de kwaliteit van de opleidingen" ingevoegd: , daaronder begrepen de Ad-programma's.

F

In artikel 2.6, derde lid, wordt "groepen van opleidingen" vervangen door: groep van opleidingen dan wel per Ad-programma.

G

Artikel 2.9 wordt als volgt gewijzigd;

1. In de laatste volzin van het eerste lid wordt de zinsnede "studenten of extraneï" gewijzigd in: studenten, promotiestudenten of extraneï.
2. Na het eerste lid wordt een nieuw lid 1a ingevoegd, luidende:
 - 1a. Indien na de goedkeuring van Onze minister, bedoeld in artikel 7.8a, derde lid, de uitvoering van een Ad-programma gedeeltelijk wordt uitgevoerd door een instelling als bedoeld in artikel 1.1.1, onderdeel b, van de Wet educatie en

beroepsonderwijs kan het instellingsbestuur in verband daarmee een deel van de rijksbijdrage overdragen aan die instelling.

H

Artikel 5a.2 wordt als volgt gewijzigd:

1. In de eerste volzin van het tweede lid, wordt na "toets nieuwe opleiding" ingevoegd: toets nieuw Ad-programma.
2. Na het tweede lid wordt een nieuw lid ingevoegd, luidende:
 - 2a. Het accreditatieorgaan toetst bij de accreditatie en de toets nieuwe opleiding van een opleiding in het hoger beroepsonderwijs tevens:
 - a. de door een instellingsbestuur voorgestelde toevoeging aan een graad als bedoeld in artikel 7.10a, tweede en derde lid, op internationale herkenbaarheid aan de hand van een referentielijst die bij ministeriële regeling wordt vastgesteld;
 - b. of de door het instellingsbestuur gehanteerde naam van de opleiding voldoende inzicht biedt in de inhoud van de opleiding en aansluit bij hetgeen gebruikelijk is binnen de visitatiegroep of sector waartoe de opleiding behoort.

I

Artikel 5a.2a, eerste lid, wordt na "toets nieuwe opleiding" ingevoegd: toets nieuw Ad-programma.

J

Artikel 6.2 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:
 - a. In de eerste volzin wordt de zinsnede "legt het voornemen tot het verzorgen van een nieuwe opleiding ter instemming aan Onze minister voor met het oog op" gewijzigd in: legt het voornemen tot:
 - a. het verzorgen van een nieuwe opleiding,
 - b. het samenvoegen van bestaande opleidingen,
 - c. het verzorgen van een Ad-programma binnen een bacheloropleiding als bedoeld in artikel 7.3a, tweede lid, onder a, of
 - d. het verzorgen van een masteropleiding in het hoger beroepsonderwijs als bedoeld in artikel 7.3a, tweede lid, onder b,ter instemming aan Onze minister voor met het oog op de beoordeling van een doelmatig onderwijsaanbod en.
 - b. De tweede volzin komt te luiden: Het instellingsbestuur geeft in het voornemen aan of de nieuwe opleiding voltijds, deeltijds of duaal zal zijn en deelt tevens mee in welke gemeente of in welk openbaar lichaam BES de opleiding wordt gevestigd.
2. Onder vernummering van het derde en vierde lid tot het vijfde en zesde lid worden na het tweede lid twee nieuwe leden ingevoegd, luidende:
3. Met inachtneming van de aanvraag kan Onze minister zijn instemming voor het verzorgen van een nieuwe opleiding beperken tot het verzorgen van een voltijdse, deeltijdse of duale opleiding. Onze minister kan zijn instemming ook onder andere beperkingen verlenen.
4. Bij ministeriële regeling kunnen nadere eisen worden gesteld aan de aanvraag om instemming.
3. In het vijfde lid (nieuw) wordt na "de opleiding" ingevoegd: onderscheidenlijk het Ad-programma.

K

Artikel 6.5 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het opschrift wordt na "opleidingen" toegevoegd: en Ad-programma's.
2. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:
 - a. In de aanhef wordt na "een opleiding" ingevoegd: onderscheidenlijk een Ad-programma.
 - b. In onderdeel a wordt na "opleiding" telkens ingevoegd: onderscheidenlijk het Ad-programma.
 - c. In onderdeel b, wordt "de vooropleidingseisen of toelatingseisen" gewijzigd in: de vooropleidings-, selectie- of toelatingseisen.
4. Het tweede lid wordt als volgt gewijzigd:
 - a. Na "ingeschreven studenten" wordt ingevoegd: onderscheidenlijk de studenten die zijn ingeschreven aan de opleiding en het Ad-programma volgen.
 - b. De zinsnede "de opleiding aan dezelfde instelling" wordt vervangen door: de opleiding onderscheidenlijk het Ad-programma aan dezelfde instelling.

L

In het opschrift van artikel 6.6 wordt na "opleidingen" toegevoegd: en Ad-programma's.

M

De artikelen 6.7 tot en met 6.7d vervallen.

N

Artikel 6.10 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt na "alle opleidingen" ingevoegd: onderscheidenlijk een Ad-programma of alle Ad-programma's.
2. Het tweede lid wordt als volgt gewijzigd:
 - a. Na "alle opleidingen" wordt ingevoegd: onderscheidenlijk een Ad-programma of alle Ad-programma's.
 - b. Na "artikel 7.10a" wordt ingevoegd: onderscheidenlijk artikel 7.10b..
3. Het vijfde lid wordt als volgt gewijzigd:
 - a. Na "alle opleidingen" wordt ingevoegd: onderscheidenlijk alle Ad-programma's.
 - b. Na "graden" wordt ingevoegd: als bedoeld in artikel 7.10a onderscheidenlijk artikel 7.10b.

O

Artikel 6.13 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het vierde lid wordt als volgt gewijzigd:
 - a. In onderdeel j, wordt "artikel 7.25, vierde lid" vervangen door: artikel 7.24c.
 - b. Onderdeel s komt te luiden:
 - s. of Onze minister met betrekking tot een opleiding toestemming heeft verleend voor het vaststellen van een hoger collegegeld als bedoeld in artikel 7.45d,.
 - c. Onderdeel t komt te luiden:
 - t. of studenten voor de opleiding kunnen worden geselecteerd in de zin van artikel 7.56a,.
- c. Na onderdeel t worden drie nieuwe onderdelen toegevoegd, luidende:

u. of binnen de opleiding een Ad-programma wordt aangeboden en of dat programma een voltijds, deeltijds of duaal karakter heeft,
v. of binnen de opleiding een versneld traject wordt aangeboden als bedoeld in artikel 7.9a,

w. de toevoeging, bedoeld in artikel 7.10a, tweede lid, die aan een graad is verbonden.

2. In het vijfde lid, onderdeel b, wordt de zinsnede "onderdelen b tot en met g, m, n, o en q" vervangen door: onderdelen b tot en met g, m, n, o, q en v.

P

Artikel 6.14 wordt als volgt gewijzigd:

1. De derde volzin van het eerste lid komt te luiden: Het instellingsbestuur kan een Ad-programma dat de instelling voornemens is te verzorgen, aanmelden voor registratie, nadat dat Ad-programma de toets nieuw Ad-programma met positief gevolg heeft ondergaan.

2. Het tweede lid wordt als volgt gewijzigd:

a. De zinsnede "en bewijst door middel van een voornemen als bedoeld in artikel 6.2, eerste lid, of een besluit als bedoeld in artikel 6.2, derde lid, dat er geen sprake is van een ondoelmatige taakverdeling tussen de instellingen" wordt vervangen door: en het besluit van instemming van Onze minister, bedoeld in artikel 6.2, eerste lid.

b. In de vierde volzin wordt na "de opleiding" ingevoegd: onderscheidenlijk het Ad-programma.

c. De vijfde volzin vervalt.

d. Aan het slot wordt een volzin toegevoegd, luidende: Het instellingsbestuur dat een Ad-programma aanmeldt voor registratie voegt het rapport van de toets nieuw Ad-programma en het besluit van instemming van Onze minister, bedoeld in artikel 6.2, eerste lid, bij.

3. In het derde lid wordt na "de opleiding" ingevoegd: onderscheidenlijk het Ad-programma.

4. Het vierde lid wordt als volgt gewijzigd:

a. In de eerste volzin wordt na "de opleiding" ingevoegd: onderscheidenlijk, voor zover het betreft het niet volledig zijn van de gegevens, het Ad-programma.

b. In de tweede volzin wordt de zinsnede "bedoeld in artikel 5a.11, vijfde lid, onderdeel a" vervangen door: bedoeld in artikel 5a.11, zesde lid, onderdeel c of d.

c. In de derde volzin wordt de zinsnede "indien zij constateert" vervangen door: indien hij constateert, en wordt na "de opleiding" ingevoegd: onderscheidenlijk, voor zover het betreft het niet of niet volledig ontvangen van de gegevens binnen de gestelde termijn of het niet juist zijn van de gegevens, het Ad-programma.

5. In het vijfde lid wordt na "de opleiding" ingevoegd: onderscheidenlijk, voor zover het betreft het onvolledig of onjuist zijn van de gegevens, het Ad-programma.

Q

Het eerste lid van artikel 6.15 wordt als volgt gewijzigd:

1. In de aanhef wordt na "een opleiding" ingevoegd: onderscheidenlijk een Ad-programma.

2. In de onderdelen a, c en d wordt na "de opleiding" telkens ingevoegd: onderscheidenlijk het Ad-programma.

R

In artikel 7.1, tweede lid, wordt "de artikelen 7.8b, 7.17, 7.17a, 7.18, 7.25, 7.30a, en 7.30b, met uitzondering van het eerste lid, vierde volzin" vervangen door: de artikelen 7.3a, tweede lid, onder b, 7.8b, 7.17, 7.17a, 7.18, 7.18a, 7.19, 7.22, 7.24a, tweede lid, 7.24b, tweede lid, en 7.24c.

S

Artikel 7.3 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt na "Het onderwijs" ingevoegd: met uitzondering van het promotieonderwijs.
2. Na het vierde lid wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:
5. Het instellingsbestuur kan de naam van een opleiding wijzigen in het kader van het verlenen van accreditatie of tussentijds als daarmee wordt bereikt dat de naam beter aansluit bij wat binnen de visitatiegroep of de sector gebruikelijk is. Tussentijdse wijziging kan slechts plaatsvinden na instemming door het accreditatieorgaan. Het accreditatieorgaan stemt in als wordt voldaan aan de criteria, bedoeld in artikel 5a.2, lid 2a, onder b.

T

Artikel 7.3a wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid onder b wordt "die door Onze minister als zodanig zijn aangemerkt" vervangen door: , volgend op de bacheloropleidingen, bedoeld onder a.
2. Het derde lid vervalt.

U

In artikel 7.3c, eerste lid, wordt "7.24" vervangen door: 7.24a.

V

Artikel 7.4 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid komt te luiden:
2. Een opleiding wordt zodanig ingericht dat een student in redelijkheid in staat wordt gesteld het aantal studiepunten te behalen waarop de studielast voor een studiejaar is gebaseerd.
2. Het derde lid van artikel 7.4 komt te luiden
3. In afwijking van het eerste lid bedraagt de studielast voor een studiejaar van een versneld traject, bedoeld in artikel 7.9a, tachtig studiepunten.

W

Artikel 7.8a wordt als volgt gewijzigd:

1. Onder vernummering van het derde lid tot het vierde lid wordt een nieuw derde lid ingevoegd, luidende:
3. Onze minister kan op verzoek van een instellingsbestuur goedkeuren dat een deel van het Ad-programma wordt uitgevoerd door een instelling als bedoeld in artikel 1.1.1, onderdeel b, van de Wet educatie en beroepsonderwijs dan wel een andere instelling voor beroepsonderwijs als bedoeld in artikel 1.4.1 van die wet.

Indien Onze minister goedkeuring als bedoeld in de eerste volzin heeft verleend, wordt ten minste de helft van het programma, waaronder in ieder geval de afstudeerfase en het afsluitend examen, verzorgd door de instelling voor hoger onderwijs. Indien een deel van het Ad-programma wordt uitgevoerd door een andere instelling voor beroepsonderwijs als bedoeld in artikel 1.4.1 van de Wet educatie en beroepsonderwijs is artikel 7.34, vijfde lid, van overeenkomstige toepassing.

2. Het vierde lid (nieuw) komt als volgt te luiden:

4. De artikelen 7.8b, 7.53, 7.54 en 7.56 zijn van overeenkomstige toepassing.

X

Artikel 7.9a komt te luiden:

Artikel 7.9a Toelating tot versneld traject gericht op studenten met een VWO-diploma

Een instellingsbestuur kan binnen een bacheloropleiding in het hoger beroepsonderwijs een versneld traject aanbieden dat slechts toegankelijk is voor studenten met een diploma als bedoeld in artikel 7.24b, eerste lid, onder a. Een student die aan de in de eerste volzin bedoelde voorwaarde en de overige voorwaarden voor inschrijving voldoet, kan de inschrijving voor een versneld traject niet worden onthouden.

Y

Artikel 7.9b vervalt.

Z

Artikel 7.9c vervalt.

AA

Artikel 7.10a wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid wordt de tweede volzin vervangen door:

Afhankelijk van het vakgebied waarin het met goed gevolg afgelegde afsluitend examen van een bacheloropleiding onderscheidenlijk het met goed gevolg afgelegde afsluitend examen van een masteropleiding is afgelegd, wordt aan de verleende graad de toevoeging verbonden die op grond van artikel 5a.2a, lid 2a, onder a, met positief resultaat is getoetst.

2. In het derde lid wordt de zinsnede "De tweede volzin van het eerste lid is" vervangen door: De tweede en derde volzin van het eerste lid zijn.

3. Het vierde lid komt te luiden:

4. Het instellingsbestuur kan de graad en de toevoeging aanvullen met de vermelding van het vakgebied of het beroepenveld waarop de graad betrekking heeft.

AB

In artikel 7.10b vervalt het tweede lid onder vernummering van het derde lid tot tweede lid.

AC

Artikel 7.13 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid wordt als volgt gewijzigd:
 - a. Onderdeel v komt te luiden:
 - v. indien er sprake is van selectie van studenten:
 - a. de selectiecriteria,
 - b. de wijze waarop wordt geselecteerd, en
 - c. de voor de selectie geldende procedure, en.
 - b. In onderdeel w wordt de zinsnede "bedoeld in artikel 7.30a, eerste lid, derde volzin" vervangen door: bedoeld in artikel 7.24c, eerste lid, artikel 7.28, vierde en vijfde lid, en artikel 7.30b, tweede lid.
2. Het derde lid komt te luiden:
3. Een persoon aan wie een graad als bedoeld in artikel 7.10b, eerste lid, is verleend, heeft het recht zijn bacheloropleiding te vervolgen. In de onderwijs- en examenregeling wordt aangegeven hoe de betrokkene zijn bacheloropleiding kan vervolgen en aan welke eisen hij daarvoor moet voldoen.
3. Het vierde lid komt te luiden:
4. In de onderwijs- en examenregeling kunnen in verband met de aanmelding voor een bacheloropleiding, bedoeld in titel 3, paragraaf 1, van dit hoofdstuk regels worden gesteld die in elk geval betrekking hebben op de studiekeuzeactiviteiten per bacheloropleiding, de termijn waarbinnen studiekeuzeactiviteiten plaatsvinden, de termijn waarbinnen en de wijze waarop het studiekeuzeadvies wordt uitgebracht, de gevolgen van een studiekeuzeadvies voor de inschrijving en de gevolgen van het zonder geldige reden van verhindering niet deelnemen aan studiekeuzeactiviteiten.

AD

Artikel 7.15, eerste lid, komt te luiden:

1. Het instellingsbestuur verstrekt zodanige informatie aan studenten en aspirant-studenten over:
 - a. de instelling,
 - b. het te volgen onderwijs in algemene zin,
 - c. de differentiatie in het opleidingsaanbod,
 - d. de selectie van studenten,
 - e. de collegegelddifferentiatie en
 - f. de opleidingsnamen,
 dat deze studenten en aspirant-studenten in staat zijn de opleidingsmogelijkheden te vergelijken, zich een goed oordeel te vormen over de inhoud en de inrichting van het gevolgde of te volgen onderwijs en de examens en zich goed voor te bereiden op de gestelde eisen.

AE

Artikel 7.17 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid wordt als volgt gewijzigd:
 - a. De zinsnede "of een gedeelte daarvan" wordt vervangen door: , een gedeelte daarvan of het Ad-programma dan wel een deel daarvan dat binnen die opleiding wordt aangeboden.
 - b. De tweede volzin komt te luiden: Hij legt het in de eerste volzin bedoelde voornemen voor een nevenvestiging dan wel verplaatsing van een opleiding ter instemming voor aan Onze minister.
2. Het vierde lid komt te luiden:

4. Voorafgaand aan het nemen van een instemmingsbesluit als bedoeld in het tweede lid stelt Onze minister de daarvoor in aanmerking komende instellingen in de gelegenheid hun zienswijze te geven op de aanvraag.

AF

Artikel 7.17a wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:
 - a. Na "een opleiding die" wordt ingevoegd: of een Ad-programma dat.
 - b. Na "de opleiding" wordt ingevoegd: of het Ad-programma.
2. In het tweede lid wordt na "de opleiding" ingevoegd: of het Ad-programma.

AG

Na artikel 7.18 wordt een nieuw artikel 7.18a ingevoegd, luidende:

Artikel 7.18a. Promotieonderwijs

1. Een instelling kan promotieonderwijs verzorgen. Promotieonderwijs is onderwijs aan een promotiestudent, gericht op onderzoeksvaardigheden en generieke vaardigheden ten behoeve van zijn promotie en zijn positie op de arbeidsmarkt en het wordt afgesloten met een proefschrift of een proefontwerp, als bedoeld in artikel 7.18, tweede lid, onder b.
2. Indien de instelling promotieonderwijs verzorgt, stelt het instellingsbestuur een reglement voor promotieonderwijs vast. In het reglement worden in ieder geval vastgelegd:
 - a. de voorwaarden voor toelating tot het promotieonderwijs;
 - b. de inrichting van het promotieonderwijs;
 - c. de wijze van toetsing van het onderwijs aan de promotiestudent.
3. Het instellingsbestuur legt in een regeling de criteria vast op grond waarvan de deelname van een promotiestudent aan het promotieonderwijs kan worden beëindigd.
4. Artikel 7.34, eerste lid, onderdelen c tot en met e, is van overeenkomstige toepassing.
5. Het instellingsbestuur kan een maximum vaststellen voor het aantal promotiestudenten dat tegelijkertijd van promotieonderwijs gebruik kan maken.
6. Paragraaf 1 van titel 4 van dit hoofdstuk is van overeenkomstige toepassing op de promotiestudenten.
7. Een promotiestudent wordt voor de toepassing van titel 2 van hoofdstuk 9, titel 3 van dat hoofdstuk voor zover dat betrekking heeft op medezeggenschap en voor de toepassing van artikel 11.13 beschouwd als een student, ingeschreven voor een opleiding.
8. Een promotiestudent is het basistarief van het volledige wettelijk collegegeld, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid, verschuldigd. Artikel 7.48, eerste lid, is van overeenkomstige toepassing. Met toepassing van artikel 7.51, lid 1a, kan het instellingsbestuur het collegegeld geheel of gedeeltelijk kwijtschelden. In de regels, bedoeld in artikel 7.51, vierde lid, eerste volzin, wordt vastgelegd in welke gevallen gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van het collegegeld plaatsvindt.

AH

Artikel 7.19a wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid wordt de zinsnede "De graad, bedoeld in het eerste lid, en de toevoegingen, bedoeld in artikel 7.10a, eerste lid" vervangen door: De graden en de toevoegingen, bedoeld in artikel 7.10a.
2. Onderdeel e van het tweede lid komt te luiden:
 - e. Bachelor of Master met een andere toevoeging als bedoeld in artikel 7.10a, eerste lid, derde volzin,;
3. Onderdeel h van het tweede lid komt te luiden:
 - h. Bachelor of Master met een toevoeging als bedoeld in artikel 7.10a, tweede lid, tweede volzin.
4. Na het derde lid wordt een nieuw lid ingevoegd, luidende:
 - 3a. Indien artikel 7.10a, tweede lid, tweede volzin, is toegepast, wordt de afkorting van de desbetreffende graden met toevoegingen bij ministeriële regeling vastgesteld.

AI

Titel 2, paragraaf 1, wordt als volgt gewijzigd.

De artikelen 7.24 en 7.25 worden vervangen door de volgende artikelen:

Artikel 7.24. Instroomeisen bacheloropleidingen (diploma-eisen en nadere inhoudseisen)

1. De instroomeisen voor de inschrijving voor een opleiding in het wetenschappelijk onderwijs en het hoger beroepsonderwijs bestaan uit:
 - a. diploma-eisen, en
 - b. nadere inhoudseisen.
2. Indien voor de inschrijving voor een opleiding niet wordt voldaan aan de nadere inhoudseisen kan het instellingsbestuur de betrokkene vrijstelling van deze eisen verlenen op grond van een onderzoek als bedoeld in artikel 7.24c.
3. Voor de inschrijving voor de opleiding tot leraar basisonderwijs kunnen bijzondere nadere inhoudseisen worden gesteld als bedoeld in artikel 7.24d.

Artikel 7.24a. Instroomeisen bacheloropleidingen in het wetenschappelijk onderwijs

1. De diploma-eis voor een opleiding in het wetenschappelijk onderwijs is het bezit van het diploma voorbereidend wetenschappelijk onderwijs, bedoeld in artikel 7 van de Wet op het voortgezet onderwijs of artikel 7 van de Wet voortgezet onderwijs BES.
2. De nadere inhoudseisen voor een opleiding in het wetenschappelijk onderwijs zijn, voor zover van toepassing, de bij ministeriële regeling voor een opleiding of groep van opleidingen vastgestelde nadere inhoudseisen:
 - a. over het profiel of de profielen, bedoeld in artikel 12 van de Wet op het voortgezet onderwijs en artikel 38 van de Wet voortgezet onderwijs BES, waarop het diploma, bedoeld in het eerste lid, betrekking moet hebben, en
 - b. over de vakken en andere programma-onderdelen die deel moeten hebben uitgemaakt van het examen ter verkrijging van het diploma, bedoeld in het eerste lid.

Artikel 7.24b. Instroomeisen bacheloropleidingen in het hoger beroepsonderwijs

1. De diploma-eis voor een opleiding in het hoger beroepsonderwijs is het bezit van het diploma:

- a. voorbereidend wetenschappelijk onderwijs, bedoeld in artikel 7 van de Wet op het voortgezet onderwijs of artikel 7 van de Wet voortgezet onderwijs BES,
- b. hoger algemeen voortgezet onderwijs, bedoeld in artikel 8 van de Wet op het voortgezet onderwijs of artikel 8 van de Wet voortgezet onderwijs BES,
- c. van een middenkaderopleiding of van een specialistenopleiding als bedoeld in artikel 7.2.2, eerste lid, onder d, van de Wet educatie en beroepsonderwijs of artikel 7.2.2, eerste lid, onder e, van die wet,
- d.. van de bij ministeriële regeling aangewezen vakopleidingen, bedoeld in artikel 7.2.2, eerste lid, onder c, van de Wet educatie en beroepsonderwijs.

2. De nadere inhoudseisen voor een opleiding in het hoger beroepsonderwijs zijn, voor zover van toepassing, de bij ministeriële regeling voor een opleiding of groep van opleidingen vastgestelde nadere inhoudseisen:

- a. over het profiel of de profielen, bedoeld in artikel 12 van de Wet op het voortgezet onderwijs en artikel 38 van de Wet voortgezet onderwijs BES, waarop de diploma's, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a en b, betrekking moeten hebben,
- b. over vakken en andere programma-onderdelen die deel moeten hebben uitgemaakt van het examen ter verkrijging van een van de diploma's, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a en b, en
- c. over de opleiding of groep van opleidingen, bedoeld in het eerste lid, onderdelen c en d, waarvoor een aansluiting op een opleiding of een groep van opleidingen in het hoger beroepsonderwijs vereist is. De vereiste aansluiting wordt vastgesteld bij ministeriële regeling. De invulling daarvan kan plaatsvinden aan de hand van een gezamenlijk voorstel van vertegenwoordigers van de hogescholen en van de instellingen, bedoeld in artikel 1.1.1, onderdeel b, van de Wet educatie en beroepsonderwijs. Indien een dergelijk voorstel uitblijft of indien Onze minister bepaalt dat voor een opleiding of groep van opleidingen specifieke eisen moeten gelden, legt Onze minister de invulling vast in de hiervoor genoemde ministeriële regeling.

3. Voor de opleiding tot leraar basisonderwijs kan als bijzondere nadere inhoudseis een instroomtoets worden afgenomen van de aankomende student waarmee deze aantoonbaar te voldoen aan de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 7.24d gestelde nadere inhoudseisen die van een ander niveau kunnen zijn dan het eindexamenniveau van de diploma's, bedoeld in het eerste lid. Het tweede lid van dit artikel is niet van toepassing op de bijzondere nadere inhoudseis, bedoeld in de vorige volzin.

Artikel 7.24c. Deficiëntieonderzoek bacheloropleidingen

1. Het instellingsbestuur kan bepalen dat de bezitter van een diploma, bedoeld in artikel 7.24b, eerste lid, onderdelen a tot en met d, die niet voldoet aan de nadere inhoudseisen, bedoeld in de artikelen 7.24a, tweede lid, en 7.24b, tweede lid, toch wordt ingeschreven onder de voorwaarde dat betrokkene op grond van een onderzoek aantoonbaar te beschikken over de kennis, het inzicht en de vaardigheden die inhoudelijk overeenkomen met de nadere inhoudseisen.

2. Aan de eisen, bedoeld in het eerste lid, moet zijn voldaan voor de aanvang van de opleiding, met dien verstande dat bij ministeriële regeling opleidingen kunnen worden aangewezen voor welke, in door het instellingsbestuur te bepalen gevallen en onder door het instellingsbestuur vast te stellen voorwaarden, aan de eisen kan worden voldaan uiterlijk bij afronding van de propedeutische fase of, indien die fase niet is ingesteld, de eerste periode in die opleiding met een studielast van 60 studiepunten.

3. De eisen, bedoeld in het eerste lid, worden opgenomen in de onderwijs- en examenregeling.

Artikel 7.24d. Instroomtoets lerarenopleidingen basisonderwijs

1. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen voor de opleiding tot leraar basisonderwijs bijzondere nadere inhoudseisen worden gesteld op basis waarvan de aankomend student die zich voor die opleiding wil inschrijven, aantoonst te beschikken over voldoende kennis met betrekking tot onderdelen of kennisgebieden in het basisonderwijs als bedoeld in artikel 9, eerste en tweede lid, van de Wet op het primair onderwijs om te kunnen deelnemen aan de opleiding tot leraar basisonderwijs.

2. De aankomend student toont aan te beschikken over de kennis, bedoeld in het eerste lid, zo nodig door het met goed gevolg afleggen van een instroomtoets.

3. Bij of krachtens de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in het eerste lid, wordt in ieder geval bepaald:

a. op welke onderdelen of kennisgebieden als bedoeld in het eerste lid, de instroomtoets betrekking heeft,

b. het niveau waarop de instroomtoets met goed gevolg moet worden afgelegd,

c. wat de beoordelingscriteria zijn op basis waarvan wordt vastgesteld dat een instroomtoets met goed gevolg is afgelegd.

Artikel 7.25. Geen instroomeisen voor de Open Universiteit

1. Voor de inschrijving voor een bacheloropleiding of voor een onderwijseenheid, behorend tot een bacheloropleiding, aan de Open Universiteit gelden geen instroomeisen.

2. De inschrijving, bedoeld in het eerste lid, staat open voor ieder die de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt.

AJ

Artikel 7.26 komt te luiden:

Artikel 7.26. Aanvullende eisen in verband met beroepsuitoefening

1. Indien de uitoefening van het beroep of de beroepen waarop een opleiding voorbereidt, specifieke eisen stelt ten aanzien van:

a. kennis of vaardigheden die niet of niet in voldoende mate onderdeel zijn van het voortgezet onderwijs, bedoeld in de Wet op het voortgezet onderwijs en in de Wet voortgezet onderwijs BES, of van het beroepsonderwijs, bedoeld in de Wet educatie en beroepsonderwijs, of

b. de eigenschappen van de student,

kan het instellingsbestuur in verband daarmee eisen stellen in aanvulling op de eisen, bedoeld in artikel 7.24a, eerste lid, en artikel 7.24b, eerste lid.

2. Bij ministeriële regeling wordt vastgesteld op welke onderdelen of subonderdelen als bedoeld in artikel 6.13, derde lid, de bevoegdheid bedoeld in de eerste volzin betrekking kan hebben.

AK

Artikel 7.26a vervalt.

AL

In artikel 7.27 wordt "aan een universiteit of aan een hogeschool" vervangen door: aan een instelling voor hoger onderwijs.

AM

Artikel 7.28 komt te luiden:

Artikel 7.28. Vrijstelling op grond van andere diploma's

1. Vrijgesteld van diploma-eisen als bedoeld in de artikelen 7.24a, eerste lid, en 7.24b, eerste lid, is:
 - a. degene aan wie een graad als bedoeld in artikel 7.10a is verleend, en
 - b. degene die toegang heeft tot het wetenschappelijk onderwijs of het hoger beroepsonderwijs in het land van een verdragspartij die het Verdrag inzake de erkenning van kwalificaties betreffende hoger onderwijs in de Europese regio (Trb. 2002, 137) heeft geratificeerd, onverminderd de bevoegdheid van het instellingsbestuur, bedoeld in artikel 7.30d. Gelijke bevoegdheid bestaat op grond van het derde, vijfde en zesde lid en de artikelen 7.25 en 7.27.
2. Het instellingsbestuur kan met het oog op de inschrijving voor een bacheloropleiding aan de bezitter van een met goed gevolg afgelegd propedeutisch examen vrijstelling verlenen van de instroomeisen.
3. Het instellingsbestuur kan vrijstelling verlenen van de diploma-eisen aan de persoon die in het bezit is van een buitenlands diploma dat naar het oordeel van het instellingsbestuur ten minste gelijkwaardig is aan het diploma, bedoeld in de artikelen 7.24a, eerste lid, en 7.24b, eerste lid.
4. Het instellingsbestuur kan ten aanzien van de betrokkene, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, en het tweede en derde lid, de eis stellen dat hij de Nederlandse taal voldoende beheerst om het onderwijs goed te kunnen volgen. Het instellingsbestuur kan tevens bepalen dat betrokkene niet wordt ingeschreven zolang aan de in de vorige volzin bedoelde eis niet is voldaan.
5. Artikel 7.24c, eerste lid, is van overeenkomstige toepassing indien de bezitter van een diploma, bedoeld in het eerste of tweede lid, niet voldoet aan de nadere inhoudseisen die zijn vastgesteld bij de ministeriële regeling, bedoeld in artikel 7.24a, tweede lid, onderscheidenlijk artikel 7.24b, tweede lid. De betrokkene kan eveneens worden ingeschreven indien het instellingsbestuur van oordeel is dat redelijkerwijs verwacht kan worden dat betrokkene tijdens het eerste jaar van inschrijving voor de opleiding op grond van een aanvullend onderzoek aantoonbaar te beschikken over de kennis, het inzicht en de vaardigheden die inhoudelijk overeenkomen met de nadere inhoudseisen. Het instellingsbestuur bepaalt op welke wijze betrokkene op grond van een aanvullend onderzoek met het oog op de inschrijving vrijgesteld kan worden van die nadere inhoudseisen.

6. De bij het onderzoek, bedoeld in het vierde en vijfde lid, te stellen eisen worden opgenomen in de onderwijs- en examenregeling.

AN

In artikel 7.29, eerste lid, wordt "vooropleidingseis" telkens vervangen door: diploma-eis, en wordt "in artikel 7.24, eerste onderscheidenlijk tweede lid" vervangen door: in artikel 7.24a, eerste lid, onderscheidenlijk artikel 7.24b, eerste lid.

AO

Artikel 7.30a vervalst.

AP

Artikelen 7.30b komt te luiden:

Artikel 7.30b. Toelatingseisen masteropleidingen

1. Voor de inschrijving voor een masteropleiding in het wetenschappelijk onderwijs of voor een masteropleiding in het hoger beroepsonderwijs geldt als toelatingseis:
 - a. het bezit van een graad Bachelor in het wetenschappelijk onderwijs onderscheidenlijk een graad Bachelor in het hoger beroepsonderwijs; of
 - b. het bezit van kennis, inzicht en vaardigheden op het niveau van een graad Bachelor in het wetenschappelijk onderwijs onderscheidenlijk een graad Bachelor in het hoger beroepsonderwijs.
2. Het instellingsbestuur kan in aanvulling op de eisen, bedoeld in het eerste lid, kwalitatieve selectie-eisen vaststellen. Deze aanvullende eisen worden opgenomen in de onderwijs- en examenregeling.
3. Het instellingsbestuur laat degenen die aan de gestelde eisen voldoen toe tot een masteropleiding. Indien het instellingsbestuur een maximum aantal voor de opleiding in te schrijven personen heeft vastgesteld, geldt als aanvullende toelatingseis dat dit aantal door de toelating niet wordt overschreden.
4. Het instellingsbestuur maakt tijdig de procedure bekend op grond waarvan de toelating zal plaatsvinden ingeval het aantal aspirant-studenten voor een masteropleiding het maximumaantal, bedoeld in het derde lid, zou overschrijden. Het instellingsbestuur stelt daartoe een reglement vast.
5. Indien er sprake is van kwalitatieve selectie van studenten bedraagt het aantal soorten selectiecriteria ten minste twee.

AQ

Artikel 7.30d komt te luiden:

Artikel 7.30d. Toelatingseisen niet van toepassing als gevolg van Lissabon-afspraken

1. Op de personen, bedoeld in artikel 7.28, eerste lid, onderdeel b, is voor de inschrijving voor een masteropleiding in het wetenschappelijk onderwijs of voor een masteropleiding in het hoger beroepsonderwijs het bezit van een graad Bachelor in het wetenschappelijk onderwijs onderscheidenlijk een graad Bachelor in het hoger beroepsonderwijs niet vereist.

2. Ten aanzien van de personen, bedoeld in artikel 7.28, eerste lid, onderdeel b, heeft het instellingsbestuur de bevoegdheid om op grond van artikel IV.1 van het Verdrag inzake de erkenning van kwalificaties betreffende hoger onderwijs in de Europese regio (Trb. 2002, 137) een aanzienlijk verschil aan te tonen tussen de algemene eisen betreffende de toegang op het grondgebied van het bedoelde land waar de kwalificatie werd behaald en de algemene eisen bij of krachtens deze wet.

AR

In artikel 7.30e wordt "de artikelen 7.30a tot en met 7.30c" gewijzigd in: de artikelen 7.30b of 7.30c.

AS

Artikel 7. 31 vervalt.

AT

Onder vernummering van hoofdstuk 7, titel 3, paragraaf 1, tot hoofdstuk 7, titel 3, paragraaf 1a, wordt een nieuwe paragraaf ingevoegd, luidende:

Paragraaf 1. Aanmelding en studiekeuzeadvies

Artikel 7.31a. Aanmelding uiterlijk op 1 mei

1. Uiterlijk op 1 mei voorafgaand aan het desbetreffende studiejaar meldt degene die zich als student voor de eerste maal wil inschrijven voor een bepaalde propedeutische fase van een bacheloropleiding aan een bepaalde instelling of, indien die fase niet is ingesteld, de eerste periode in een bacheloropleiding met een studielast van 60 studiepunten, zich aan bij Onze Minister, met inachtneming van artikel 7.31d en overeenkomstig bij ministeriële regeling vast te stellen regels van procedurele aard.
2. De aanmelding geschiedt onder vermelding van de instelling en de bacheloropleiding waarvoor de betrokkene zich wil inschrijven.
3. Onze Minister levert de aanmeldingsgegevens aan de instelling of instellingen waarvoor de betrokkene zich heeft aangemeld.

Artikel 7.31b. Rechten en verplichtingen bij aanmelding uiterlijk op 1 mei

1. Indien de betrokkene zich uiterlijk op 1 mei voor een bacheloropleiding heeft aangemeld als bedoeld in artikel 7.31a, heeft de betrokkene het recht deel te nemen aan door de instelling met betrekking tot de desbetreffende bacheloropleiding te organiseren studiekeuzeactiviteiten, uitmondend in een studiekeuzeadvies. Bij ministeriële regeling kan een maximum aantal studiekeuzeadviezen worden vastgesteld waarop de betrokkene recht heeft.
2. Het instellingsbestuur kan bepalen dat de betrokkene verplicht is deel te nemen aan de studiekeuzeactiviteiten, bedoeld in het eerste lid.
3. Indien de betrokkene zonder geldige reden niet deelneemt aan de studiekeuzeactiviteiten, bedoeld in het eerste lid, kan het instellingsbestuur besluiten de inschrijving van de betrokkene te weigeren.
4. Dit artikel is niet van toepassing op:
 - a. de inschrijving voor een bacheloropleiding waarvoor een selectieprocedure is ingesteld,

- b. degene die op grond van artikel 7.28 is vrijgesteld van de diploma-eisen, bedoeld in de artikelen 7.24a, eerste lid, en 7.24b, eerste lid,
- c. de inschrijving voor een bacheloropleiding indien betrokkene voor de desbetreffende bacheloropleiding deelneemt aan een onderzoek als bedoeld in artikel 7.29,
- d. degene die reeds ingeschreven is of ingeschreven is geweest voor een bacheloropleiding.

5. Het instellingsbestuur stelt ter uitvoering van dit artikel nadere regels vast die in elk geval betrekking hebben op de studiekeuzeactiviteiten, de termijn waarbinnen studiekeuzeactiviteiten plaatsvinden, de termijn waarbinnen en de wijze waarop het studiekeuzeadvies wordt uitgebracht, de gevolgen van een studiekeuzeadvies voor de inschrijving en de gevolgen van het zonder geldige reden van verhindering niet deelnemen aan studiekeuzeactiviteiten.

Artikel 7.31c. Aanmelding na 1 mei

1. Het instellingsbestuur kan besluiten om een betrokkene, die zich voor het eerst na 1 mei aanmeldt voor een bacheloropleiding, al dan niet in te schrijven.
2. Artikel 7.31b, vierde en vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 7.31d. Te verstrekken persoonsgebonden nummer bij aanmelding

1. Bij de aanmelding, bedoeld in deze paragraaf, legt de betrokkene mede zijn persoonsgebonden nummer over. Indien de student aannemelijk maakt dat hij geen persoonsgebonden nummer kan overleggen, vindt de aanmelding plaats met inachtneming van het derde lid.
2. Het persoonsgebonden nummer wordt overgelegd door middel van een van overheidswege verstrekt document, waarop tevens de gegevens over de geslachtsnaam, de voorletters, de geboortedatum en het geslacht van de betrokkene zijn vermeld.
3. Indien de betrokkene aannemelijk maakt dat hij geen persoonsgebonden nummer kan overleggen, verstrekt Onze Minister binnen acht weken na ontvangst van de aanmelding aan hem zijn onderwijsnummer. Het onderwijsnummer is een door Onze Minister uitgegeven en aan de betrokkene toegekend persoonsgebonden nummer.
4. Onze Minister verstrekt binnen acht weken na ontvangst van de aanmelding aan het bestuur van de instelling waaraan de betrokkene zich wil inschrijven, het persoonsgebonden nummer van de betrokkene en de gegevens, bedoeld in artikel 7.52, tweede lid, voorzover die door de betrokkene zijn verstrekt.

Artikel 7.31e. Aanmelding bij Open Universiteit

De artikelen 7.31a, 7.31b en 7.31c zijn niet van toepassing op de Open Universiteit.

AU

Aan het derde lid van artikel 7.32 wordt een volzin toegevoegd, luidende: Een student die een Ad-programma wil volgen, schrijft zich in voor de opleiding en het Ad-programma.

AV

Aan artikel 7.34 wordt een vijfde lid toegevoegd, luidende:

5. Een student die een Ad-programma volgt dat voor een deel wordt uitgevoerd door een instelling als bedoeld in artikel 1.1.1, onderdeel b, van de Wet educatie en beroepsonderwijs heeft gedurende de tijd dat hij aan het programma deelneemt recht op toegang tot alle relevante onderwijsvoorzieningen van die instelling.

AW

Artikel 7.37, vierde lid, vervalt onder vernummering van het vijfde tot en met zevende lid tot vierde tot en met zesde lid.

AX

Artikel 7.38 vervalt.

AY

Artikel 7.39 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid, derde volzin, wordt "Artikel 7.38, tweede lid" vervangen door: Artikel 7.31d, tweede lid.
2. In het tweede, derde en vijfde lid wordt "Informatie Beheer Groep" telkens vervangen door: Onze minister.

AZ

In artikel 7.42, derde lid, wordt "artikel 7.37, vijfde of zesde lid" vervangen door: artikel 7.37, vierde of vijfde lid.

BA

Onder vernummering van artikel 7.45c tot artikel 7.45i worden na artikel 7.45b zes nieuwe artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 7.45c. Gemaximeerd wettelijk collegegeld

Een instellingsbestuur kan onder de voorwaarden en beperkingen, bedoeld in artikel 7.56b, voor studenten een hoger collegegeld vaststellen dan bedoeld in de artikelen 7.45 tot en met 7.45b, ongeacht hun aanspraken op een wettelijk collegegeld als bedoeld in die artikelen.

Artikel 7.45d. Gemaximeerd wettelijk collegegeld op aanvraag

1. Onze minister kan op aanvraag van het instellingsbestuur toestemming verlenen om voor studenten een collegegeld vast te stellen dat hoger is dan het volledige wettelijke collegegeld volgens het basistarief dat op grond van artikel 7.45, zevende lid, bij algemene maatregel van bestuur is vastgesteld en, op de wijze daarin bepaald, is geïndexeerd.
2. De toestemming van Onze minister heeft betrekking op een bepaalde opleiding.
3. Onze minister verleent uitsluitend toestemming indien:
 - a. de aanvraag kleinschalig en intensief onderwijs betreft dat is gericht op een bovengemiddeld onderwijsrendement en waarbij de activiteiten binnen en buiten het curriculum met elkaar zijn verbonden, en
 - b. de toestemming geen afbreuk doet aan de toegankelijkheid van het hoger onderwijs.
4. Het hogere collegegeld, bedoeld in het eerste lid, bedraagt ten hoogste vijf maal het volledige wettelijke collegegeld volgens het basistarief dat op grond van artikel

7.45, zevende lid, bij algemene maatregel van bestuur is vastgesteld en, op de wijze daarin bepaald, is geïndexeerd.

Artikel 7.45e. Aan toestemming voor gemaximeerd wettelijk collegegeld verbonden verplichtingen

Aan de toestemming, bedoeld in artikel 7.45d, eerste lid, zijn voor het instellingsbestuur in ieder geval de volgende verplichtingen verbonden:

- a. het selecteren van aspirant-studenten op grond van ten minste twee soorten kwalitatieve selectiecriteria;
- b. het vaststellen van een regeling voor de criteria en de procedure voor dispensatie van betaling van het hogere collegegeld; en
- c. het meewerken aan een eenmalige toetsing aan de praktijk als bedoeld in artikel 7.45g .

Onze minister kan aan zijn toestemming ook andere verplichtingen verbinden.

Artikel 7.45f. Aanvraag voor toestemming voor gemaximeerd wettelijk collegegeld en advisering door accreditatieorgaan

1. Het instellingsbestuur dient een aanvraag als bedoeld in artikel 7.45d, eerste lid, in bij het accreditatieorgaan.
2. Na ontvangst van de aanvraag stelt het accreditatieorgaan ten behoeve van het besluit van Onze minister, bedoeld in artikel 7.45d, eerste lid, een advies op over:
 - a. het aspect, bedoeld in artikel 7.45d, derde lid, onder a, en;
 - b. de vraag, of de betreffende opleiding, ondanks de kwalificatie door het instellingsbestuur, moet worden beschouwd als een nieuwe opleiding.
3. Het accreditatieorgaan zendt het advies, bedoeld in het tweede lid, samen met de aanvraag, binnen zes maanden na indiening van de aanvraag aan Onze minister.
4. Onze minister kan nadere regels stellen met betrekking tot het indienen van aanvragen en de daarbij te verstrekken gegevens en bescheiden.
5. Het accreditatieorgaan legt het advieskader en zijn werkwijze vast in het accreditatiekader, bedoeld in artikel 5a.2a, eerste lid,.

Artikel 7.45g. Toetsing aan de praktijk

1. Indien Onze minister aan het instellingsbestuur toestemming als bedoeld in artikel 7.45d, eerste lid, heeft verleend, laat het instellingsbestuur het aspect, bedoeld in artikel 7.45d, derde lid, onder a, van de betreffende opleiding zes jaar na de verlening eenmalig toetsen aan de praktijk.
2. Bij het verlenen van de toestemming, bedoeld in artikel 7.45d , kan Onze minister bepalen dat de toetsing aan de praktijk op een ander tijdstip plaatsvindt dan het tijdstip, bedoeld in het eerste lid, dan wel dat de toetsing achterwege kan blijven omdat daarvan geen nieuwe inzichten zijn te verwachten.
3. Het accreditatieorgaan zendt zijn bevindingen naar aanleiding van een toetsing aan de praktijk aan Onze minister.
4. Onze minister kan nadere regels stellen met betrekking tot de toetsing aan de praktijk.

Artikel 7.45h. Intrekking toestemming voor gemaximeerd wettelijk collegegeld

Onze minister kan de toestemming, bedoeld in artikel 7.45d, eerste lid, intrekken, indien:

- a. de opleiding niet langer voldoet aan het aspect, bedoeld in artikel 7.45d, derde lid, onder a;
- b. de opleiding moet worden beschouwd als een nieuwe opleiding;
- c. de toegankelijkheid van het hoger onderwijs in gevaar komt; of
- d. het instellingsbestuur de verplichtingen, bedoeld in artikel 7.45e, niet naleeft.

BB

Artikel 7.50, tweede lid, komt te luiden:

2. In afwijking van het eerste lid kan het instellingsbestuur een vergoeding verlangen voor de kosten van een selectieprocedure.

BC

Na het achtste lid van artikel 7.51 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

9. Indien het instellingsbestuur heeft besloten promotieonderwijs te verzorgen, treft het eveneens voorzieningen voor de financiële ondersteuning van een promotiestudent die tot dat onderwijs is toegelaten. Het vierde lid, met uitzondering van de tweede, derde en vierde volzin, is van overeenkomstige toepassing. Het recht op financiële ondersteuning vervalt op het moment dat de deelname van de promotiestudent aan het promotieonderwijs eindigt.

BD

Artikel 7.53 komt te luiden:

Artikel 7.53. Beperking inschrijving op grond van beschikbare onderwijscapaciteit

1. Het instellingsbestuur kan per opleiding in verband met de beschikbare onderwijscapaciteit het maximum aantal studenten vaststellen dat voor de eerste maal kan worden ingeschreven voor de propedeutische fase van de desbetreffende opleiding. De vaststelling geschiedt voor een studiejaar.
2. Het instellingsbestuur selecteert de aspirant-studenten in verband met de beschikbare onderwijscapaciteit uitsluitend op grond van kwalitatieve criteria. Het aantal soorten kwalitatieve selectiecriteria bedraagt ten minste twee.
3. Het instellingsbestuur maakt tijdig de kwalitatieve selectiecriteria en de selectieprocedure bekend op grond waarvan de toelating zal plaatsvinden ingeval het aantal aspirant-studenten het maximum aantal, bedoeld in het eerste lid, zou overschrijden. Het instellingsbestuur stelt daartoe een reglement vast.
4. Het instellingsbestuur schrijft niet meer studenten in dan het maximum aantal dat het instellingsbestuur in verband met de beschikbare capaciteit heeft vastgesteld.
5. Indien ten aanzien van een opleiding een ministeriële regeling als bedoeld in artikel 7.56 is vastgesteld, blijft dit artikel buiten toepassing.
6. Voor 1 december van het kalenderjaar voorafgaande aan het studiejaar waarvoor de eerste vaststelling geschiedt, doet het instellingsbestuur hiervan mededeling aan Onze Minister. Voor een opleiding die na deze datum voor de

eerste maal is opgenomen in het register, bedoeld in artikel 6.13, en waarvan het onderwijs zal aanvangen met ingang van het daaropvolgende studiejaar, geldt 1 april als uiterste datum voor de mededeling aan Onze Minister van de onderwijscapaciteit van die opleiding.

7. Bij ministeriële regeling kunnen in ieder geval voorschriften worden vastgesteld met betrekking tot:

- a. de aanmeldingsdatum voor selectie; en
- b. indien een opleiding door meer dan één instelling als bedoeld in artikel 1.2, onder a, wordt verzorgd: het aantal selectieprocedures van een bepaalde opleiding waaraan een gegadigde in hetzelfde studiejaar kan deelnemen.

8. Bij ministeriële regeling kunnen met betrekking tot de beperking van de inschrijving ook andere voorschriften worden vastgesteld dan die bedoeld in het zevende lid.

BE

Artikel 7.56 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid komt als volgt te luiden:

1. Indien het aanbod van afgestudeerden van een bepaalde opleiding de behoefte daaraan op de arbeidsmarkt in aanmerkelijke mate overtreft of dreigt te overtreffen en in andere situaties waarin dit in verband met beheersing van de arbeidsmarkt wenselijk wordt geacht, kan bij ministeriële regeling het aantal personen worden vastgesteld dat voor de twee studie jaren na vaststelling van de ministeriële regeling ten hoogste voor de eerste maal kan worden ingeschreven voor het eerste studiejaar van de desbetreffende opleiding aan alle universiteiten of hogescholen waaraan deze is verbonden waarbij een verdeling kan worden gemaakt van dat aantal over elk van de bedoelde instellingen.

2. Artikel 7.56, tweede lid, komt te luiden:

Artikel 7.53, tweede lid, derde lid, vijfde lid en zevende lid, is van overeenkomstige toepassing.

BF

Na artikel 7.56 worden twee nieuwe artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 7.56a. Beperking inschrijving op grond van selectie in verband met specifiek opleidingsprofiel

1. Voor zover het profiel van een opleiding en een goede aansluiting van studenten op dat opleidingsprofiel dat naar het oordeel van het instellingsbestuur wenselijk maken, kan het instellingsbestuur besluiten dat studenten voor de propedeutische fase van de desbetreffende opleiding worden geselecteerd.

2. Onder een opleidingsprofiel, bedoeld in het eerste lid, wordt begrepen: een door het instellingsbestuur vastgesteld profiel met betrekking tot het onderwijsconcept, het begin- of het eindniveau of de onderwijshoud van een opleiding.

3. Selectie, bedoeld in het eerste lid, is uitsluitend toegestaan, indien:

- a. het opleidingsprofiel kleinschalig en intensief onderwijs betreft dat is gericht op een bovengemiddeld onderwijsrendement en waarbij de activiteiten binnen en buiten het curriculum met elkaar zijn verbonden, of
- b. het opleidingsprofiel binnen de toepasselijke visitatiegroep duidelijk onderscheidend is.

4. Het aantal selectiecriteria bedraagt ten minste twee. Er bestaat een rechtstreeks verband tussen het vastgestelde opleidingsprofiel en de vastgestelde selectiecriteria.
5. Het instellingsbestuur laat aspirant-studenten die aan de gestelde eisen voldoen toe tot de propedeutische fase van de betreffende opleiding. Indien het instellingsbestuur een maximum aantal voor de opleiding in te schrijven personen heeft vastgesteld, geldt als aanvullende toelatingseis dat dit aantal door de toelating niet wordt overschreden.
6. Het instellingsbestuur maakt tijdig de procedure bekend, op grond waarvan de toelating zal plaatsvinden ingeval het aantal aspirant-studenten het maximum aantal, bedoeld in het vijfde lid, zou overschrijden. Het instellingsbestuur stelt daartoe een reglement vast.
7. Indien ten aanzien van een opleiding een ministeriële regeling als bedoeld in artikel 7.56 is vastgesteld, blijft dit artikel buiten toepassing.
8. Onze minister kan de selectiebevoegdheid, bedoeld in het eerste lid, ten aanzien van één of meer opleidingen intrekken, indien het instellingsbestuur niet voldoet aan de eisen en verplichtingen, bedoeld in het derde lid, of met het oog op de toegankelijkheid van het hoger onderwijs. In het besluit van Onze minister worden tevens de gevolgen daarvan geregeld, waaronder de termijn waarvoor het besluit geldt.
9. Bij ministeriële regeling kan met het oog op de toegankelijkheid van het hoger onderwijs worden bepaald dat de selectiebevoegdheid bedoeld in dit artikel gedurende een bij dat besluit vastgesteld tijdvak niet wordt uitgebreid.

Artikel 7.56b. Beperking inschrijving op grond van selectie; vaststelling gemaximeerd wettelijk collegegeld

1. Een instellingsbestuur kan onverminderd het bepaalde in artikel 7.56a besluiten dat studenten op grond van kwalitatieve criteria worden geselecteerd en dat voor de geselecteerde studenten, ongeacht bestaande aanspraken op wettelijk collegegeld, bedoeld in de artikelen 7.45 tot en met 7.45b, een hoger collegegeld wordt vastgesteld indien de selectie of de collegegeldverhoging betrekking hebben op:
 - a. een speciaal traject binnen een opleiding dat gericht is op het behalen van een hoger kennisniveau van studenten, of
 - b. opleidingen ten aanzien waarvan het accreditatieorgaan het eindoordeel excellent heeft vastgelegd in het accreditatierapport, bedoeld in artikel 5a.10.
2. Ten aanzien van opleidingen waarvan het accreditatieorgaan het eindoordeel goed heeft vastgelegd in het accreditatierapport, bedoeld in artikel 5a.10, kan een instellingsbestuur onverminderd het bepaalde in artikel 7.56a besluiten dat studenten op grond van kwalitatieve criteria worden geselecteerd.
3. Het collegegeld, bedoeld in het eerste lid, is ten hoogste vijf maal hoger dan het volledige wettelijke collegegeld volgens het basistarief dat op grond van artikel 7.45, zevende lid, bij algemene maatregel van bestuur is vastgesteld en op de wijze daarin bepaald is geïndexeerd.
4. Het aantal soorten kwalitatieve selectiecriteria bedraagt ten aanzien van opleidingen als bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, ten minste twee.
5. Het instellingsbestuur laat aspirant-studenten die aan de gestelde eisen voldoen toe tot een speciaal traject als bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, of een

opleiding als bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, onderscheidenlijk het tweede lid. Indien het instellingsbestuur een maximum aantal voor de opleiding in te schrijven personen heeft vastgesteld, geldt als aanvullende toelatingseis, dat dit aantal door de toelating niet wordt overschreden.

6. Het instellingsbestuur maakt tijdig de procedure bekend op grond waarvan de toelating zal plaatsvinden ingeval het aantal aspirant-studenten voor een speciaal traject als bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, of een opleiding als bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, onderscheidenlijk het tweede lid het maximum aantal, bedoeld in het vijfde lid, zou overschrijden. Het instellingsbestuur stelt daartoe een reglement vast.

BG

Artikel 7.57 wordt als volgt gewijzigd:

1. In de eerste volzin vervalt: en de artikelen 7.57d en 7.57f, vierde en vijfde lid,.
2. De tweede volzin komt te luiden: Voor de toepassing van artikel 7.56 gelden bovendien door universiteiten of hogescholen verzorgde groepen van verwante opleidingen als dezelfde opleidingen.

BH

Artikel 7.57i wordt als volgt gewijzigd:

1. Voor de tekst wordt de aanduiding "1" geplaatst.
2. Er worden drie leden toegevoegd, luidende:
 2. Indien de omvang van de ondersteuning, bedoeld in het eerste lid, overeenkomt met een studielast van 30 studiepunten of minder kan het instellingsbestuur daarvoor een vergoeding vragen ter hoogte van maximaal een proportioneel deel van het basistarief van het wettelijk collegegeld.
 3. Indien de studielast overeenkomt met meer dan 30 studiepunten kan het instellingsbestuur voor de eerste 30 studiepunten een vergoeding vragen ter hoogte van maximaal een proportioneel deel van het basistarief van het wettelijk collegegeld en stelt voor het overige het instellingsbestuur het tarief van de vergoeding vast.
 4. Een student die gebruik maakt van de ondersteuning terwijl hij een opleiding volgt waarvoor hij wettelijk collegegeld verschuldigd is, wordt vrijgesteld van het betalen van een vergoeding voor de ondersteuning.
 5. Een student die gebruik maakt van de ondersteuning en alleen met dat oogmerk is ingeschreven voor een opleiding waarvoor hij collegegeld verschuldigd is, betaalt gedurende de periode dat hij ondersteuning ontvangt in plaats van collegegeld een vergoeding voor de ondersteuning.

BI

Paragraaf 4a vervalt.

BJ

Artikel 7.61, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. In onderdeel e, wordt "de artikelen 7.25, vierde lid, en 7.28, vierde lid" vervangen door: de artikelen 7.24c en 7.28, zesde lid.
2. In onderdeel h wordt "de artikelen 7.30a en 7.30b" gewijzigd in: de artikelen 7.30b, 7.56a en 7.56b.

BK

Artikel 9.15, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. In onderdeel g, wordt "de artikelen 7.25, vierde lid, 7.28, tweede tot en met vierde lid" vervangen door: de artikelen 7.24c, 7.28, tweede, vijfde en zesde lid.
2. De beide onderdelen j worden vervangen door:
 - j. de uitvoering van de artikelen 7.45e en 7.56b,
 - k. het vaststellen van de procedures en criteria met betrekking tot erkenning van verworven competenties, en.
3. Na onderdeel k (nieuw) wordt een onderdeel l toegevoegd, luidende:
 - l. het vaststellen van de voorwaarden voor toelating tot het promotieonderwijs, de inrichting van het promotieonderwijs en de wijze van toetsing van de promotiestudent, bedoeld in artikel 7.18a.

BL

Artikel 9.33a wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid, onderdeel b, komt te luiden:
 - b. de begroting, waaruit onder meer de hoogte van het instellingscollegegeld, bedoeld in artikel 7.46, en de hoogte van het gemaximeerde collegegeld, bedoeld in de artikelen 7.45c en 7.45d, blijken.
2. Het tweede lid wordt als volgt gewijzigd:
 - a. Onderdeel b komt te luiden:
 - b. het beleid ten aanzien van het instellingscollegegeld, bedoeld in artikel 7.46, en de hoogte van het gemaximeerde collegegeld bedoeld in de artikelen 7.45c en 7.45d.
 - b. Onderdeel d komt te luiden:
 - d. de regeling of regelingen die het instellingsbestuur vaststelt op het terrein van selectiecriteria en selectieprocedures.
 - c. In onderdeel e wordt "bedoeld in artikel 6.7a, eerste lid, onder c", gewijzigd in: bedoeld in artikel 7.45e, eerste lid, onder b.
 - d. Onderdeel f komt te luiden:
 - f. de regels die het instellingsbestuur vaststelt met betrekking tot de studiekeuzeadviezen en studiekeuzeactiviteiten, bedoeld in artikel 7.31b, vijfde lid.

BM

Artikel 9.38, onderdeel b, wordt als volgt gewijzigd:

1. Aan het slot van onderdeel a vervalt het woord "en".
2. Onderdeel b komt te luiden:
 - b. de onderwijs- en examenregeling, bedoeld in artikel 7.13, met uitzondering van de onderwerpen genoemd in het tweede lid, onder a tot en met g en v, alsmede het vierde lid, en met uitzondering van de eisen, bedoeld in artikel 7.24c, eerste lid, artikel 7.28, vierde en vijfde lid, en artikel 7.30b, tweede lid, en.
3. Na onderdeel b wordt een nieuw onderdeel ingevoegd, luidende:
 - c. het vaststellen van de voorwaarden voor toelating tot het promotieonderwijs, de inrichting van het promotieonderwijs en de wijze van toetsing van de promotiestudent, bedoeld in artikel 7.18a.

BN

Aan artikel 10.17 wordt een achtste lid toegevoegd, luidende:

8. Voor de toepassing van het eerste lid wordt het Ad-programma beschouwd als een organisatorische eenheid waaraan een deelraad als bedoeld in artikel 10.25 is verbonden. Indien een deel van het Ad-programma wordt uitgevoerd door een instelling als bedoeld in artikel 1.1.1, onderdeel b, van de Wet educatie en beroepsonderwijs wordt het personeel van die instelling voor de toepassing van het derde en het vijfde lid beschouwd als personeel van de hogeschool.

BO

In artikel 10.20, onderdeel e, wordt "onder a tot en met g" gewijzigd in: onder a tot en met g en v, alsmede het vierde lid.

BP

Artikel 10.20a wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid, onderdeel b, komt te luiden:

b. de begroting, waaruit onder meer de hoogte van het instellingscollegegeld, bedoeld in artikel 7.46, en de hoogte van het gemaximeerde collegegeld, bedoeld in de artikelen 7.45c en 7.45d, blijken.

2. Het tweede lid wordt als volgt gewijzigd:

a. Onderdeel b komt te luiden:

b. het beleid ten aanzien van het instellingscollegegeld, bedoeld in artikel 7.46, en de hoogte van het gemaximeerde collegegeld bedoeld in de artikelen 7.45c en 7.45d.

b. Onderdeel d komt te luiden:

d. de regeling of regelingen die het instellingsbestuur vaststelt op het terrein van selectiecriteria en selectieprocedures.

c. In onderdeel e wordt "bedoeld in artikel 6.7a, eerste lid, onder c", gewijzigd in: bedoeld in artikel 7.45e, eerste lid, onderdeel b.

d. Onderdeel f komt te luiden:

f. de regels die het instellingsbestuur vaststelt met betrekking tot de studiekeuzeadviezen en studiekeuzeactiviteiten, bedoeld in artikel 7.31b, vijfde lid.

BQ

Artikel 11.13, tweede lid, komt als volgt te luiden:

2. Het college van bestuur behoeft voorts de voorafgaande instemming van de universiteitsraad dan wel, indien het college van bestuur heeft besloten dat de Wet op de ondernemingsraden met uitzondering van hoofdstuk VII B van toepassing is, de gezamenlijke vergadering van de ondernemingsraad en het orgaan dat op grond van een door het college van bestuur vastgestelde medezeggenschapsregeling ten behoeve van de studenten van de Open Universiteit is ingesteld, voor elk door hem te nemen besluit met betrekking tot ten minste:

a. de vaststelling of wijziging van de onderwijs- en examenregeling, bedoeld in artikel 7.13, met uitzondering van de onderwerpen, genoemd in het tweede lid, onder a tot en met g, en v en met uitzondering van de eisen, bedoeld in artikel 7.30b, tweede lid.

b. het vaststellen van de voorwaarden voor toelating tot het promotieonderwijs, de inrichting van het promotieonderwijs en de wijze van toetsing van de promotiestudent, bedoeld in artikel 7.18a.

BR

In artikel 18.38 wordt "de vooropleidingseisen, bedoeld in artikel 7.24, eerste of tweede lid, onverminderd het derde lid van dat artikel" vervangen door: de diploma-eisen, bedoeld in de artikelen 7.24a, eerste lid, of 7.24b, eerste lid, onverminderd artikel 7.24d.

ARTIKEL II OVERGANGSBEPALING RECHT OP INSCHRIJVING

Aspirant-studenten die op het moment van inwerkingtreding van artikel I, onderdeel BB, onderscheidenlijk onderdeel BD, beschikken over een bewijs van toelating als bedoeld in de artikelen 7.57c en 7.57d van de wet, zoals die artikelen luiden op de dag voordat dit onderdeel in werking treedt, behouden hun recht op inschrijving voor de propedeutische fase van de desbetreffende opleiding.

ARTIKEL III WIJZIGING EXPERIMENTENWET VOOROPLEIDINGSEISEN, SELECTIE EN COLLEGEgeldHEFFING

De Experimentenwet vooropleidingseisen, selectie en collegegeldheffing wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 6 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het opschrift wordt "vooropleidingseisen" vervangen door: instroomeisen.
2. In het eerste lid wordt "in afwijking van artikel 7.24, eerste en tweede lid," vervangen door: in afwijking van de artikelen 24a, eerste lid, en 24b, eerste lid, en wordt "vooropleidingseisen, gesteld in artikel 7.24, eerste onderscheidenlijk tweede lid" vervangen door: diploma-eisen, gesteld in de artikelen 7.24a, eerste lid, onderscheidenlijk 7.24b, eerste lid.
3. In het tweede lid wordt "vooropleidingseisen, gesteld in artikel 7.24, eerste onderscheidenlijk tweede lid" vervangen door: diploma-eisen, gesteld in de artikelen 7.24a, eerste lid, en 7.24b, eerste lid.
3. In het tweede tot en met vijfde lid wordt "vervangende vooropleidingseisen" telkens vervangen door: vervangende diploma-eisen.

B

In artikel 11, tweede lid, wordt "vooropleidingseisen" telkens vervangen door: diploma-eisen, en wordt "gesteld in artikel 7.24, eerste en tweede lid" vervangen door: gesteld in de artikelen 7.24a, eerste lid, en 7.24b, eerste lid.

ARTIKEL IV WIJZIGING WET OP HET VOORTGEZET ONDERWIJS

In artikel 118l, derde lid, onder b, van de Wet op het voortgezet onderwijs wordt "artikel 7.24, tweede lid" vervangen door: artikel 7.24b, eerste lid.

ARTIKEL V WIJZIGING WET EDUCATIE EN BEROEPSONDERWIJS

In artikel 8.1.1 van de Wet educatie en beroepsonderwijs wordt na lid 1a een nieuw lid 1b ingevoegd, luidende:

1b. Voor de student die zich heeft ingeschreven voor een Ad-programma als bedoeld in artikel 7.8a, eerste lid, tweede volzin, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek geldt niet de verplichting, bedoeld in de eerste volzin van het eerste lid, om gebruik te kunnen maken van de onderwijsvoorzieningen.

ARTIKEL VI WIJZIGING WET STUDIEFINANCIERING 2000

De Wet studiefinanciering 2000 wordt als volgt gewijzigd:

Na het tweede lid van artikel 5.7 wordt een nieuw lid ingevoegd, luidende:

2a. Indien een student binnen de diplomatermijn hoger onderwijs het afsluitend examen van een traject binnen een hbo bacheloropleiding als bedoeld in artikel 7.9a van de WHW behaalt, wordt de resterende periode van zijn prestatiebeurs niet verstrekt, indien hij zich inschrijft bij een opleiding als bedoeld in artikel 7.3a, tweede lid, onder b, van de WHW.

ARTIKEL VII WIJZIGING WET VAN 14 JUNI 2007

Artikel IV, onderdeel D, van de Wet van 14 juni 2007 tot wijziging van onder meer de Wet studiefinanciering 2000 in verband met onder meer de uitvoerbaarheid van die wet en de invoering van een kopopleiding in het hoger onderwijs, alsmede van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met onder meer Associate-degreeprogramma's en masteropleidingen op het gebied van het hoger onderwijs wordt komt als volgt te luiden:

Voorafgaand aan titel 3 van hoofdstuk 5a wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 5a.13. Toets nieuw Ad-programma

1. De toets nieuw Ad-programma wordt verleend op aanvraag van het instellingsbestuur. Het instellingsbestuur vermeldt daarbij de opleiding waarbinnen het programma zal worden uitgevoerd. Een aanvraag kan niet worden ingediend indien en voor zolang ten aanzien van die opleiding artikel 5a.12a is toegepast onderscheidenlijk van toepassing is.
2. Het accreditatieorgaan neemt binnen zes maanden na ontvangst van de aanvraag een besluit. In dit besluit geeft het accreditatieorgaan aan welk onderdeel van het Centraal register opleidingen hoger onderwijs, bedoeld in artikel 6.13, naar zijn oordeel voor de opleiding passend is.
3. Het besluit tot het verlenen van een toets nieuw Ad-programma vervalt indien het instellingsbestuur het Ad-programma niet binnen tien maanden heeft laten registreren in het in het tweede lid bedoelde register als het Ad-programma binnen een bekostigde opleiding zal worden verzorgd en indien het instellingsbestuur het

Ad-programma niet binnen zes maanden in dat register heeft laten registreren als het Ad-programma binnen een niet-bekostigde opleiding zal worden verzorgd.

4. Het besluit waaruit blijkt dat de toets nieuw Ad-programma met positief gevolg is ondergaan, vervalt eveneens op het moment dat de geldigheid van het laatst genomen accreditatiebesluit of het besluit toets nieuwe opleiding vervalt met betrekking tot de bacheloropleiding waarvan het Ad-programma onderdeel uitmaakt.

5. De artikelen 5a.9, negende lid, en 5a.10 zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel VIII SAMENLOOPBEPALING

P.M. In afwachting van indiening bij de Tweede Kamer van de wet tot wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en de Wet op het onderwijstoezicht in verband met de versterking van de kwaliteitswaarborging van het hoger onderwijs alsmede tot wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en de Wet educatie en beroepsonderwijs in verband met de introductie van een aanwijzingsbevoegdheid voor de minister (Wet versterking kwaliteitswaarborging hoger onderwijs).

Artikel IX SAMENLOOPBEPALING

P.M. In afwachting van indiening bij de Tweede Kamer van de Variawet.

Artikel X INWERKINGTREDING

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap,

De Minister van Economische zaken,
Landbouw en Innovatie,

MEMORIE VAN TOELICHTING

ALGEMEEN

Dit wetsvoorstel bevat de aanpassing van de wetgeving die nodig is om de beleidsvoornemens uit de Strategische Agenda Hoger Onderwijs, Onderzoek en Wetenschap 'Kwaliteit in verscheidenheid'¹ (Strategische Agenda) mogelijk te maken. De mogelijkheden voor instellingsbesturen om bij het toelaten van studenten tot een opleiding te selecteren worden verruimd. In een aantal gevallen is daaraan gekoppeld de mogelijkheid om een hoger collegegeld te vragen. Op middellange termijn komt de centrale loting als middel om de toelating van studenten te reguleren te vervallen. Er worden maatregelen voorgesteld die de definitieve invoering van de associate degree mogelijk maken. De figuur van de promotiestudent wordt geïntroduceerd. Verder worden maatregelen voorgesteld die tot doel hebben dat de naam van een opleiding een helder inzicht biedt in de inhoud daarvan. De bevoegdheid van een instellingsbestuur om aan een behaalde graad een toevoeging te verbinden wordt, eveneens om redenen van transparantie, begrensd. De toelatingseisen zijn opnieuw geformuleerd en bovendien logischer gegroepeerd. Hetzelfde geldt voor de bepalingen die het collegegeld regelen. Tevens worden nieuwe regels voorgesteld voor aanmelding en studiekeuze die beogen te bewerkstelligen dat de student sneller op de juiste plaats terechtkomt. Ook wordt geregeld dat een instellingsbestuur van een hogeschool kan besluiten binnen een bacheloropleiding een 3-jarig traject voor vwo'ers in te richten. Ten slotte bevat het wetsvoorstel een meer uitgewerkte regeling voor de zogenaamde schakelprogramma's dan de wet nu biedt. Volledigheidshalve zij nog opgemerkt dat de beleidsvoornemens van het kabinet om de kwaliteit van het hoger onderwijs beter te waarborgen in een apart wetsvoorstel zijn opgenomen, het wetsvoorstel 'Versterking kwaliteitswaarborging hoger onderwijs'.

Inleiding

Het huidige Nederlandse hoger onderwijs is over het algemeen goed, maar het stelsel is onvoldoende toekomstbestendig. De ambitie van Nederland om te behoren tot de top-5 van kenniseconomieën vraagt om een kwaliteitsverhoging. In de Strategische Agenda doet het kabinet voorstellen om deze kwaliteitsslag in het hoger onderwijs en onderzoek te maken. Daarbij heeft het kabinet zich gebaseerd op het advies van de commissie-Veerman.² Dit advies stelt dat de centrale opdracht voor het hoger onderwijs is om meer kwaliteit en meer verscheidenheid te bieden. Deze beide opdrachten houden nauw verband met elkaar. De commissie-Veerman formuleerde het aldus: *"Het kwaliteitsvraagstuk in het hoger onderwijs kan niet los gezien worden van de grote variëteit in uitdagingen waar het hoger onderwijs zich voor gesteld ziet. [...] Daarom pleit de commissie voor een – misschien wel 'onnederlandse' – differentiatie in drievoud:*

¹ Kamerstukken II 2010/11, 31 288, nr. 194.

² Advies van de Commissie 'Toekomstbestendig Hoger Onderwijs Stelsel' (Commissie-Veerman), april 2010.

meer differentiatie in structuur; meer differentiatie tussen instellingen [profilering] en meer differentiatie in het onderwijsaanbod.”³

In de Strategische Agenda is een aantal koerswijzigingen voorgesteld om het hogeronderwijsstelsel toekomstbestendig te maken en meer kwaliteit te realiseren. Daarbij wordt de kwaliteit van het onderwijs boven de kwantiteit van studentenaantallen gesteld. De koerswijzigingen zijn:

1. *Een beter, maar ook strenger studieklimaat.* De studiecultuur aan hogescholen en universiteiten dient zich te kenmerken door uitdaging, presteren en het maximale uit je studie en uit je eigen vermogen halen. Het onderwijs moet intensiever en uitdagender worden, met meer contacturen en kleinere onderwijsgroepen, vooral in de eerste jaren van de bachelorfase. Er moet gestreefd worden naar excellent onderwijs. De lat gaat omhoog en de aspirant-student wordt begeleid bij de keuze van de studie. Er komt meer selectie aan de poort. Als een student daarbij niet over de lat komt, zal zijn ambitie bijgesteld moeten worden. De kwaliteit van docenten wordt verbeterd;
2. *Een herordening van het opleidingsaanbod, meer profiel en meer differentiatie in het onderwijs.* Het onderwijs kan beter inspelen op verschillen in aanleg en vermogen van studenten en op de behoeftes van de arbeidsmarkt. Het onderwijs is gedifferentieerder maar tegelijkertijd moet versnippering in het aanbod worden tegengegaan en transparantie in het opleidingsaanbod worden bevorderd;
3. *Samenwerking.* Er moet meer samenwerking komen in de kennisketen van fundamenteel onderzoek, praktijkgericht onderzoek, toegepast onderzoek en innovatie; netwerkorganisaties met gezamenlijke, publiek-private kennisopbouw in plaats van ieder zijn eigen expertise; er moet een betere benutting van onderzoek komen;
4. *Profilering en specialisatie van instellingen.* Zwaartepunten moeten worden versterkt en kwaliteit en profiel worden beloond in de bekostiging van universiteiten en hogescholen.

De geschetste koerswijzigingen verlangen betrokken partners in het hoger onderwijs – universiteiten, hogescholen, rechtspersonen voor hoger onderwijs, docenten, studenten en onderzoekers – die zich inzetten voor het gezamenlijke toekomstperspectief. Om de ambities te realiseren zijn bovendien sterke autonome instellingen nodig. Bij deze autonomie hoort echter ook ‘accountability’ en het nemen van verantwoordelijkheid. De implementatie van de kabinetsvoornemens vergt een meerjarige aanpak met ingrijpende hervormingen. Dit gebeurt op verschillende manieren en met verschillende instrumenten. Naast regelgeving zijn dat ook financiële instrumenten en onderlinge afspraken.

In dit deel van de memorie van toelichting komen de volgende onderwerpen aan bod:

1. Aansluiting op het hoger onderwijs
 - 1.1 Aanmelding en studiekeuzeadvies
 - 1.2 Toelating tot het hoger onderwijs

³ Advies Commissie-Veerman 2010, paragraaf 3.3, p. 32.

2. De lat omhoog
 - 2.1 Selectie voor de opleiding
 - 2.2 Toelating tot de masteropleiding
 - 2.3 Bevorderen van excellentie

3. Differentiatie in het onderwijsaanbod
 - 3.1 Macrodoelmatigheid en transparantie van het opleidingsaanbod
 - 3.2 Associate-degreeprogramma's
 - 3.3 Driejarige hbo-trajecten voor vwo'ers
 - 3.4 Promotiestudenten

4. Overige onderwerpen
 - 4.1 Titulatuur
 - 4.2 Schakelprogramma's
 - 4.3 Arbeidsmarktfixus

5. Overleg, administratieve lasten en uitvoerbaarheid
 - 5.1. Gevoerd overleg
 - 5.2. Administratieve lasten
 - 5.3. Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid

Deze memorie van toelichting wordt mede ondertekend namens de Minister van Economische zaken, Landbouw en Innovatie.

1. Aansluiting op het hoger onderwijs

Door het verbeteren van de aansluiting van het voortgezet onderwijs (vo) en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) op het hoger onderwijs (ho), wordt de kwaliteit van het hoger onderwijs verbeterd. Aan deze betere aansluiting wordt op twee manieren gewerkt. Ten eerste worden de (aspirant)studenten geholpen bij het maken van een betere studiekeuze, zodat de juiste student sneller op de juiste plek zit. Ten tweede worden de toelatingseisen tot het hoger onderwijs in dit wetsvoorstel aangescherpt omdat er te vaak studenten instromen die het niet redden.

1.1 Aanmelding en studiekeuzeadvies

Veel studenten in het hoger onderwijs stoppen in het eerste jaar met hun studie. Het gaat om 29% in het hoger beroepsonderwijs (hbo) en 23% in het wetenschappelijk onderwijs (wo).⁴ De oorzaak is vaak een verkeerde studiekeuze. Het is van belang dat studenten zich vroegtijdig op een studiekeuze oriënteren. Het tijdstip van aanmelden voor een opleiding blijkt een rol te spelen bij de uitval. Studenten die zich laat aanmelden, vallen aanzienlijk vaker uit in hun eerste

⁴ Onderzoek ResearchNed, *Studiekeuze en Studiesucces. Een selectie van gegevens uit de Startmonitor over studiekeuze, studieuitval en studiesucces in het hoger onderwijs*, Nijmegen 2009.

studiejaar dan studenten die zich eerder aanmelden.⁵ In de Strategische Agenda is een aantal maatregelen opgenomen om het studiekeuzeproces te verbeteren en uitval in het eerste jaar van het hoger onderwijs terug te dringen.

De afgelopen twee jaren zijn pilots voor studiekeuzegesprekken uitgevoerd.⁶ Het doel van de adviserende studiekeuzegesprekken was om studenten beter voor te bereiden op de opleiding en zodoende switchen en uitval in het eerste jaar tegen te gaan. De ervaringen van projectleiders en studenten waren voornamelijk positief. Uit de pilots kwamen twee belangrijke aandachtspunten naar voren. Ten eerste melden studenten zich soms vrij laat aan waardoor instellingen geen tijd meer hebben om studiekeuzegesprekken te organiseren en te voeren. Ten tweede geven sommige instellingen en opleidingen aan dat een meer verplichtend karakter van de studiekeuzegesprekken gewenst is zodat aspirant-studenten beter voorbereid kunnen worden op hun studie om op die manier uitval te voorkomen.

1.1.1. Wat gaat er veranderen?

Het studiekeuzeadvies voor bacheloropleidingen krijgt een wettelijke basis (hoofdstuk 7, titel 3, paragraaf 1, en artikel 7.13, vierde lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, WHW). Aspirant-studenten uit het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs krijgen het recht op studiekeuzeadviezen voor de opleiding(en) waarvoor zij zich op uiterlijk 1 mei hebben aangemeld. De aanmelding geschiedt via Studielink. Als een aspirant-student een studiekeuzeadvies wil ontvangen over deze opleiding(en), moet de instelling daarin voorzien. Omgekeerd kunnen instellingen de aspirant-studenten verplichten deel te nemen aan activiteiten die leiden tot een studiekeuzeadvies (studiekeuzeactiviteiten). Hierdoor kunnen de verwachtingen over en weer op een goede manier worden verkend hetgeen bijdraagt aan een bewuste keuze en de motivatie van de student en aan het rendement van de opleiding.

De aanmelddatum van uiterlijk 1 mei voor deze aspirant-studenten wordt in de WHW opgenomen (artikel 7.31a). Deze datum zorgt ervoor dat de studenten op tijd een bewuste keuze maken. Bovendien kan het proces van studiekeuzeactiviteiten praktisch worden vorm gegeven omdat de instelling voldoende tijd heeft om studiekeuzeactiviteiten te organiseren. Ook de school voor voortgezet onderwijs kan de aspirant-student dan nog ondersteunen bij het keuzeproces in het traject van loopbaanoriëntatie en begeleiding (LOB).

1.1.2. Studiekeuzeadvies

Een studiekeuzeadvies is de uitkomst van studiekeuzeactiviteiten die gericht zijn op een betere match tussen student en bacheloropleiding. Een studiekeuzeactiviteit beoogt aspirant-studenten meer zelfinzicht te geven. Daarnaast krijgen zij betere informatie over de opleiding en de factoren die bepalend zijn voor het succesvol doorlopen van de opleiding van hun keuze. De instelling geeft zelf vorm aan de studiekeuzeactiviteiten. De instelling voert dit breed in voor de gehele instelling en

⁵ Onderzoek ResearchNed, *Vervroeging aanmelding. Onderzoek naar de impact van vervroeging van de aanmelddatum in het hoger onderwijs*, BGS 136, Nijmegen 2010.

⁶ Zie SURF-programma *Studiekeuzegesprekken: wat werkt?*. De ervaringen met deze pilots zijn te vinden op wiki.surffoundation.nl.

kan ook differentiëren per opleiding of per doelgroep (bijvoorbeeld meer aandacht geven aan leerlingen met een verhoogde kans op uitval).

Een studiekeuzeadvies blijft een advies en is geen selectie-instrument. De aspirant-student die zich uiterlijk op 1 mei heeft aangemeld heeft toelatingsrecht, ongeacht of het advies positief of negatief is.

De aanmelddatum en de wettelijke invoering van een studiekeuzeadvies hebben betrekking op studenten die dat jaar instromen vanuit het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. Bij het terugdringen van de uitval is dit de groep waarbij de meeste winst te behalen valt, omdat het de grootste groep is en omdat de overgang voor deze groep het grootst is. Voor andere groepen aspirant-studenten geldt de aanmelddatum van uiterlijk 1 mei niet. Dat zou voor sommige studenten namelijk onwerkbaar en overbodig zijn, bijvoorbeeld omdat ze aan het eind van het studiejaar al een bindend studieadvies krijgen. De verplichte aanmelddatum van 1 mei is voor deze categorie studenten dan ook niet altijd reëel. Andere aspirant-studenten zullen bij de instelling een selectie(toets) moeten ondergaan omdat hun vooropleiding geen toelatingsrecht biedt. Naast het selectiegesprek heeft een studiekeuzeactiviteit weinig meerwaarde. Om deze reden geldt de verplichting van de studiekeuzeactiviteit ook niet voor de aspirant-studenten uit het vo en mbo die zich aanmelden voor een selectie-opleiding. De verplichting ontbreekt, maar uiteraard kunnen de instelling en aspirant-student elkaar desgewenst wel tot dergelijke studiekeuzeactiviteiten uitnodigen. Instellingen mogen geen financiële bijdrage vragen voor de studiekeuzeactiviteiten die zij verrichten in het kader van het studiekeuzeadvies. De studiekeuzeactiviteiten worden integraal ingevoerd voor de hiervoor genoemde aspirant-studenten. Een financiële bijdrage zou een drempel kunnen opwerpen voor de toegankelijkheid van het hogeronderwijsstelsel. Een goede studiekeuze is een eerste stap naar een goed studieklimaat. Instellingen hebben zelf baat bij investeringen in goede matching; daardoor zullen immers minder studenten uitvallen. De kost gaat hier voor de baat uit.

1.1.3. Rechten van de aspirant-student die zich uiterlijk op 1 mei aanmeldt

Een aspirant-student die zich tijdig heeft aangemeld, heeft recht op een studiekeuzeadvies voor de opleiding(en) waarvoor hij zich heeft aangemeld (artikel 7.31b). Deze aspirant-student heeft bovendien toelatingsrecht voor de opleidingen waarvoor hij zich heeft aangemeld, uiteraard behoudens andere selectie-eisen die wellicht voor die specifieke opleiding(en) bestaan. Dit toelatingsrecht behouden de aspirant-studenten ook voor de opleidingen waarvoor zij zich na 1 mei pas aanmelden. Hierdoor is niet alleen verzekerd dat deze aspirant-studenten tijdig een studiekeuze maken en zich tijdig aanmelden, maar ook dat zij de mogelijkheid hebben om - bijvoorbeeld naar aanleiding van een negatief advies van de opleiding waarvoor ze zich op uiterlijk 1 mei hadden aangemeld - nog voor de start van het studiejaar hun keuze bij te stellen. Deze aspirant-studenten kunnen overigens wel hun toelatingsrecht verliezen als de opleiding een studiekeuzeadvies verplicht stelt en zij daaraan zonder goede reden niet meedoen.

1.1.4. Rechten van de aspirant-student die zich na 1 mei aanmeldt

Een aspirant-student die zich na 1 mei voor het eerst aanmeldt voor een opleiding, heeft geen recht op een studiekeuzeadvies (artikel 7.31c). Bovendien verliest hij zijn toelatingsrecht; hij is wel toelaatbaar. De instelling beslist daarover. De instelling bepaalt op welke gronden een aspirant-student de inschrijving geweigerd mag worden. Deze eisen en gronden worden door het instellingsbestuur helder vastgelegd in een regeling. De regeling kan een instellingsbrede regeling zijn maar de instelling kan er ook voor kiezen dit (of onderdelen daarvan) te regelen in de onderwijs- en examenregeling (OER) van de afzonderlijke opleidingen.

1.1.5. Plicht van de aspirant-student om deel te nemen aan studiekeuzeactiviteiten

De instelling kan de aspirant-student verplichten om deel te nemen aan de studiekeuzeactiviteiten (artikel 7.31b, tweede lid). Dat stelt de instelling in staat om de aspirant-student vooraf van een advies te voorzien zodat deze zijn keuze bewust maakt. Zo kan worden bepaald dat een student pas ingeschreven kan worden na een studiekeuzeadvies van de betreffende opleiding, ongeacht of dit een positief of negatief advies was. In de regeling van de instelling kan ook staan dat de aspirant-student de toegang geweigerd wordt als hij of zij zonder goede redenen niet deelneemt aan de door de instelling georganiseerde studiekeuzeactiviteiten (artikel 7.31b, derde lid). Uiteraard moet de regeling de nodige waarborgen voor zorgvuldig handelen bevatten. Er moet voorzien zijn in een hardheidsclausule voor de aspirant-studenten die echt niet konden deelnemen aan de studiekeuzeactiviteit. Dat kan zijn door persoonlijke omstandigheden of doordat de student tegelijkertijd bij verschillende instellingen een studiekeuzeactiviteit heeft. Daarnaast hebben de betreffende medezeggenschapsorganen adviesrecht op de regeling van de instelling (artikelen 9.33a en 10.20a).

1.2 Toelating tot het hoger onderwijs

De kwaliteit van het hoger onderwijs wordt voor een deel bepaald door de kwaliteit van de instromende studenten. Daarom is de toelating van studenten tot het hoger onderwijs tegen het licht gehouden. In dit verband verdienen met name drie groepen studenten nu extra aandacht. De eerste groep bestaat uit mbo'ers die een hbo-opleiding gaan volgen; de tweede groep uit hbo-propedeusestudenten die een opleiding gaan volgen in het wetenschappelijk onderwijs; de derde uit studenten die zich willen inschrijven voor de opleiding tot leraar basisonderwijs (pabo).

1.2.1. Toelating mbo'ers

Mbo'ers die instromen in een hbo-opleiding vallen relatief vaak uit. Blijkens de gegevens uit 'Trends in beeld' ligt het gemiddelde percentage uitval van mbo'ers in het hoger beroepsonderwijs voor alle inschrijvingsjaren ongeveer 30% hoger dan het gemiddelde percentage uitval van studenten die instromen met een havo- of vwo-diploma.⁷ Dit percentage geldt voor de verwante en niet-verwante doorstroom gezamenlijk. Uit onderzoek van de Onderwijsraad blijkt dat juist de groep studenten die heeft gekozen voor een zogenaamde 'niet-verwante vervolgopleiding'

⁷ Ministerie van OCV, *Trends in Beeld. Zicht op Onderwijs, Cultuur en Wetenschap*, nr. OCW40.084/2.000/08DW2011B016, 2011, p. 69, figuur 1.111.

vaak uitvalt, terwijl het studieresultaat goed is als een student een verwante opleiding volgt.⁸ Om ervoor te zorgen dat de uitval in de eerste groep studenten wordt verminderd, is in de Strategische Agenda aangekondigd dat er nadere vooropleidingseisen komen voor studenten met een mbo-diploma die naar een hbo-opleiding willen.

De huidige wet geeft al een grondslag voor het stellen van eisen die betrekking hebben op de kennis en vaardigheden die de student moet hebben opgedaan in de vooropleiding. Deze eisen gelden niet alleen voor havisten en vwo'ers, maar ook voor mbo'ers die instromen in het hoger beroepsonderwijs. Deze eisen staan bekend als 'nadere vooropleidingseisen' (vroeger: vakkenpakketeisen); voortaan zal korthedshalve gesproken worden over 'nadere inhoudseisen'. Om uitvoeringstechnische redenen heeft de ministeriële regeling voor deze eisen ten aanzien van mbo'ers er nooit kunnen komen. Als gevolg daarvan hebben studenten met een mbo-diploma toegang tot het gehele hoger beroepsonderwijs, inclusief de sectoren die geheel niet aansluiten bij hun vooropleiding. Iemand die een niet-technische mbo4-opleiding heeft afgerond, kan daardoor tot nu toe zonder een toelatingsonderzoek een technische hbo-opleiding gaan volgen, terwijl voor de instroom vanuit het voortgezet onderwijs nadere vooropleidingseisen gelden. Dat is een ongewenste situatie en ook nooit beoogd. Het stellen van nadere inhoudseisen bij de overgang van mbo naar hbo is dan ook geen beleidswijziging. Het gaat om het feitelijk mogelijk maken van de in de huidige wet beoogde situatie.

De doorstroom van studenten met een mbo-diploma die naar een hbo-opleiding willen, wordt niet geregeld op opleidingsniveau. Dat zou leiden tot een omvangrijke regeling wat administratief belastend en onwerkbaar is, gegeven het aantal opleidingen en kwalificaties in het middelbaar en hoger beroepsonderwijs. Omdat vooral niet-verwante doorstroom blijkt te leiden tot een hoge uitval, wordt voorgesteld dat voor verwante doorstroom van middelbaar beroepsonderwijs naar hoger beroepsonderwijs in principe een toelatingsrecht geldt. Voor de niet-verwante doorstroom geldt dat toelatingsrecht niet, maar worden er nadere inhoudseisen gesteld (artikel 7.24b, tweede lid, onder c).

Om vast te stellen wat verwante opleidingen zijn, worden voorstellen ontwikkeld om de verwantschap op een hoger niveau te bepalen dan op het niveau van de opleiding. Hierbij is te denken aan een koppeling tussen de mbo-domeinen aan de onderdelen van het Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO) in het hoger beroepsonderwijs. Dit zijn wettelijke indelingen op een hoger aggregatieniveau dan de opleidingen. De nadere inhoudseisen voor het middelbaar beroepsonderwijs worden landelijk vastgesteld bij ministeriële regeling, net als de nadere inhoudseisen voor instroom uit het voortgezet onderwijs naar het hoger onderwijs. Hiernaast zou er verwantschap tussen opleidingen kunnen bestaan zonder dat de domeinen direct aansluiten op de CROHO-indeling. Ook het omgekeerde is mogelijk waarbij blijkt dat een bepaalde doorstroming niet functioneel is terwijl er wel sprake is van een dergelijke aansluiting. Voor die

⁸ Advies Onderwijsraad, *Een succesvolle start in het hoger onderwijs*, nr. 20070339/892, Den Haag 2008. Zie ook *Kamerstukken II 2007/08*, 31 288, nr. 19.

gevallen kan in de ministeriële regeling een uitzondering worden opgenomen. Om de regeling overzichtelijk te houden en de eisen transparant, zal echter terughoudend worden omgegaan met een dergelijke uitzonderingsmogelijkheid. Aan de HBO-raad en de MBO raad is gevraagd te komen tot een gezamenlijk voorstel voor de invulling van de ministeriële regeling, bedoeld in artikel 7.24b, tweede lid, onder c.

Als een aspirant-student met een mbo 4-opleiding doorstroomt naar een CROHO-onderdeel dat niet aansluit bij het mbo-domein dat hij heeft gevolgd, heeft hij in principe geen toegang tot de opleiding. De hogeschool heeft echter de bevoegdheid hem, net als geldt voor aspirant-studenten uit het vo, na een 'deficiëntieonderzoek' toch toe te laten. In het deficiëntieonderzoek wordt bekeken of de student voldoet aan eisen, die inhoudelijk vergelijkbaar zijn met de nadere inhoudseisen. Daarbij wordt gekeken naar de kennis en vaardigheden uit een mbo-opleiding of -domein dat wel toegang verleent tot de gewenste opleiding. De verdere invulling van het deficiëntieonderzoek is aan de hogeschool. De hogeschool geeft hierover duidelijkheid in de OER.

1.2.2. Toelating hbo-propedeusestudent

Een tweede groep studenten die vaak uitvalt, zijn studenten met een hbo-propedeuse die een bacheloropleiding in het wetenschappelijk onderwijs gaan volgen. Voor hen gelden geen adequate nadere inhoudseisen omdat de eisen gekoppeld zijn aan het vwo.

In de Strategische Agenda is al aangekondigd dat studenten met een hbo-propedeuse in de toekomst geen onbeperkt toelatingsrecht tot een universitaire opleiding zullen hebben; de hoge studie-uitval van deze categorie studenten maakt dat hier een aangepaste benadering wenselijk is. Daarom wordt in dit wetsvoorstel voorgesteld dat universiteiten voortaan zelf toelatingseisen mogen stellen aan aspirant-studenten met een hbo-propedeuse die geen vwo-vooropleiding hebben (artikel 7.28, tweede lid). De toelatingseisen kunnen uitsluitend betrekking hebben op kennis en vaardigheden die de student heeft kunnen opdoen in een vooropleiding (voortgezet onderwijs en/of hbo-propedeuse). De eisen die de instelling mag stellen, moeten ervoor zorgen dat de student optimaal voorbereid het wetenschappelijk onderwijs instroomt. De instelling beoordeelt door een onderzoek of de student aan die eisen voldoet. In verband met transparantie naar de studenten is het van belang dat universiteiten tijdig adequate informatie verstrekken over de toegang tot een opleiding.

1.2.3. Toelating tot de opleiding tot leraar basisonderwijs (pabo)

Al geruime tijd bestaat er discussie over de mate van diepgang in het curriculum van de pabo. In 2005 constateerde de Onderwijsraad⁹ dat de balans tussen het kunnen en kennen in het curriculum van de lerarenopleidingen te veel was doorgeslagen naar het kunnen. In 2009 kwalificeerde de NVAO het curriculum van de pabo als 'veel, maar niet diep'.¹⁰ Er zijn in dit verband verschillende maatregelen

⁹ Onderwijsraad 2005, Kwaliteit en inrichting van de lerarenopleidingen.

¹⁰ NVAO 2009, Systeembrede analyse Hbo-bacheloropleiding tot leraar basisonderwijs. Deze analyse is gebaseerd op de accreditatie van alle pabo's in dat jaar.

getroffen, zoals de invoering van de kennisbases en de entreetoetsen taal en rekenen in het eerste jaar van de pabo.

In dit wetsvoorstel worden voorstellen gedaan met betrekking tot het vereiste kennisniveau van aspirant-studenten. De aanleiding voor het creëren van deze mogelijkheid is het rapport 'Een Goede Basis' dat in januari 2012 is gepubliceerd door de Commissie Kennisbasis Pabo (Commissie-Meijerink).¹¹ De commissie stelt o.a. voor om formele toelatingseisen in te voeren. In de huidige situatie hebben alle studenten vanuit het havo en het vwo en van mbo-4 zonder nadere inhoudseisen toegang tot de pabo. Het instroomniveau wat betreft de kennisgebieden die in het basisonderwijs worden onderwezen, loopt daardoor uiteen van eind basisonderwijs tot en met examenniveau vwo. Het kost de pabo's veel tijd om deze verschillen weg te werken. Van aspirant-studenten zou moeten worden gevraagd dat zij beschikken over voldoende kennis op bepaalde gebieden en dat dit zo nodig kan worden aangetoond door het afleggen van kennistoetsen voordat zij mogen instromen. Volgens de commissie mag het vereiste kennisniveau op een lager niveau liggen dan het eindniveau van havo, vwo en mbo-4. De bestaande wettelijke mogelijkheden om nadere inhoudseisen te stellen gaan echter niet zo ver.

Gezien het brede curriculum van de pabo, de analyse van het advies van de Commissie-Meijerink en de wens om een goede kwaliteit van de opleiding te kunnen blijven borgen, wil het kabinet de implementatie van het advies van de commissie mogelijk maken. Met het oog daarop wordt artikel 7.24d voorgesteld. Dit artikel bevat de basis voor een algemene maatregel van bestuur waarin bijzondere nadere inhoudseisen kunnen worden gesteld voor de opleiding tot leraar basisonderwijs en een instroomtoets kan worden voorgeschreven waarmee de aspirant-student kan aantonen dat hij of zij aan die eisen voldoet. Welke nadere inhoudseisen ten aanzien van het minimumniveau zullen worden gesteld en hoe de instroomtoets eruit komt te zien, zijn zaken die verder worden uitgewerkt in nauwe afstemming met het onderwijsveld.

2 De lat omhoog

Om studenten uit te dagen het maximale uit hun studie en hun eigen vermogen te halen, wordt meer van hen gevraagd en wordt in het hoger onderwijs meer differentiatie in het onderwijsaanbod aangebracht. Door het aanbieden van meer excellente trajecten binnen opleidingen of meer verschillende onderwijsprofielen, zijn er meer mogelijkheden om het onderwijs beter te laten aansluiten bij de diverse leerstijlen en het vermogen van studenten. Selectie van studenten, het afschaffen van de doorstroommaster en het mogelijk maken van collegegelddifferentiatie voor excellente onderwijstrajecten bieden de ruimte deze differentiatie in het onderwijsaanbod aan te brengen, studenten met meer capaciteiten meer uit te dagen en studenten op de juiste plek te krijgen.

¹¹ Commissie Kennisbasis Pabo, *Een Goede Basis*, (Commissie-Meijerink), januari 2012.

2.1 Selectie voor de opleiding

Het instrument van selectie aan de poort wordt ingezet om de juiste student op de juiste plek te krijgen. Selectie heeft namelijk een aantal positieve effecten: zij bevordert de motivatie en inzet van studenten, zij bevordert de prestaties in het voortgezet onderwijs, zij draagt bij aan een uitdagendere studiecultuur en een hoge kwaliteit van het onderwijs en zij draagt bij aan het – binnen een opleiding – homogener maken van studentengroepen qua samenstelling of motivatie hetgeen de prestaties van alle studenten bevordert.

De toegankelijkheid van het hoger onderwijs is in Nederland een belangrijk uitgangspunt. Hoofdregel blijft dan ook dat iedereen met een vwo-diploma moet kunnen doorstromen naar een wo-bacheloropleiding en iedereen met een havo-diploma moet kunnen doorstromen naar een hbo-bacheloropleiding. Voor bekostigde instellingen is het op grond van de WHW nu slechts in een beperkt aantal gevallen toegestaan aspirant-studenten op basis van selectiecriteria wel of niet toe te laten tot een bacheloropleiding (selectie aan de poort). In de Strategische Agenda en tijdens de discussie daarover in de Tweede Kamer is voorgesteld aan de bestaande mogelijkheden voor selectie een aantal nieuwe mogelijkheden toe te voegen, namelijk bij bacheloropleidingen met een scherp onderwijsprofiel en bij bacheloropleidingen die bij de accreditatie de kwalificatie 'goed' of 'excellent' hebben gekregen. In dit wetsvoorstel worden deze mogelijkheden gerealiseerd in artikel 7.56a respectievelijk artikel 7.56b.

Selectie is al mogelijk bij de volgende bacheloropleidingen:

- *Speciale opleidingen op basis van aanvullende eisen.* Het gaat om opleidingen waarvoor op grond van de inrichting of van het beroepsprofiel specifieke eisen ten aanzien van kennis of vaardigheden mogen worden gesteld die niet of niet voldoende onderdeel zijn van het voortgezet onderwijs, zoals kunstopleidingen. Omwille van de inzichtelijkheid wordt dit in deze memorie van toelichting aangeduid als 'selecteren vanwege een beroepsprofiel' (artikel 7.26).
- *Opleidingen met kleinschalig en intensief onderwijs.* Deze vorm is geïntroduceerd met de Wet Ruim baan voor talent (Stb. 2011, 369). Deze vorm wordt als onderdeel onder de selectie vanwege een scherp onderwijsprofiel gebracht. In dat verband is niet langer expliciete toestemming nodig (artikel 7.56a).
- *Opleidingen met een door de instelling vastgestelde capaciteitsfixus en met een arbeidsmarktfixus (numerus fixus).* Het gaat om opleidingen met te weinig opleidingsplaatsen om alle studenten die dat zouden willen, ook al zijn ze gekwalificeerd, toe te laten. In de huidige wet staat dat selectie kan plaatsvinden door centrale loting en decentrale selectie. Met dit wetsvoorstel vervalt de loting als methode om opleidingsplaatsen te verdelen (artikel 7.53 respectievelijk artikel 7.56).

In de hoofdlijnenakkoorden tussen OCW en VSNU en HBO-raad is afgesproken dat instellingen selectie geleidelijk, zorgvuldig en transparant zullen invoeren. Dit betekent dat alleen instellingen die al relatief ver zijn met de invoering van selectie en de ontwikkeling van profilering grotere stappen kunnen maken.

2.1.1. Scherp onderwijsprofiel

Het onderwijsprofiel op basis waarvan geselecteerd kan worden, heeft betrekking op een bepaald onderwijsconcept, een hoger dan regulier eindniveau van de bacheloropleiding of een bepaald accent in de onderwijsinhoud (bijvoorbeeld erg wiskundig georiënteerd). Een scherp onderwijsprofiel heeft geen betrekking op een bepaald vakgebied of een bepaalde discipline, zoals rechten of natuurkunde. Het profiel hoeft niet uniek te zijn, maar moet wel onderscheidend zijn. Uit dat onderscheidend zijn moeten heldere selectiecriteria kunnen voortvloeien.

Bacheloropleidingen met een scherp onderwijsprofiel zijn in de huidige situatie nog een uitzondering. Dat zal veranderen naarmate er meer sprake is van een ambitieuze studiecultuur en profilering van instellingen en opleidingen meer plaatsvindt. In het huidige Nederlandse hoger onderwijs zijn de opleidingen met kleinschalig en intensief onderwijs, zoals de university colleges, de voornaamste voorbeelden van bacheloropleidingen met een scherp onderwijsprofiel. Deze opleidingen mogen selecteren en een hoger collegegeld heffen, wat recent is vastgelegd in de Wet 'Ruim baan voor talent'.

Bij opleidingen die op basis van een scherp onderwijsprofiel willen selecteren, dient er een rechtstreeks verband te zijn tussen de selectiecriteria en het onderwijsprofiel (artikel 7.56a, vierde lid). Het beoogde onderwijsprofiel is leidend voor de selectie. Aspirant-studenten die daarvoor niet voldoende geschikt zijn, kunnen worden afgewezen. Dit is anders dan bij opleidingen met een numerus fixus. Daar is het beperkte aantal plaatsen leidend en zijn alle aspirant-studenten in principe voldoende geschikt. In sommige gevallen zal er sprake zijn van een samenloop van selectie op basis van een onderwijsprofiel en op basis van een beperkte capaciteit. In het eerste geval gaat het om selectie omdat de aspirant-student onvoldoende geschikt is, in het tweede geval daarentegen gaat het om selectie tussen geschikte kandidaten vanwege een tekort aan opleidingsplaatsen.

2.1.2. Goede en excellente bacheloropleidingen

Selectie wordt ook mogelijk voor goede en excellente bacheloropleidingen. Dit is een uitwerking van de motie-Lucas.¹² In dit wetsvoorstel wordt onder een goede of excellente bacheloropleiding verstaan een bacheloropleiding die bij de accreditatie het eindoordeel 'goed' of 'excellent' heeft gekregen (artikel 7.56b, eerste lid, onder b en tweede lid). De bevoegdheid te mogen selecteren vervalt zodra de bacheloropleiding niet meer beschikt over dat eindoordeel.

2.1.3. Selectiecriteria en -procedure

Zowel bij bacheloropleidingen met een scherp onderwijsprofiel als bij bacheloropleidingen met de kwalificatie 'goed' of 'excellent' mogen instellingen zelf bepalen wat de selectiecriteria zijn (cijfers, capaciteiten, motivatie), hoe de selectieprocedure verloopt (interviews, testen), wat de aanmelddatum voor de selectie is en hoe vaak een aspirant-student mag meedoen aan de selectieprocedure. Daarbij geldt als voorwaarde dat het om een combinatie van ten

¹² *Kamerstukken II 2011/12, 31 288, nr. 235.*

minste twee soorten criteria gaat, bijvoorbeeld een combinatie van een of meer criteria die betrekking hebben op cognitieve eigenschappen en een of meer criteria die betrekking hebben op non-cognitieve eigenschappen (artikel 7.56a, vierde lid, respectievelijk artikel 7.56b, vierde lid). Dit doet recht aan het feit dat studiesucces door diverse factoren wordt beïnvloed. Selectie kan dus niet uitsluitend betrekking hebben op het criterium eindexamencijfers. Dit sluit aan op de bestaande situatie bij selectie voor opleidingen waarvoor een numerus fixus geldt.

Selectie moet leiden tot gemotiveerd toelaten of afwijzen van studenten. Dat stelt hoge eisen aan het selectieproces. Met de uitvoering daarvan zijn kosten gemoeid, bijvoorbeeld voor een toets, de beoordeling van een gesprek of de uitvoering van een opdracht. Voor een opleiding kunnen de totale kosten voor selectie flink oplopen, wanneer zich veel studenten aanmelden. Het is niet wenselijk dat deze kosten ten laste komen van het budget voor het primaire proces; het gaat bij selectie van aspirant-studenten immers niet om onderzoeks –of onderwijsactiviteiten aan de eigen studenten.

Dat een aspirant-student bijdraagt aan de kosten van selectie is bovendien internationaal gezien een bekend fenomeen. Het is gebruikelijk bij universiteiten in het buitenland om studenten een bijdrage te vragen voor de selectiekosten. Befaamde universiteiten als Harvard, Stanford en Oxford zijn daarvan bekende voorbeelden. In dit wetsvoorstel wordt vastgelegd dat de kosten in verband met selectie mogen worden doorberekend aan de aspirant-student (artikel 7.50, tweede lid). Dat geldt voor alle opleidingen met selectie, dus niet alleen ingeval van een scherp onderwijsprofiel, maar ook bijvoorbeeld bij numerus fixus opleidingen, selectie vanwege beroepsprofiel en opleidingen met kleinschalig en intensief onderwijs.

Een aspirant-student kiest voor deelname aan een selectieprocedure. Hij kan ook kiezen voor een opleiding zonder selectieprocedure. Voor studiekeuzeactiviteiten geldt dat niet. Daar moet de aspirant-student verplicht aan meedoen (zie paragraaf 1.1) en dan is een financiële bijdrage niet op zijn plaats. Internationaal is het bovendien niet ongebruikelijk dat een aspirant-student bijdraagt aan de kosten van selectie. Uiteraard zal voor de aspirant-student vooraf helder moeten zijn wat de kosten zijn.

Op basis van met de instellingen gevoerd overleg gaat het kabinet ervan uit dat instellingen zoveel mogelijk een selectiemethodiek zullen hanteren die nauwelijks of geen kosten voor de aspirant-student met zich meebrengt, bijvoorbeeld door gebruik te maken van de mogelijkheden die Studielink biedt voor het stellen van vragen aan aspirant-studenten. Een ander voorbeeld is dat instellingen werken met meer dan een selectieronde waarbij eventuele duurdere selectietechnieken pas in de laatste ronde worden toegepast. De instelling mag niet meer dan een kostendekkend tarief van de aspirant-studenten vragen en kan de kosten aan de aspirant-student kwijtschelden als hij eenmaal is toegelaten en ingeschreven. In de praktijk zullen de kosten niet altijd hetzelfde zijn. Studielink-activiteiten brengen geen nadere kosten met zich mee. Voor intensieve selectiemethoden daarentegen ligt een bijdrage van € 50 tot € 100 per student in de lijn der verwachtingen. Dat komt overeen met de bijdrage die door de bovengenoemde buitenlandse

universiteiten wordt gevraagd. Het kabinet gaat er gelet op dit alles vanuit dat de toegankelijkheid van het hoger onderwijs niet wordt belemmerd door het doorberekenen van deze selectiekosten. Niettemin zal op dit punt de vinger aan de pols worden gehouden. Het medezeggenschapsorgaan heeft adviesrecht op de selectieprocedure en op het beleid ten aanzien van de kosten van de selectie (artikel 9.33a, tweede lid, onder d, respectievelijk artikel 10.20a, tweede lid, onder d).

Voor aspirant-studenten dient helder en tijdig kenbaar te zijn welke opleidingen selecteren. Daarom zullen de opleidingen die selecteren vanwege een scherp onderwijsprofiel, beroepsprofiel of excellentie dit in het CROHO moeten registreren. Daarnaast schrijft de wet voor dat de selectiecriteria en selectieprocedure tijdig moeten worden bekendgemaakt (artikel 7.56a, zesde lid, respectievelijk artikel 7.56b, zesde lid). De selectie-eisen en selectieprocedures worden ook opgenomen in de OER en op de website Studiekeuze123. Vanzelfsprekend zal voor de aspirant-student ook vooraf helder moeten zijn welke bijdrage in de kosten van selectie van hem wordt verwacht.

2.1.4. Verantwoording

De selectie moet met de nodige zorgvuldigheid en transparantie worden toegepast. Instellingen kunnen zelf bepalen of zij willen selecteren op een scherp onderwijsprofiel. Zij dienen zich daarover te verantwoorden bij de accreditatie van de betreffende opleiding.

In de wet staat al dat bij accreditatie en bij de toets nieuwe opleiding onder meer het (beoogde en gerealiseerde) eindniveau en de inhoud en opzet van het onderwijsprogramma worden beoordeeld.¹³ De commissie van deskundigen geeft een oordeel over deze elementen en is daarmee bij uitstek in de positie zich een beeld te vormen over de vraag of inderdaad sprake is van een scherp onderwijsprofiel en of de gehanteerde of te hanteren selectiecriteria daarmee rechtstreeks samenhangen. In het wetsvoorstel 'Versterking kwaliteitswaarborging hoger onderwijs' dat in voorbereiding is, wordt voorgesteld de opleidingen clustergewijs te visiteren. Dat zal het werk van de commissie vergemakkelijken. De commissie kan dan een systematische vergelijking van de opleidingen maken. Dat betekent dus dat ook kan worden gezien of een opleiding zich daadwerkelijk onderscheidt van andere vergelijkbare opleidingen. De NVAO beoordeelt op basis van de rapportage van de commissie of sprake is van een scherp onderwijsprofiel en van daarmee rechtstreeks samenhangende selectiecriteria.

De minister bepaalt of de opleiding mag (blijven) selecteren. Als geen sprake is van een scherp onderwijsprofiel of daarmee rechtstreeks samenhangende selectiecriteria, kan de minister ingrijpen. De minister kan voor een nader te bepalen termijn de instelling de bevoegdheid ontnemen om bij een bepaalde opleiding te selecteren (artikel 7.56a, achtste lid). De Inspectie van het Onderwijs (inspectie) zal met de NVAO afspraken maken over het melden van de bevindingen

¹³ Artikel 5a.8, tweede lid, 5a.10a, tweede lid, 5a.13f eerste lid, en 5a.13g, eerste lid, van de WHW.

omtrent een scherp onderwijsprofiel met selectie. De inspectie krijgt overigens geen nieuwe bevoegdheden voor het toezicht op selectie.

Deze vorm van verantwoording moet voorkomen dat een opleiding onterecht selectie toepast. Overigens zal een instelling die selecteert minder aspirant-studenten toelaten en daardoor ook minder bekostiging ontvangen. Een instelling zal dan ook niet ondoordacht overgaan tot selectie.

2.1.5. Waarborging van de toegankelijkheid van het hoger onderwijs

Selectie mag er niet toe leiden dat er geen toegang is tot het hoger onderwijs op stelselniveau. Eenieder die dat wil en beschikt over de juiste vooropleiding moet in staat zijn om een opleiding in het hoger onderwijs te volgen. Het gaat daarbij niet om een toelatingsrecht tot de opleiding van eerste voorkeur, maar wel op stelselniveau. Dit is een belangrijk principe achter het beleid en de wetgeving ten aanzien van hoger onderwijs. Mede met het oog op het waarborgen van die toegankelijkheid zijn met de VSNU en HBO-raad afspraken gemaakt over de wijze van invoering van selectie: geleidelijk, zorgvuldig en transparant.

Vanwege het belang van de toegankelijkheid wordt in dit wetsvoorstel een bevoegdheid voor de minister opgenomen om in te grijpen, mocht onverhoopt de toegankelijkheid op stelselniveau in gevaar komen. De inspectie zal worden gevraagd de mate van toepassing van deze vorm van selectie te monitoren. Als uit de analyse van de inspectie blijkt dat de toegankelijkheid van het hoger onderwijs in gevaar komt, heeft de minister twee mogelijkheden.

- De minister kan de selectiebevoegdheid van een of meerdere opleiding(en) intrekken (artikel 7.56a, achtste lid).
- De minister kan bepalen dat tot een nader te bepalen tijdstip het aantal bacheloropleidingen dat selecteert op grond van een scherp onderwijsprofiel, niet verder wordt uitgebreid (artikel 7.56a, negende lid). Bacheloropleidingen die al selecteren, kunnen daarmee doorgaan. Er kunnen dan alleen geen nieuwe selecterende bacheloropleidingen bijkomen. De beslissing van de minister kan zich daarbij beperken tot één of meerdere (groepen van) bacheloropleidingen.

Daarnaast krijgt het medezeggenschapsorgaan adviesrecht op de selectiecriteria en de selectieprocedure. Hiermee kan het medezeggenschapsorgaan adviseren over een juiste toepassing van selectie. Verder zullen ook de mogelijkheid voor bezwaar- en beroepsprocedures van aspirant-studenten, opgenomen in de huidige titel 4 van hoofdstuk 7 van de WHW, alsmede de interne kwaliteitszorg, de instelling scherp houden.

2.1.6. Capaciteitsfixus en afschaffing van centrale loting

Bij bacheloropleidingen met een beperkt aantal opleidingsplaatsen (numerusfixusopleidingen) kunnen niet alle aspirant-studenten worden toegelaten, ook al zijn ze gekwalificeerd. Dit impliceert dat er een vorm van selectie moet plaatsvinden. Het gaat daarbij – in tegenstelling tot de hierboven beschreven vormen van selectie – om een selectie tussen studenten die op zich allen capabel zijn om de opleiding te volgen. In dit geval is er een kwantitatieve aanleiding tot selectie.

Vanaf midden jaren zeventig wordt in Nederland het systeem van (gewogen) loting als selectiemethodiek in het wetenschappelijk onderwijs gehanteerd en sinds 1994 ook in het hoger beroepsonderwijs. In 1999 werd bij wet het stelsel van gewogen loting vervangen door een systeem waarbij de instellingen een deel van de aspirant-studenten zelf mochten toelaten (decentrale selectie). Minstens de helft van het aantal opleidingsplaatsen werd toegewezen door gewogen loting en daarnaast stroomden alle aspirant-studenten die gemiddeld een acht of hoger hadden voor hun eindexamencijfer in het voortgezet onderwijs direct in. In 2011 werd met de wet 'Ruim baan voor talent' de lotingseis afgeschaft. De mogelijkheid van gewogen loting bleef wel bestaan.

In dit wetsvoorstel wordt de mogelijkheid voor centrale loting afgeschaft. De capaciteitsfixus, dat wil zeggen de mogelijkheid voor een instelling om een maximum aantal opleidingsplaatsen vast te stellen, blijft bestaan (artikel 7.53). Indien het aantal aanmeldingen groter is dan het aantal opleidingsplaatsen ontstaat er van rechtswege een numerus fixus. De opleidingsplaatsen worden in dat geval geheel door de instelling verdeeld via (decentrale) selectie van de aspirant-studenten. De instellingen bepalen de selectiecriteria en selectieprocedures, met dien verstande dat een combinatie van ten minste twee soorten criteria dient te worden gehanteerd (artikel 7.53, tweede lid). Dit is in lijn met de selectiemogelijkheden voor een scherp onderwijsprofiel. De instelling mag het aantal keer bepalen dat een aspirant-student mag meedoen aan de selectieprocedure. De bestaande beperking bij numerusfixusopleidingen vervalt.

Onderdeel van de huidige centrale lotingsprocedure is de directe toelating tot een opleiding van degene die een gemiddeld eindexamencijfer heeft op het havo- of vwo-diploma van een 8 of hoger ('8-plussers') en de zogenoemde 'minstersplaatsen' voor sommige leerlingen uit het Caribisch deel van het Koninkrijk, dat wil zeggen uit Caribisch Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba) en uit Curaçao, Aruba en Sint Maarten. Door de minstersplaatsen wordt een beperkt aantal aspirant-studenten uit deze gebieden direct geplaatst op een opleiding met een capaciteitsbeperking. Op deze manier is een aantal aspirant-studenten uit deze gebieden verzekerd van een plaats waarvoor wordt geloot. Die directe plaatsing vervalt omdat deze maatregelen niet passen bij decentrale selectie waarbij instellingen geacht worden de meest geschikte aspirant-studenten te selecteren op basis van voor ieder gelijk geldende criteria. Gezamenlijk wordt ervoor gezorgd dat aspirant-studenten uit het Caribisch deel van het Koninkrijk in een zo gelijk mogelijke uitgangspositie worden gebracht voor de selectieprocedures als de aspirant-studenten uit Nederland. Daartoe wordt tijdig over de nieuwe maatregelen gecommuniceerd. Er zal in overleg met de instellingen en het Caribisch deel van het Koninkrijk worden onderzocht op welke wijze deelname aan de selectieprocedures zo goed mogelijk gefaciliteerd kan worden, zodat de aspirant-studenten uit dat deel van het Koninkrijk op een gelijkwaardige wijze kunnen deelnemen aan de selectieprocedures.

Het moment van afschaffing van centrale loting is voorzien voor het studiejaar 2015-2016. De opleidingen met een numerus fixus die tot nu toe deels of volledig

van centrale loting gebruik maken, zullen de gelegenheid moeten krijgen zich op selectie voor te bereiden en dat geldt ook voor de betrokkenen in het Caribisch deel van het Koninkrijk.

2.2 Toelating tot masteropleidingen

2.2.1. Toelatingseisen

De toelatingseisen tot de masteropleidingen moeten de mogelijkheden van instellingen tot profilering van opleidingen versterken, de differentiatie in het masteraanbod vergroten en de juiste student op de juiste plek krijgen. De toelating tot de wo- en hbo-masteropleidingen wordt daarom aangepast, zodat selectie voor alle masteropleidingen mogelijk wordt (artikel 7.30b, tweede lid). Uitgangspunt voor het kabinet is dat er voor bachelorafgestudeerden altijd mogelijkheden zijn om een masteropleiding te volgen. Dit beeld wordt bevestigd in contacten met de instellingen. Wel kan het zijn dat een student niet tot de opleiding van zijn keuze wordt toegelaten of zich eerst beter moet kwalificeren, bijvoorbeeld door werkervaring.

Voorwaarde voor toelating tot een hbo- of wo-masteropleiding blijft dat de instroom van studenten kwalitatief aan de maat is. Daarom blijft een bachelorniveau vereist voor de toelating tot een masteropleiding. Als een aspirant-student zijn bachelorniveau niet kan aantonen door middel van een bachelorgetuigschrift, zal de instelling zijn niveau moeten toetsen. Daarnaast kunnen de instellingen voor al hun masteropleidingen aanvullende selectiecriteria hanteren. De instellingen mogen zelf de selectiecriteria (zoals cijfers, capaciteiten, motivatie) bepalen, zolang het gaat om een combinatie van ten minste twee soorten criteria (artikel 7.30b, vijfde lid). Daarbij wordt aangesloten bij de in de vorige paragraaf beschreven criteria en procedures voor selectie bij de instellingen van de bacheloropleidingen.

2.2.2. Doorstroommasters

In Nederland bestaan de zogenoemde doorstroommasters (artikel 7.13, derde lid, van de WHW zoals dat op dit moment luidt): op (een afstudeerrichting van) een wo-bacheloropleiding sluit een wo-masteropleiding aan waartoe de desbetreffende wo-bachelorstudent toelatingsrecht toe heeft. Met andere woorden een wo-student wordt op grond van een bepaalde wo-bachelorgraad direct, dat wil zeggen zonder selectie, toegelaten tot ten minste één bepaalde wo-masteropleiding. Dit is internationaal gezien een afwijkende toelatingsvorm.

De doorstroommaster wordt in dit wetsvoorstel afgeschaft, waardoor selectie van alle studenten voor alle masteropleidingen mogelijk wordt. Dit instrument is erop gericht om de hiervoor genoemde doelen te bereiken. Bovendien past de afschaffing van de doorstroommaster in de visie dat een volwassen bachelor-masterstructuur inhoudt dat de bachelor- en masteropleiding op zichzelf staande, afgeronde opleidingen behoren te zijn.¹⁴

¹⁴ *Kamerstukken II 2008/09, 29 281, nr. 10.*

Vanwege de focus op de aansluiting op de bacheloropleiding, hebben doorstroommasters over het algemeen weinig profiel. Wo-studenten blijken vooral voor de doorstroommaster te kiezen. Het afschaffen ervan kan ervoor zorgen dat de wo-master als zelfstandige opleiding meer gezicht krijgt. Bovendien zal het een bewuste studiekeuze door studenten bevorderen inclusief een mogelijke overstap naar een andere discipline of instelling.

Het voornemen is de doorstroommaster af te schaffen met ingang van het studiejaar 2014-2015. Instellingen en aspirant-studenten hebben daardoor voldoende tijd zich op selectie voor te bereiden.

2.3 *Bevorderen van excellentie*

In de Wet 'Ruim baan voor talent' is collegegelddifferentiatie mogelijk gemaakt voor opleidingen en programma's met kleinschalig en intensief onderwijs, zoals de university colleges. Instellingen mogen ook voor speciale trajecten meer collegegeld vragen. Via collegegelddifferentiatie kunnen extra financiële middelen aangeboord worden, in aanvulling op de rijksbijdrage. De meerinkomsten kunnen worden benut voor extra voorzieningen om een hoger niveau te bereiken en vast te houden, zoals extra docenten, gastdocenten of extra studiebelasting. De kosten voor deze voorzieningen hoeven dan niet (meer) ten laste te komen van het budget voor de reguliere opleidingen. Instellingen hebben daardoor meer mogelijkheden om zich op excellentie te profileren, ook als daarvoor dure programma's nodig zijn. De student die een speciaal traject volgt, heeft daarvan zelf het profijt. In dat verband ligt het voor de hand dat de student daaraan zelf financieel bijdraagt.

In dit wetsvoorstel worden de mogelijkheden voor het vragen van een hoger collegegeld uitgebreid. Een hoger collegegeld wordt mogelijk voor:

- *Programma's gericht op een hoger eindniveau (artikel 7.56b, eerste lid, onder a).* Het gaat hier om een 'track' binnen de opleiding, zoals honoursprogramma's, waarbij de track tot een hoger niveau opleidt dan een reguliere track of de reguliere opleiding. Het is niet mogelijk dat bepaalde afstudeerrichtingen alleen tegen een hoger collegegeld zijn te volgen. Er moet een reguliere variant zijn tegen het 'reguliere' collegegeld. In de Wet 'Ruim baan voor talent' is het al mogelijk gemaakt bij deze speciale programma's te selecteren aan de poort.
- *Opleidingen met het oordeel excellent van de NVAO (artikel 7.56b, eerste lid, onder b).* De koppeling met het oordeel van de NVAO maakt transparant dat de student extra kwaliteit krijgt voor het hogere collegegeld. Deze opleidingen zijn mogelijk tot 'excellent' uitgegroeid met een meer dan reguliere inzet van middelen. Het is van belang dat deze opleidingen het bereikte hogere niveau kunnen vasthouden, zonder dat dit ten koste gaat van het budget voor het totaal van opleidingen.

Volledigheidshalve merk ik op dat voor opleidingen met het oordeel 'goed' wel de mogelijkheid tot selectie wordt voorgesteld (artikel 7.56b, tweede lid), maar geen collegegelddifferentiatie. Hiermee ontstaat een getrappt systeem: hoe hoger het oordeel, hoe meer ruimte voor de instelling (selectie en collegegelddifferentiatie).

De mogelijkheid voor specifieke programma's met kleinschalig en intensief onderwijs kan samenvallen met deze vorm. Een hoger eindniveau is immers een voorwaarde die geldt voor opleidingen of programma's met kleinschalig en intensief onderwijs. In hoofdstuk 7 van de Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs van de NVAO staat dat de beoogde eindkwalificaties gericht zijn op het bereiken van een hoog niveau in de wetenschappelijke discipline of beroepspraktijk.¹⁵

Voor de condities waaronder een hoger collegegeld op grond van artikel 7.56b kan worden toegepast, wordt aangesloten bij hetgeen eerder geregeld is in de Wet 'Ruim baan voor talent':

- Het hogere collegegeld mag maximaal vijf maal het wettelijk collegegeld zijn. Het maximum van vijf maal het wettelijk collegegeld voorkomt ongebreidelde verhoging van het collegegeld, maar biedt voldoende ruimte voor financiering van de opleiding of het programma.
- Studenten kunnen een beroep doen op collegegeldkrediet voor de betaling van het hogere collegegeld.
- Instellingen kunnen een student of een groep studenten dispensatie verlenen voor betaling van de verhoging van het collegegeld. De dispensatie biedt instellingen de mogelijkheid de concurrentie om excellente studenten aan te gaan met buitenlandse instellingen die ook financiële arrangementen hebben.
- Het medezeggenschapsorgaan heeft adviesrecht op het beleid ten aanzien van de hoogte van het hogere collegegeld en op de criteria en de procedure voor dispensatie van betaling van het hogere collegegeld.

De toegankelijkheid van het hoger onderwijs blijft gewaarborgd door het collegegeldkrediet. Daarnaast blijft bij een hoger collegegeld voor een track binnen de opleiding, de rest van de opleiding toegankelijk tegen het reguliere tarief. Het eindniveau van het speciale programma kan vergeleken worden met dat van het reguliere programma, zodat transparant is dat het hogere collegegeld terecht wordt geheven.

Als in de ogen van de studenten het eindniveau van de track niet hoger is dan het reguliere programma, zullen zij kiezen voor de reguliere opleiding. Verder zal de instelling bij de accreditatie het hogere niveau van de track moeten verantwoorden. In de wet is immers opgenomen dat de inhoud en de opzet van het onderwijsprogramma worden beoordeeld.¹⁶ Bij opleidingen met een oordeel excellent van de NVAO gaat het om een klein aantal opleidingen waarbij al – via het oordeel van de NVAO – getoetst is of de opleiding excellent is en of dus het hoger collegegeld terecht wordt geheven.

3 Differentiatie in het onderwijsaanbod

In het vorige hoofdstuk is al gesproken over het belang van differentiatie binnen opleidingen, bijvoorbeeld door specifieke onderwijsprofielen of excellentietrajecten.

¹⁵ *Stcrt.* 2012, 4962.

¹⁶ Onder meer artikel 5a.8, tweede lid, onder b, van de WHW.

Er is daarnaast ook behoefte aan meer differentiatie in soorten opleidingen om het hoger onderwijs beter te laten aansluiten op de verschillen in aanleg en vermogen van studenten en op de behoeftes van de arbeidsmarkt. Dit wetsvoorstel voorziet daarin. Zo vult de associate degree een lacune in het hogeronderwijsaanbod door te voorzien in kort hoger onderwijs. Dit boort nieuwe groepen studenten aan en vervult een behoefte op de arbeidsmarkt. Op verschillende plaatsen wordt de WHW in verband hiermee aangepast. Een andere lacune is een hoogwaardige beroepsopleiding voor vwo'ers. Bijna alle vwo'ers gaan nu naar het wetenschappelijk onderwijs voor hun vervolgopleiding, ook als zij eigenlijk meer beroepsgeoriënteerd dan wetenschappelijk geïnteresseerd zijn. Door in het hoger beroepsonderwijs driejarige bachelortrajecten voor vwo'ers te introduceren, wordt het voor deze groep aantrekkelijker en interessanter om voor een beroepsgerichte opleiding in het hoger beroepsonderwijs te kiezen. Een en ander is geregeld in de artikelen 7.4 (artikel I, onderdeel U) en 7.9a (artikel I, onderdeel X) van de WHW. Een derde differentiatie richt zich op de onderzoekersopleidingen. Door de promotiestudent wordt het palet van (onderwijs)trajecten tot onderzoeker in Nederland vergroot. Met het oog daarop is artikel 7.18a (artikel I, onderdeel AG) opgesteld.

Deze grotere differentiatie in onderwijsaanbod vereist dat instellingen zich opnieuw oriënteren op hun profiel als instelling. Zij moeten beslissen op welke groepen van studenten zij zich willen richten en welk onderwijsaanbod daar het beste bij past. Daarom is de instellingen gevraagd zich te richten op een herordening van het opleidingsaanbod, waar nodig een reductie van het aantal opleidingen, differentiatie in het type opleidingen en het aanbrenge van meer profiel in het hogeronderwijsaanbod. Deze herordening en profilering in het onderwijsaanbod wordt gefaciliteerd in het macrodoelmatigheidsbeleid.

3.1 Macrodoelmatigheid en transparantie van het opleidingsaanbod

De voorstellen rond profilering in de Strategische Agenda moeten bevorderen dat instellingen bewuste keuzes maken, ook in hun opleidingsaanbod. Het vergroten van de doelmatigheid van het bestaand aanbod loopt vooral via het proces van profilering en prestatieafspraken met individuele instellingen.

In de Strategische Agenda is aangekondigd dat er behoefte is aan herordening, reductie en differentiatie in het opleidingsaanbod. Instellingen doen voorstellen voor herordening, reductie en differentiatie in het onderwijsaanbod in hun plannen voor de prestatieafspraken.

3.1.1. Macrodoelmatigheid en brede bacheloropleidingen

Het beleid voor het bewaken van de doelmatigheid van nieuw aanbod is vastgelegd in de Beleidsregel macrodoelmatigheid. Het uitgangspunt in het nieuwe macrodoelmatigheidsbeleid is meer ruimte voor (herordening van) bestaand onderwijsaanbod; nieuwe opleidingen komen er slechts als voldaan is aan een aantal limitatieve criteria.

In de Strategische Agenda is opgenomen dat instellingen drie jaar mogen experimenteren met brede bachelors. Brede bachelors ontstaan door samenvoeging van opleidingen. Daarvoor bestaat al een procedure met een rol voor de NVAO: de NVAO controleert of er sprake is van een planningsneutrale conversie en of door de samenvoeging geen inhoudelijk nieuwe opleiding ontstaat die zich uitstrekt over andere terreinen dan de opleidingen waaruit deze is ontstaan. Als na drie jaar blijkt dat de brede bachelor niet bevalt en de instelling wil terugkeren naar de oorspronkelijke smallere opleidingen, dan mag dat, zonder dat daarvoor een afzonderlijke macrodoelmatigheidstoets of toets nieuwe opleiding behoeft te worden aangevraagd. Daarvoor is in dit wetsvoorstel een voorziening opgenomen.

3.1.2. Ruimte voor deeltijdaanbod

De huidige wet gaat uit van een doelmatigheidsbeoordeling per opleiding. Dit impliceert dat bij die beoordeling geen onderscheid wordt gemaakt naar de vorm (voltijd, deeltijd of duaal) waarin de opleiding wordt aangeboden. Dit heeft tot gevolg dat een instelling, bij voldoende voltijdaanbod, geen toestemming krijgt om de opleiding in deeltijd aan te bieden voor een specifieke doelgroep.

Om ruimte te bieden voor uitbreiding van het deeltijdaanbod wordt in dit wetsvoorstel met het oog op de macrodoelmatigheidstoetsing in artikel 6.2 een bepaling opgenomen die uitgaat van een toets per opleidingsvorm waarin een opleiding wordt aangeboden (artikel 6.2, eerste lid, tweede volzin). Er behoeft nog steeds geen afzonderlijke macrodoelmatigheidsaanvraag te worden ingediend voor elke vorm waarin de opleiding wordt aangeboden. Wél dient de instelling aan te geven in welke vorm de opleiding zal worden aangeboden en voor welke doelgroep. Ook in de nieuwe Beleidsregel macrodoelmatigheid zal meer rekening worden gehouden met de specifieke doelgroep voor wie de opleiding wordt aangeboden en de vorm waarin (deeltijd, voltijd of duaal) dat gebeurt. Mocht onverhoopt blijken dat instellingen de toegekende opleidingen toch in andere vorm gaan aanbieden dan aangegeven, dan zal op grond van de nieuwe Beleidsregel macrodoelmatigheid de instemming met de opleiding worden beperkt tot een bepaalde vorm.

3.1.3. Naamgeving van opleidingen

De naam van een opleiding moet transparant zijn en inzicht geven in het vakgebied waarop de opleiding zich richt. Hoewel op dit moment al veel namen een dergelijk inzicht geven, kan hierin nog een verbeteringslag worden gemaakt. Dit wetsvoorstel voorziet daarin met de voorstellen tot wijziging van de artikelen 5a.2 en 7.3.

De naamgeving van opleidingen zal bij 'herordeningsoperaties', zoals sectorplannen en sectorale verkenningen in het hoger beroepsonderwijs betrokken moeten worden. De sector zal zelf de naamgeving van opleidingen tegen het licht moeten houden en meer één lijn trekken in welke opleidingen verwant zijn aan elkaar en daarom ook eenzelfde naam moeten voeren. Ook de namen van nieuwe opleidingen zullen daarop moeten aansluiten. De instellingen bepalen daarmee zelf nog steeds de naamgeving van opleidingen, maar wel meer in gezamenlijkheid. In het recente verleden hebben dergelijke herordeningsoperaties plaatsgevonden. De VSNU heeft recent het aantal opleidingsnamen in de bachelorfase al met meer dan de helft teruggebracht. Na verloop van tijd ontstaan er echter toch weer enige verschillen.

De NVAO krijgt een meer expliciete rol op het gebied van de naamgeving bij nieuwe opleidingen en bij wijzigingen van namen van bestaande opleidingen (artikel 5a.2, lid 2a, onder b). De rol van de NVAO blijft gericht op de vraag of de naam de inhoud van de opleiding goed dekt. Indien mogelijk, wordt het oordeel over de naam vooral gebaseerd op reeds bestaande sectorale afspraken over naamgeving van opleidingen (transparantieoordeel). De NVAO oordeelt over de vraag of de naam aansluit bij de voor de visitatiegroep of sector gebruikelijke naam voor vergelijkbare opleidingen.

Waar het (nieuwe) initiële opleidingen van bekostigde instellingen betreft, kan de NVAO daarbij de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO) om een oordeel vragen. De rol van de CDHO heeft dan met name betrekking op de vraag of de voorgestelde naam van de opleiding afwijkt van de gebruikelijke namen in de sector voor vergelijkbare opleidingen. De NVAO neemt dit advies mee bij de toets nieuwe opleiding.

Een naamswijziging van bestaande opleidingen kan plaatsvinden in het kader van een accreditatieprocedure. In dit verband kan de clusterwijze accreditatie die wordt geïntroduceerd in het wetsvoorstel 'Kwaliteitswaarborging hoger onderwijs', behulpzaam zijn.

Bij uitzondering zal een tussentijdse naamswijziging mogelijk zijn (artikel 7.3, vijfde lid). Dit kan als met de naamswijziging wordt beoogd aan te sluiten bij wat binnen de visitatiegroep of sector gebruikelijk is. Bij de beoordeling van dit verzoek tot naamswijziging gaat de NVAO na of, tegelijk met de naam, ook de inhoud van de opleiding zodanig wijzigt dat er feitelijk sprake is van een nieuwe opleiding. In dat geval zal zij niet instemmen met de naamswijziging omdat de instelling daarvoor de procedure omtrent nieuwe opleiding dient te volgen. De naamswijziging leidt niet tot indeling van de opleiding in een ander CROHO-onderdeel.

Zowel bij een verzoek om toets nieuwe opleiding als accreditatie, is de uiterste consequentie als de instelling een naam wil hanteren waarmee de NVAO niet akkoord is, dat de NVAO geen positief besluit afgeeft.

3.2 Associate-degreeprogramma's

De Associate degree (Ad) krijgt definitief een plaats in het hogeronderwijsstelsel. De Ad draagt bij aan een meer gedifferentieerd aanbod voor werkenden en mbo-4 afgestudeerden, die tot nu toe minder geneigd zijn de stap naar het hoger beroepsonderwijs te zetten. De pilots met de Ad hebben de relevantie van deze onderwijsvorm aangetoond, omdat de Ad zorgt voor instroom van nieuwe groepen in het hoger onderwijs. De Ad wordt door werkenden gezien als geschikte route om studie en werk te combineren. Ook werkgevers zijn enthousiast over dit onderwijstype. De Ad zorgt voor een flexibeler aansluiting tussen onderwijs en de behoeften van het werkveld. Het feit dat dit nieuwe onderwijstype wordt afgesloten met een wettelijke graad, de Ad tussen mbo-4 en hbo-bachelor, draagt bij aan de

aantrekkelijkheid van de Ad. Dit vraagt om een scherp afgebakend civiel effect ten opzichte van mbo-4 en hbo-bachelor. Bovendien is hiermee een lacune in de kwalificatiestructuur weggenomen. Het niveau Ad is te duiden als niveau 5 in de indeling van het Nederlandse Nationale Kwalificatieraamwerk en het maakt deel uit van de eerste cyclus van het hoger onderwijs. Op dit moment wordt geëxperimenteerd met het kunnen verzorgen van een deel (ten hoogste de helft) van het onderwijs door de hogeschool bij een bve-instelling. Bij positieve resultaten wordt dit een reguliere bevoegdheid voor de instelling.

Er is dus alle reden om de Ad nu structureel te verankeren in de wetgeving. De ambitie is dat 15% van de totale bachelorinstroom in het hoger beroepsonderwijs een Ad-programma gaat volgen in 2020. De verwachting is dat de vraag naar Ad-programma's zal toenemen nu MKB-Nederland op 7 maart 2012 de scholingsbehoefte op Ad-niveau op een systematische wijze in kaart heeft gebracht. Dit initiatief helpt de instellingen te investeren in Ad-programma's met een duidelijke relevantie voor de arbeidsmarkt. De inrichting van het Platform Ad moet bijdragen aan de versterking van het bestuurlijk draagvlak voor de maatschappelijk relevante brede uitrol van de Ad.

3.2.1. Vormgeving Ad: arbeidsmarktkwalificatie en doorstroom naar bacheloreindniveau

De Ad is ontwikkeld als een zelfstandige arbeidsmarktkwalificatie, maar biedt ook de mogelijkheid om aansluitend een hbo-bachelorgraad te behalen. De focus bij de Ad ligt op de arbeidsmarktkwalificerende functie. De Ad mag geenszins het karakter krijgen van een smalle, functiegerichte bedrijfsopleiding; het is een volwaardige vorm binnen het hoger beroepsonderwijs. Deze ontwerpeisen vragen een duidelijke positionering van de Ad binnen het hogeronderwijsstelsel.

Om het hbo-niveau en het hbo-karakter te waarborgen blijft de Ad onderdeel van een hbo-bacheloropleiding, maar wel met meer ruimte voor een zelfstandiger profilering dan in de pilotfase het geval was. Er wordt een regime van toelaatbaarheid tot de vervolgfase van de bachelor voorgesteld, in plaats van het huidige doorstroomrecht (artikel 7.13, derde lid). Dit doorstroomrecht is het verschil tussen de studielast van de bacheloropleiding (240 studiepunten) en de Ad en omvat in de praktijk 120 studiepunten, omdat Ad's tot nu toe een studielast van 120 studiepunten kennen. Als de Ad'er het eindniveau van de bij de Ad behorende hbo-bachelor wil afronden, beoordeelt de instelling zelf welke onderdelen van de hbo-opleiding nog resteren. De Ad is geen 'halve bachelor' maar een eigenstandig programma met een eigen afstudeerfase. Dit betekent dat de instelling zo nodig in een maatwerktraject zal moeten voorzien voor het vervolgen van de hbo-bachelor. De ontwikkeling hiervan zal worden gemonitord.

De doorstroommogelijkheid van de Ad-afgestudeerde naar de vervolgfase binnen de bijbehorende bacheloropleiding is en blijft van belang en daarmee dat er voldoende programmatische samenhang tussen beide is. Een aansluiting blijft verzekerd op een vervolgstudie binnen de bacheloropleiding waartoe de Ad behoort, maar er wordt meer programmeerruimte geboden om een scherpe arbeidsmarktkwalificerende functie mogelijk te maken. Dit leidt tot een

zelfstandiger positionering van de Ad. Dit impliceert dat het wettelijk instrumentarium op enkele onderdelen aanpassing behoeft. Zo komt er een eigen toetsing op macrodoelmatigheid (artikel 6.2). Er is al een toetsing op kwaliteit (artikel 5a.13; zie artikel VII van dit wetsvoorstel). Beide toetsen zijn erop gericht dat de Ad voldoende arbeidsmarktrelevantie kent en ze moeten verhinderen dat er bedrijfsopleidingen in de vorm van een Ad het stelsel binnenkomen. Er komt een afzonderlijke diplomavergoeding voor de Ad waarmee wordt bevestigd dat de Ad-grad een zelfstandige betekenis heeft. Mocht desbetreffende Ad-student daarna alsnog z'n hbo-bachelorgraad behalen aan een bekostigde instelling, dan wordt bij de berekening van de rijksbijdrage deze diplomavergoeding in mindering gebracht op de diplomavergoeding voor de bacheloropleiding. Een en ander zal worden neergelegd in het Uitvoeringsbesluit WHW.

De Ad'er wordt beschouwd als bachelorstudent en valt daarmee onder het regime van het collegegeld (inclusief de langstudeerdersmaatregel) voor de bacheloropleiding.

3.2.2. Samenwerking middelbaar en hoger beroepsonderwijs

Hoewel de Ad nadrukkelijk gepositioneerd is in het hoger onderwijs wordt vanwege het belang van een goede aansluiting tussen mbo-4 en het hoger beroepsonderwijs ruimte geboden voor betrokkenheid van bve-instellingen bij de uitvoering van de Ad. De Ad kan tot maximaal de helft van het curriculum op locatie van een bve-instelling worden ingericht onder integrale verantwoordelijkheid van de hbo-instelling en overeenkomstig de hbo-kwaliteitsstandaard. De afstudeerfase en eventuele eindopdracht van de Ad worden overigens verzorgd door de hogeschool, omdat ze in een volwaardige hbo-omgeving gesitueerd moeten zijn. In de huidige situatie wordt hiermee geëxperimenteerd. Beoogd is om dit bij positieve resultaten tot een reguliere bevoegdheid van de instellingen te maken. Met dit wetsvoorstel wordt voorzien in een grondslag voor een definitieve invoering (artikel 7.8a, derde lid).

3.3 Driejarige hbo-trajecten voor vwo'ers

Het aandeel vwo'ers dat kiest voor een hbo-opleiding is het afgelopen decennium sterk afgenomen. In 1995 gingen nog bijna 9.000 vwo'ers naar het hoger beroepsonderwijs ofwel ruim 30% van het aantal vwo-gediplomeerden. In 2009-2010 was dit nog maar 12%, dus zo'n 4.000 vwo-gediplomeerden. Uit onderzoek blijkt dat 18% van de vwo'ers die gekozen heeft voor het wetenschappelijk onderwijs, het beroepsgerichte karakter van het hoger beroepsonderwijs zeer aantrekkelijk vindt.¹⁷ Uit het onderzoek komt ook naar voren dat de vwo'ers die nu naar het wetenschappelijk onderwijs gaan, eerder voor het hoger beroepsonderwijs zouden kiezen als zij daar programma's met een hoger eindniveau (excellente trajecten) en versnelde trajecten voor vwo'ers zouden kunnen volgen.

¹⁷ Onderzoek ResearchNed, *Kiezen voor hbo of wo. Achtergronden en motieven van vwo'ers die kiezen voor een hbo-studie*, Nijmegen 2011.

Volgens de Strategische Agenda zouden vwo'ers die geïnteresseerd zijn in een beroepsgerichte opleiding op hoog niveau weer meer moeten kiezen voor het hoger beroepsonderwijs. Daarom wordt in dit wetsvoorstel mogelijk gemaakt dat hogescholen exclusief voor vwo'ers versnelde trajecten kunnen aanbieden (artikel 7.9a). De versnelde trajecten, tezamen met excellente trajecten die hogescholen nu al kunnen aanbieden, kunnen ervoor zorgen dat het hoger beroepsonderwijs aantrekkelijker wordt voor vwo'ers, ook voor de betere.¹⁸

De studielast voor deze speciale trajecten bedraagt per studiejaar 80 in plaats van 60 studiepunten (artikel 7.4, derde lid). Dit betekent dat het traject drie jaar duurt. Immers, de studielast voor een hbo-bacheloropleiding is 240 studiepunten. Er wordt voor trajecten van drie jaar gekozen, omdat een substantiële versnelling de aantrekkelijkheid en de zichtbaarheid van dit soort trajecten vergroot. Bovendien sluit deze duur aan bij die van de wo-bacheloropleiding. Het betreft dus een apart traject naast de reguliere bacheloropleiding van 60 studiepunten per jaar.

De nieuwe trajecten zijn exclusief voor vwo'ers. De gedachte is dat vwo'ers om dezelfde leeruitkomsten te behalen minder uren nodig hebben dan een reguliere student. Zij kunnen daardoor in een jaar meer studiepunten behalen, zonder dat ze daarvoor meer uren hoeven te studeren. In de wet is bepaald dat 60 studiepunten gelijk is aan 1680 uren. Een studielast van 80 studiepunten betekent in dit verband dat vwo'ers de leeruitkomsten behalen die gekoppeld zijn aan 80 studiepunten, in 1680 uren; dus niet in 80/60-keer zoveel uren. In de praktijk betekent het dat het reguliere curriculum in een kortere tijd geprogrammeerd wordt, voortbouwend op kennis en vaardigheden van vwo'ers. Met name cognitieve onderdelen zullen vwo'ers sneller kunnen doorlopen dan havisten of mbo'ers. Onderdelen kunnen op een hoger ingangsniveau starten of didactisch anders worden vorm gegeven.

Vwo'ers worden automatisch tot het driejarige traject toegelaten. Voor de toelating tot het driejarige traject is een vwo-diploma vereist. Er vindt geen verdere selectie plaats voor het programma, behalve voor eventuele differentiaties binnen het driejarige traject zoals voor selectie honoursprogramma's. Uiteraard moet de vwo'er wel voldoen aan de eventuele toelatingseisen van de opleiding waartoe het driejarige traject behoort, zoals aanvullende eisen. Vwo'ers zijn niet verplicht een driejarig traject – indien aangeboden – te volgen. Ze kunnen ook het reguliere vierjarige traject volgen.

Om het hoger beroepsonderwijs uit te bouwen tot een voor vwo-studenten aantrekkelijk alternatief voor wo-opleidingen is het perspectief op een aansluitende professionele masteropleiding wezenlijk. Net als alle nieuwe bekostigde opleidingen dienen de professionele masteropleidingen te voldoen aan de eisen zoals opgenomen in de beleidsregel macrodoelmatigheid. Een instelling met een

¹⁸ Uit het onderzoek van ResearchNed (voetnoot 19) blijkt dat de vwo'ers die kiezen voor het hbo in vergelijking met de vwo'ers die voor het wo kiezen: vaker het profiel Cultuur en maatschappij hebben gevolgd en minder vaak het dubbelprofiel Natuur en gezondheid plus Natuur en techniek, (naar eigen zeggen) minder hogere cijfers hebben in het vwo en minder vaak hebben gedoubleerd.

driejarige traject voor vwo'ers in de hbo-bacheloropleiding geldt een lichtere toetsing bij de macrodoelmatigheid van de hbo-master dan in overige gevallen.

De vwo-studenten die een driejarig traject volgen binnen een hbo-opleiding hebben geen recht meer op resterende rechten indien zij een bekostigde hbo-masteropleiding gaan volgen na het behalen van het bachelordiploma (artikel 5.7, lid 2a, van de Wet studiefinanciering 2000; zie artikel VI van dit wetsvoorstel). Hiermee wordt voorkomen dat een vwo'er die een driejarig hbo-traject volgt een hbo-master kan volgen met twee jaar prestatiebeurs (vijf jaar gemengde studiefinanciering) terwijl dat niet geldt voor de vwo'er die een wo-bachelor heeft gevolgd (vier jaar). Het recht op studiefinanciering wordt overigens niet veranderd. Eerst zullen deze trajecten tot wasdom moeten komen. Op lange termijn zouden de vwo'ers die een hbo-bacheloropleiding volgen waarvan de opleiding een driejarig traject kent, slechts drie jaar recht op prestatiebeurs kunnen krijgen. Daarmee zou de duur van dit recht op studiefinanciering, zoals gebruikelijk, in overeenstemming met de nominale duur van het programma bedoeld voor de vwo'ers worden gebracht.

3.4 Promotiestudenten

In het kader van het Bologna-proces is het streven uitgesproken de overgang naar het bachelor-mastersysteem te voltooien met het realiseren van een derde cyclus, het promotietraject.¹⁹ Met dit wetsvoorstel, dat promotieonderwijs introduceert dat met een beurs van de universiteit kan worden gevolgd, krijgt de derde cyclus een wettelijke basis (artikel 7.18a). Dit sluit aan op een langjarige ontwikkeling in het onderwijs en het promotiebestel, waarin de promotie tevens onderdeel is van onderwijs gericht op het worden van zelfstandig onderzoeker. Nederland krijgt hierdoor een aantrekkelijker opleidingsklimaat, niet alleen voor Nederlandse, maar ook voor buitenlandse (promotie)studenten die in eigen land ook een bachelor-master-phd studietraject kennen. Het past verder in de Europese wens om doctoraal/PhD onderwijs in te zetten voor een betere (arbeids)aansluiting bij maatschappelijke en economische instellingen.²⁰

3.4.1. Huidige situatie

Met de introductie van dit studietraject wil het kabinet tegelijkertijd tegemoetkomen aan de behoefte aan meer gepromoveerden. Nederland kent, internationaal gezien, relatief weinig onderzoekers.²¹ Ten behoeve van onze kenniseconomie en internationale concurrentiepositie is het nodig dit aantal te vergroten in de wetenschap en in bedrijven,²² maar ook in publieke sectoren zoals

¹⁹ Bologna-verklaring, over het creëren van Europese ruimte voor hoger onderwijs, ondertekend door 29 Europese ministers van onderwijs in Bologna op 19 juni 1999; ministersconferentie in Berlijn, 18 en 19 september 2003.

²⁰ Salzburg II recommendations European universities' achievements since 2005 in implementing the Salzburg principles, EUA (2010) en Principles for Innovative Doctoral Training, Europese Commissie (27 juni 2011).

²¹ Doctoral programmes in Europe's universities: achievements and challenges EUA (2007).

²² Academic Careers: A Comparative Perspective, red. J. Huisman en J. Bartelse, Twente Universiteit (2000).

het onderwijs, met name in het voortgezet onderwijs en in het hoger beroepsonderwijs. Zo wordt een hoger niveau in beroepsuitoefening bereikt.

In de huidige situatie kennen we in Nederland de volgende promovendi. Een werknemer-promovendus (de voormalig assistent in opleiding) is in dienst van de universiteit en verricht naast de werkzaamheden voor zijn proefschrift veelal ook werkzaamheden voor de universiteit. Een zogenoemde buitenpromovendus is niet werkzaam bij de universiteit. Deze schrijft onder begeleiding van een promotor een proefschrift aan de universiteit maar heeft verder geen financiële relatie met de universiteit. Daarnaast zijn er – veelal buitenlandse - promovendi die promoveren met een beurs van een andere instantie dan van de universiteit.

Aan Nederlandse universiteiten zijn de laatste decennia verschillende opleidingstrajecten ontstaan waarin ook voorzien is in onderwijs voor promovendi. Zo bestaan er zogenoemde 'Graduate schools' waarbinnen Nederlandse universiteiten hun promovendi²³ een opleidingstraject aanbieden. Die Graduate schools zijn op verschillende manieren ingevuld. Die ruimte voor maatwerk en eigen keuzes voor het vorm geven van opleidingstrajecten gericht op promotie willen we behouden.

3.4.2. Introductie van de promotiestudent in de wet

Met dit voorstel wordt de mogelijkheid om een promotiestudent aan de hand van een onderwijstraject naar een promotie te begeleiden, wettelijk geregeld (artikel 7.18a).

De status van promotiestudent brengt met zich mee dat hij geen arbeidsverplichtingen jegens de universiteit heeft. De promotiestudent kan zodoende meer tijd besteden aan het volgen van onderwijs en aan zijn eigen onderzoek. De instelling kan dus uit vier verschillende promotietrajecten het meest passende aanbieden.

Dit promotieonderwijs is met name bestemd voor onderzoekers die de arbeidsmarkt nog niet hebben betreden. De kosten voor een promotiestudent zijn lager dan die voor een werknemer-promovendus. Hierdoor kunnen universiteiten meer promotieposities per jaar aanbieden.

In wetenschappelijke literatuur²⁴ wordt aandacht gevraagd voor het belang van een soepele aansluiting van gepromoveerden op de arbeidsmarkt. Gepromoveerden zijn nu vaak zeer gespecialiseerd, wat ook noodzakelijk is voor baanbrekend onderzoek binnen een specifiek onderzoeksveld. Met het aanbieden van promotieonderwijs kan de student zich breder ontwikkelen: een breed palet van vaardigheden die niet

²³ Ministerie van OCW, *Onderzoekstalent op waarde geschat*, 2005, p.4, Advies van de Tripartiete Werkgroep Onderzoekersopleidingen, *Samen Slimmer. Het belang van interuniversitaire samenwerking bij promotieopleidingen* (in opdracht van KNAW, VSNU en NWO), 2009, p. 9-10.

²⁴ Nerad & Heggelund 2008, Sonneveld, Yerkes & Van de Schoot 2010, R. Hoffius & S. Surachno, *Tussen wens en werkelijkheid: carrièreperspectieven van jonge onderzoekers* (onderzoek in opdracht van Promovendi Netwerk Nederland en Landelijk Postdoc Platform), Leiden 2006.

alleen van belang zijn bij de onderzoeksactiviteiten maar ook vaardigheden die bijdragen aan een zo optimaal mogelijke voorbereiding op de arbeidsmarkt buiten de academische omgeving. Het devies voor promotiestudenten moet zijn: gedetailleerd in onderzoek, breed in onderwijs. Naast het zich verder bekwamen in onderzoeksvaardigheden ten behoeve van het proefschrift of proefontwerp, zal het aanleren van generieke vaardigheden in het promotieonderwijs daarom een belangrijke rol moeten spelen.

Bij generieke vaardigheden kan worden gedacht aan het (verder) ontwikkelen van schrijfvaardigheid, presentatievaardigheid, onderhandelingsstrategieën, fondsenwerving, academisch Engels, managementvaardigheden en projectmanagement. Daarnaast zouden didactische vaardigheden relevant kunnen zijn voor een functie in het (hoger) onderwijs en het ontwikkelen van een brede oriëntatie op de wetenschap en haar rol in de maatschappij, zodat de onderzoeksvaardigheden goed kunnen worden aangewend in sectoren buiten de universitaire wereld. Het promotieonderwijs heeft derhalve een dubbele doelstelling: ten eerste het aanbieden van onderwijs dat de promotiestudent onderzoeksvaardigheden en generieke vaardigheden bijbrengt ten behoeve van zijn promotie en zijn positie op de arbeidsmarkt en ten tweede het afsluiten van het traject met een proefschrift dan wel een proefontwerp (artikel 7.18a, eerste lid).

3.4.3. Vormgeving promotietraject

De precieze vormgeving is aan de universiteit, in dit geval de faculteit. Er worden geen vormvoorschriften voor het promotieonderwijs voorgesteld. Binnen de wettelijke definitie van promotieonderwijs geeft de instelling hieraan zelf invulling. Dit geeft universiteiten en faculteiten de mogelijkheid om maatwerk te leveren voor promotietrajecten op hun eigen vakgebied. Zo zou het promotieonderwijs al kunnen worden gestart tijdens de initiële opleiding en na het afstuderen worden voortgezet in de promotiefase.

Voorts bepaalt de wet dat de inrichting van het onderwijstraject door de universiteit in een reglement wordt vastgelegd (artikel 7.18a, tweede lid). Daardoor kan de promotiestudent zich een goed oordeel vormen over de inhoud van het onderwijs en de eisen die daaraan worden gesteld.

De bestaande wettelijke voorwaarden voor toegang tot de promotie gelden onverkort. Dit betekent dat ook de bevoegdheden van het College voor promoties onverkort in stand blijven: de beoordeling van de proefschriften en – ontwerpen en de beslissing of sprake kan zijn van een promotie blijven vanzelfsprekend bij dit college rusten. Degene die tot het promotieonderwijs wordt toegelaten, wordt ingeschreven als promotiestudent. Gelet op de studentstatus vindt inschrijving plaats tegen betaling van het wettelijk collegegeld dat ook voor bachelor- en masterstudenten geldt (7.18a, achtste lid). Inschrijving als promotiestudent geeft recht op begeleiding en op toegang tot studentenvoorzieningen en onderzoeksfaciliteiten. De promotiestudent wordt vertegenwoordigd door de studentgeleding van de medezeggenschap (artikel 7.18a, zevende lid).

3.4.4. Bekostiging

De promotie van de promotiestudent telt – net als die van andere promovendi – mee voor de bekostiging. Dit betekent dat elke promotie meetelt voor de bekostiging. Daarvoor is geen nieuwe regelgeving nodig. De inschrijving van een promotiestudent dient met het oog hierop wel administratief onderscheiden te worden van de inschrijving van de bachelor- en masterstudent; inschrijving in het Centraal register inschrijvingen hoger onderwijs is niet noodzakelijk voor de bekostiging.

3.4.5. Mogelijkheid van een beurs

Deze wet biedt de universiteit de mogelijkheid om aan een promotiestudent een beurs te verstrekken uit het profileringsfonds, tenzij het promotieonderwijs wordt gevolgd door een student die recht heeft op studiefinanciering op grond van de WSF 2000 (artikel 7.51, lid 1a). Voor een promovendus met een beurs van een derde kan aanvulling daarvan uit het profileringsfonds plaatsvinden tot de norm die universiteiten voor een promotiebeurs aanhouden. Naast financiering van de studentpromovendus uit het profileringsfonds bestaat uiteraard de mogelijkheid om betrokkenen toe te laten tot het promotieonderwijs die op een andere wijze worden gefinancierd, met name met een beurs gefinancierd door derden.

Het instellingsbestuur legt in een reglement de criteria vast op grond waarvan deelname aan het promotieonderwijs beëindigd kan worden (artikel 7.18a, derde lid). Beëindiging van het onderwijstraject door de instelling of door de promotiestudent betekent dat daarmee het recht op de promotiebeurs eindigt.

3.4.6. Kwaliteitswaarborging

De promotiestudent zal net als alle andere promovendi in Nederland moeten voldoen aan de hoge kwaliteitseisen die in Nederland aan een succesvolle promotie worden gesteld. Het eindresultaat en eindniveau van het traject van de promotiestudent zijn dus hetzelfde als van enig andere promovendus, namelijk een hoogwaardig proefschrift dat de graad van doctor rechtvaardigt. Het promotietraject van de promotiestudent zal onder de werking van het Standard Evaluation Protocol (SEP) van de overkoepelende organisatie van onderzoeksinstituten (KNAW), de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) en de VSNU voor de kwaliteitsbeoordeling van wetenschappelijk onderzoek worden gebracht. Op grond van de Wet op het onderwijstoezicht (WOT) kan de inspectie incidenteel onderzoek verrichten naar de naleving door universiteiten van de voorschriften over de promoties die bij of krachtens de WHW worden gesteld.

3.4.7. Uitvoering door de instelling en monitoring

De VSNU zal met haar leden afspraken maken over de voorwaarden voor invulling van het promotieonderwijs. Zo wordt dit opleidingstraject eenduidig ingevuld. Er vindt afstemming plaats over de hoogte van de beurs aan de promotiestudenten en over het waarborgen van de kwaliteit van de trajecten. Daarnaast heeft de VSNU voorgesteld om de studentpromovendi aan de 'wo-monitor' toe te voegen. Daardoor kan de toetreding tot de arbeidsmarkt van deze studenten gemeten worden, ongeveer één of anderhalf jaar na hun promotie. Aan de hand van deze

monitor wordt over enige jaren gemeten of de invoering van het promotieonderwijs heeft geleid tot meer gepromoveerden.

4 Overige onderwerpen

In de vorige paragrafen zijn de maatregelen toegelicht in verband met de 'differentiatie in drievoud': meer differentiatie in structuur; meer differentiatie tussen instellingen (profilering) en meer differentiatie in het onderwijsaanbod. Deze maatregelen zijn toegelicht in het licht van de aansluiting op het hoger onderwijs, de selectie tot en binnen het hoger onderwijs en de differentiatie in het stelsel van hoger onderwijs.

In deze paragraaf wordt een drietal andere maatregelen toegelicht: de aanpassing van de titulatuur, de tariefstelling van de schakelprogramma's en de verbetering van de regels omtrent de arbeidsmarktfixus.

4.1 Titulatuur

Voor de herkenning van kwaliteit en de waarde van opleidingen binnen en buiten de Europese hogeronderwijsruimte is een juiste titulatuur van belang. Door het onthouden van de toevoegingen 'of Arts' en 'of Sciences' is een deel van de hbo-opleidingen internationaal momenteel onvoldoende herkenbaar. Studenten kunnen daarvan last ondervinden. Dat geldt zowel voor hbo-studenten die tijdens of na hun opleiding internationaal mobiel zijn (ruim 21% van de hbo-studenten) als voor de buitenlandse studenten die in Nederland aan een hbo-opleiding studeren (55% van de buitenlandse studenten).

In lijn met het advies van de commissie-Veerman wordt daarom het huidige wettelijk grens in titulatuur tussen hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs opgeheven. De toevoegingen 'of Arts' en 'of Sciences' zijn niet meer exclusief voorbehouden aan wo-opleidingen. Ook afgestudeerden aan hbo-opleidingen, waarvoor deze toevoegingen internationaal gebruikelijk zijn, kunnen deze voortaan hanteren (artikel 7.10a).

Deze toevoegingen zullen bij hbo-opleidingen gangbaar worden, maar tegelijkertijd zeker niet voor alle hbo-opleidingen gelden. De instelling moet de toevoeging bij de graad zodanig kiezen dat deze past bij het type opleiding. De NVAO zal bij de accreditatie en de toets nieuwe opleiding de door de instelling voorgestelde titulatuur toetsen op passendheid in de internationale context (artikel 5a.2, lid 2a, onder a). Pas als de NVAO de titulatuur passend heeft bevonden, kan die worden gehanteerd. Daartoe zal de NVAO een referentielijst hanteren met internationaal herkenbare opleidingsspecifieke graden per sector. Een concept van deze referentielijst is opgesteld door de Nuffic. In overleg met het veld zal deze lijst bij ministeriële regeling vastgesteld worden, alvorens de NVAO de toepassing ervan ter hand zal nemen.

Met de aanpassing van de titulatuur heeft het kabinet nadrukkelijk niet de bedoeling om af te stappen van het binaire stelsel in het hoger onderwijs. Met de

commissie-Veerman erkent het kabinet het belang van het onderscheid tussen hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs. Het kabinet deelt de opvatting van de commissie-Veerman dat "*discussies over binariteit zich ten onrechte hebben gemengd met discussies over de wenselijke titulatuur.*"²⁵

Het kabinet sluit met dit voorstel aan bij de wijze waarop Angelsaksische landen en Duitsland omgaan met de titulatuur. In deze landen is de toevoeging meer een uitdrukking van de oriëntatie van de opleiding dan van niveau. Het onderscheid tussen hogescholen en universiteiten blijft ook internationaal zichtbaar op de getuigschriften. Hogescholen mogen zich immers geen universities noemen, maar 'universities of applied sciences'.

Na de graad bachelor of master 'of Arts' dan wel 'of Science' kan de instelling een duiding van het vakgebied toevoegen. Dit blijft onveranderd.

In een afzonderlijk wetsvoorstel zal de bescherming van de namen van universiteiten, hogescholen en graden worden geregeld. In het diplomasupplement dient een instelling inzicht te geven in de aard en inhoud van de opleiding mede met het oog op de internationale herkenbaarheid. Er zal op worden toegezien dat instellingen de wettelijke verplichting tot afgifte van het diplomasupplement goed nakomen.

4.2 Schakelprogramma's

Bachelor- en masteropleidingen zijn afzonderlijke opleidingen, maar dat laat onverlet dat een goede aansluiting tussen die opleidingen van belang is. Een fors deel van de bachelorstudenten stroomt immers door naar een masteropleiding. Dat geldt uiteraard voor wo-bachelorstudenten, maar in toenemende mate ook voor hbo-bachelorstudenten. In de Strategische Agenda is aangekondigd dat het juist van belang is dat ook deze studenten zich binnen hun beroepsoriëntatie verder kunnen specialiseren, met andere woorden dat er meer mogelijkheden moeten zijn om hbo-masteropleidingen te volgen.

Voor studenten is daarbij een goede aansluiting tussen de bachelor- en masteropleiding van belang. Daar waar een inhoudelijke relatie bestaat tussen bachelor- en masteropleidingen, met name als de opleidingen gericht zijn op hetzelfde vakgebied in dezelfde oriëntatie, zal over het algemeen geen sprake zijn van deficiënties van de studenten. Ook kan meer samenwerking tussen verwante opleidingen van universiteiten en hogescholen de noodzaak van schakelprogramma's beperken. Het is echter niet te voorkomen dat in een aantal gevallen een student toch deficiënties heeft. Daarvoor bestaan de schakelprogramma's, ook wel premasters genoemd (artikel 7.57i). Hierbij gaat het uitdrukkelijk om studenten die 'bijna aan de maat zijn', maar volgens artikel 7.30 van de WHW nog niet tot de masteropleiding toegelaten mogen worden. Studenten die grote deficiënties hebben, zijn niet voldoende toegerust om een schakelprogramma te volgen. Voor hen geldt dat ze hun tekortkomingen niet in de

²⁵ Advies Commissie-Veerman 2010, paragraaf 4.1.6, p. 45.

vorm van een schakelprogramma kunnen oplossen maar daartoe een reguliere bacheloropleiding zullen moeten volgen om toegang te krijgen tot de masteropleiding.

Een schakelprogramma kan in twee vormen worden aangeboden: tijdens een bacheloropleiding of in een afzonderlijk programma.

4.2.1. Schakelprogramma gedurende de bacheloropleiding

De schakelprogramma's worden bij voorkeur verzorgd gedurende de bacheloropleiding, soms zijn ze geïntegreerd in het reguliere (afstudeer)programma. Dat kan in de vorm van specifieke routes binnen de bacheloropleiding dienaadloos aansluiten bij een of meer masteropleidingen of door gelijktijdig met de bacheloropleiding aanvullende vakken te verzorgen. Hierdoor kan de aansluiting alsnog ontstaan en kan de student zich gedurende zijn bacheloropleiding al voorbereiden op de masteropleiding en leidt hij geen tijdverlies.

Als een student naast een (hbo-)bacheloropleiding parallel een schakelprogramma volgt in een wo-bacheloropleiding, is er geen collegegeld voor dat tweede traject verschuldigd. Dit is conform de bestaande regel dat naast een eerste opleiding parallel andere opleidingen gevolgd kunnen worden tegen betaling van slechts één keer wettelijk collegegeld.

Bij inschrijving in een wo-bacheloropleiding ná een (hbo-)bacheloropleiding geldt normaliter het instellingscollegegeld, maar als het om een inschrijving gaat vanwege het volgen van het schakelprogramma geldt het tarief van het schakelprogramma (zoals hierna beschreven onder 'afzonderlijk schakelprogramma'). Als een student naast zijn schakelprogramma ook andere vakken volgt binnen de bacheloropleiding is die student een bachelorstudent en dient het collegegeld te betalen.

De student die is ingeschreven in een bacheloropleiding heeft recht op studiefinanciering. Voor de goede orde: inschrijving in de masteropleiding is niet mogelijk, want voor die inschrijving is noodzakelijk dat er geen deficiënties zijn en in dat geval is er geen aanleiding tot een schakelprogramma. In de Strategische Agenda van 2007 is reeds aangegeven dat studenten hun schakelprogramma kunnen volgen door deel te nemen aan vakken in een wo-bacheloropleiding en zich voor die bacheloropleiding in te schrijven, ook al beogen ze niet de opleiding geheel te volgen en af te ronden hetgeen normaliter wel een voorwaarde is. Deze mogelijkheid blijft bestaan.

4.2.2. Afzonderlijk schakelprogramma

In sommige gevallen zal een schakelprogramma in een bacheloropleiding niet of niet geheel mogelijk blijken te zijn. Dan is er na afronding van de bacheloropleiding (nog) een afzonderlijk schakelprogramma nodig om deficiënties voor toelating tot de masteropleiding weg te werken.

De student die zo'n afzonderlijk schakelprogramma volgt, moet daarvoor een vergoeding betalen. Formeel is daarbij geen sprake van collegegeld want het is

geen formele ho-opleiding, maar het tarief van de vergoeding is daarvan wel afgeleid. Omdat een schakelprogramma beperkt in omvang zou moeten zijn, wordt voorgesteld de kosten van het schakelprogramma aan de omvang te relateren:

- voor een schakelprogramma van 30 studiepunten of minder geldt een tarief van maximaal een proportioneel deel van het wettelijk collegegeld (artikel 7.57i, tweede lid);
- voor een schakelprogramma dat groter is dan 30 studiepunten geldt voor het deel dat boven de 30 studiepunten uitstijgt een vrij tarief. De instelling kan dat tarief – naar analogie van het instellingscollegegeld – zelf vaststellen (artikel 7.57i, derde lid).

Het tarief van het schakelprogramma is gekoppeld aan het aantal studiepunten en niet aan de duur waarbinnen het feitelijk wordt gepland. Dit betekent dat als het schakelprogramma 30 studiepunten of minder is, maar geprogrammeerd is over een heel studiejaar, de helft van het tarief voor het wettelijk collegegeld geldt (of minder bij een korter traject dan 30 studiepunten). Hierdoor worden instellingen enerzijds wel in staat gesteld om het programma efficiënt te programmeren (zodat ook aanschuiven bij de reguliere programmering mogelijk is) maar anderzijds is er geen stimulans om het programma langer te laten duren dan nodig.

De student die een afzonderlijk schakelprogramma volgt, niet binnen de context van een bacheloropleiding, heeft geen recht op studiefinanciering.

De inspectie zal de vormgeving van de schakelprogramma's en de tariefstelling monitoren.

4.3 *Arbeidsmarktfixus*

Het kabinet is van oordeel dat een afgewogen studiekeuze van belang is. Het gaat daarbij niet alleen om een opleiding die past bij de aspirant-student, zoals onder meer in paragraaf 1.2 en 2 aan de orde is gekomen, maar bij voorkeur ook om een opleiding met goede arbeidsmarktperspectieven. In dat verband zijn er onder meer afspraken gemaakt met het veld over het aantal op te leiden kunstenaars.

Opleidingen kunnen een capaciteitsfixus vaststellen, zodat het aantal studenten de capaciteit van de opleiding niet overtreft (artikel 7.53). Deze bevoegdheid is uitdrukkelijk gegeven om te voorkomen dat de kwaliteit van een opleiding onder druk staat of door een te groot aantal studenten.

Daarnaast bestaat de mogelijkheid tot het instellen van een zogenoemde arbeidsmarktfixus door de minister (artikel 7.56). Deze fixus heeft een ander oogmerk: voorkomen dat de arbeidsmarkt overstroomd wordt met afgestudeerden van een bepaalde richting of in een bepaald beroep. In de huidige situatie wordt deze mogelijkheid niet gehanteerd. Met de huidige wettelijke bepaling is het lastig om eenduidig te bewijzen dat de instroom op de arbeidsmarkt niet ruim de uitstroom van bepaalde afgestudeerden overtreft en bovendien moet bewezen worden dat dat gedurende een langere periode plaatsvindt. Een dergelijke zware bewijslast doet geen recht aan de dynamische arbeidsmarkt en substitutiemogelijkheden. Bovendien zou volstaan moeten kunnen worden met het opleiden van het aantal studenten dat aansluit op de behoefte van de arbeidsmarkt.

Zo geldt voor de opleiding geneeskunde al sinds jaar en dag een fixus. Hoewel velen aannemen dat hierbij sprake is van een arbeidsmarktfixus, gaat het formeel om een capaciteitsfixus waarbij de universiteit haar eigen capaciteit vaststelt. De universiteiten stemmen onderling af hoeveel opleidingsplaatsen elk voor haar rekening kan nemen, mede gegeven het aantal plaatsen dat door de overheid wenselijk wordt geacht. Deze afstemming tussen de instellingen en met de minister vindt in goed overleg plaats. Het ligt echter voor de hand dat een dergelijke capaciteit (ook) op grond van de behoefte van de arbeidsmarkt zou moeten kunnen worden vastgesteld. Daarom wordt in dit wetsvoorstel voorgesteld de arbeidsmarktfixusbepaling aan te passen (artikel 7.56). Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om ook (de beschrijving van) de procedure tot vaststelling te vereenvoudigen.

De instelling zal ook bij een arbeidsmarktfixus de selectie van aspirant-studenten uitvoeren. Ook hiervoor geldt dat er ten minste twee selectiecriteria moeten worden gehanteerd. Verder zij verwezen naar paragraaf 2.1.

5 Overleg, administratieve lasten en uitvoerbaarheid

5.1. Gevoerd overleg

Over het wetsvoorstel is constructief overleg gevoerd met de betrokken koepels en met de studentenorganisaties ISO en LSVb. De partijen staan positief tegenover de Strategische agenda en daarmee ook ten aanzien van de hoofdlijnen van het wetsvoorstel. De studenten vroegen met name aandacht voor de toegankelijkheid en selectie, studiekeuzeadviezen en schakelprogramma's. Het principe van toelatingsrecht is niet verlaten. Uiteraard leidt dit wetsvoorstel tot meer selectie. Het doel daarvan is dat de juiste student op de juiste plaats terecht komt en dat het niveau van de opleidingen omhoog gaat. De studenten zijn groot voorstander van het introduceren van studiekeuzeactiviteiten en het limiteren van de kosten bij een schakelprogramma. Zoals in hoofdstuk 2 van deze toelichting is beschreven, zijn er verschillende toegankelijkheidswaarborgen opgenomen in financiële zin en door expliciete bevoegdheden toe te kennen aan de minister en de medezeggenschap. In het overleg met de VSNU en HBO-raad zijn uitgebreid de mogelijkheden van selectie en andere voorstellen aan de orde geweest, mede in het licht van de afspraken in de zogenaamde Hoofdlijnenakkoorden. De studiekeuzeactiviteiten zijn ook bij deze koepels onomstreden. Wel is er aandacht gevraagd voor de uitvoerbaarheid, de financiële lasten en dat de bedoelde activiteiten voor de ene student van belangrijker zijn dan voor de andere. Daarom is in dit wetsvoorstel geen blauwdruk opgenomen. De instellingen kunnen een op maat gerichte studiekeuzeactiviteit vorm geven. Met de VSNU is uitgebreid gesproken over de introductie van de promotiestudenten. Ook de VSNU wil dat dit zorgvuldig gebeurt en daaruit zijn afspraken omtrent monitoring en opname in het Standard Evaluation Protocol²⁶ voortgevloeid. Met de NRTO, de koepel waarin het niet-bekostigde hoger onderwijs is georganiseerd, is gesproken over de gevolgen voor de rechtspersonen voor hoger onderwijs. Een groot aantal voorstellen geldt echter niet voor het onbekostigde onderwijs. Dat is het geval bijvoorbeeld voor de

²⁶ SEP, een samenwerkingsverband van VSNU, KNAW en NOW dat zorg draagt voor externe evaluatie van researchinstellingen en researchprogramma's.

bepalingen die betrekking hebben op selectie. Er bestaat geen toelatingsrecht tot dat onderwijs. De rechtspersonen voor hoger onderwijs zijn altijd al vrij om toe te laten wie men wil en dus om te selecteren. Wel van toepassing zijn de voorstellen, beschreven in de paragrafen 1.2.2, 3.1 (met uitzondering van de macrodoelmatigheidstoets) tot en met 3.3 en 4.1. van dit deel van de toelichting.

5.2. *Gevolgen voor de administratieve lasten van de instellingen*

De definitie van administratieve lasten is: *"De kosten om te voldoen aan informatieverplichtingen aan de overheid, voortvloeiend uit wet- en regelgeving van de overheid. Het gaat om het verzamelen, bewerken, registreren, bewaren en ter beschikking stellen van informatie aan de overheid"*.

Het wetsvoorstel leidt voor de instellingen op enkele onderdelen tot administratieve lastenverzwaring. Zo biedt de selectie van aspirant-studenten voor opleidingen meer ruimte aan de instellingen. Dat geselecteerd wordt, moet wel aangegeven worden in het CROHO. Dit geldt eveneens voor de driejarige hbo-trajecten voor vwo'ers. Voorwaarde voor naamswijziging, die instellingen in het CROHO kunnen laten registreren, is een beoordeling door de NVAO, veelal in het kader van de accreditatie. In het kader van de accreditatie dient de hogeschool met het oog op de titulatuur aan te geven wat het vakgebied is.

Verder krijgt de Associate degree krijgt een definitieve plaats in het hoger onderwijs. Een van de gevolgen daarvan is dat alvorens een opleiding daadwerkelijk verzorgd kan worden, een toets macrodoelmatigheid moet worden aangevraagd.

De administratieve lasten komen naar schatting voor het hoger beroepsonderwijs uit op een totaalbedrag van ongeveer € 6.000 per jaar. De administratieve lasten voor het wetenschappelijk onderwijs komen naar schatting uit op een totaalbedrag van ongeveer € 300 per jaar. De bijkomende incidentele lasten voor het hoger beroepsonderwijs en het wetenschappelijk onderwijs gezamenlijk komen naar schatting uit op een totaalbedrag van ongeveer € 11.000.

5.3 *Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid*

Er zijn uitvoeringstoetsen uitgebracht door de diverse uitvoeringsorganisaties: de Inspectie voor het Onderwijs (inclusief de voormalige auditdienst), de Dienst Uitvoeringsorganisatie Onderwijsinstellingen (DUO), inclusief Studielink, en de NVAO. Alle organisaties concluderen dat het wetsvoorstel uitvoerbaar is. Voorzover een voorbehoud wordt gemaakt, gaat het in feite om de kosten en benodigde duidelijkheid over aanpassing van programmatuur.

De inspectie en DUO stellen enkele vragen c.q. wijzen op enkele onduidelijkheden. Dit heeft ertoe geleid dat de memorie van toelichting op enkele onderdelen is aangepast. Zo wijst de inspectie erop dat voor de selectieprocedures geen specifieke toezichtssituatie wordt gecreëerd maar het reguliere toezicht geldt.

Verder maakt de inspectie een aantal opmerkingen over de driejarige hbo-trajecten voor vwo'ers.

De inspectie onderschrijft de noodzaak van maatregelen voor het toelatingsrecht van mbo'ers en dat er niet te stringente toelatingscriteria gaan gelden.

De inspectie maakt een aantal opmerkingen over de promotiestudenten. Bij de universiteiten bestaat draagvlak voor de figuur van de promotiestudent. De vormgeving is afgestemd met de VSNU. Het stelsel van promotiestudenten is betekend, naast de bestaande promotietrajecten, een extra traject. Het College is en blijft bij uitsluiting bevoegd om vast te stellen wie een doctorsgraad heeft bereikt.

De inspectie wijst er verder terecht op dat er voor aspirant- dan wel zittende studenten een goede overgangsvoorziening moet zijn als hun positie wijzigt. Zij doelt hierbij met name op het afschaffen van de doorstroommasters. Het afschaffen van de doorstroommaster is voorzien met ingang van het studiejaar 2014-2015. Hoewel beoogd is dat de wet grotendeels in werking zal treden per 1 september 2013, is onder meer mede daarom de mogelijkheid opgenomen dat de inwerkingtreding van verschillende onderdelen op een ander moment plaats vindt. De uitvoerbaarheid en het rekening houden met gerechtvaardigde verwachtingen zijn doorslaggevende elementen bij het vaststellen van het definitieve moment van inwerkingtreding. De opmerkingen ten aanzien van de administratieve lasten zijn verwerkt.

DUO merkt terecht op dat een (groot) aantal onderwerpen geen gevolgen heeft voor haar werkwijze. Overeenkomstig haar verzoek zijn de (studiefinancierings)gevolgen van de driejarige trajecten in het hbo verduidelijkt. Eventuele bekostigingsconsequenties van verschillende trajecten (zoals Associate degree) worden in het kader van de aanpassing van het Uitvoeringsbesluit WHW 2008 benoemd.

DUO en Studielink merken op dat de financiële consequenties van de invoering van het wetsvoorstel nog niet geheel zijn uitgekristalliseerd. Zo zullen geautomatiseerde processen moeten worden aangepast in verband met bijvoorbeeld de invoering van de driejarige hbo-trajecten voor vwo'ers en vanwege de aanmelddatum van 1 mei en (de informatie over) de studiekeuzeactiviteiten. Wel geeft DUO aan dat de afschaffing van de loting (structureel) zal leiden tot een afname van het werk bij DUO. Studielink, een door de gezamenlijke instellingen opgerichte organisatie waarbij de aanstaande eerstejaarsstudenten zich feitelijk centraal aanmelden, zal hierover nader overleg voeren met de instellingen. De NVAO verwacht geen uitvoeringsproblemen als gevolg van het wetsvoorstel. Wel attendeert ze op een onduidelijkheid van de positie van het 'kleinschalig en intensief onderwijs' zoals mogelijk geworden met de Wet 'Ruim baan voor talent'. Dit is verhelderd door dit expliciet in het betreffende wetsartikel te noemen.

ARTIKELSGEWIJS

Artikel I, onderdeel A.

De eerste wijziging houdt verband met de introductie van promotieonderwijs in de WHW. In het algemeen deel van deze toelichting (paragraaf 3.4) is de achtergrond hiervan geschetst. De aanpassing in onderdeel x1 van artikel 1.1 hangt samen met

de hernummering van artikel 7.38 tot het nieuwe artikel 7.31d. De uitbreiding van onderdeel z vloeit voort uit de invoering van de graad Associate degree.

Artikel I, onderdeel B.

Promotieonderwijs maakt deel uit van het wetenschappelijk onderwijs maar is geen initieel onderwijs en wordt ook niet bekostigd. Zoals blijkt uit artikel 1.9, eerste lid, is de bekostiging bestemd voor het verzorgen van initieel onderwijs. Een universiteit is niet verplicht om promotieonderwijs aan te bieden maar heeft daartoe wel de mogelijkheid. Dat komt tot uitdrukking in de toegevoegde volzin. Het promotieonderwijs dat levensbeschouwelijke universiteiten kunnen verzorgen, is beperkt tot onderwijs dat aansluit bij het specifieke karakter van die universiteiten. Ook de Open Universiteit kan promotieonderwijs aanbieden.

Artikel I, onderdeel C.

De wijzigingen in artikel 1.9 zijn nodig door de definitieve invoering van de Ad in het hoger beroepsonderwijs. Verder is in het derde lid tot uitdrukking gebracht dat naast vooropleidings- en toelatingseisen ook selectie-eisen kunnen worden gesteld. Naleving van de wettelijke bepalingen met betrekking tot selectie is een bekostigingsvoorwaarde.

Artikel I, onderdeel D.

Ook niet-bekostigde instellingen kunnen binnen een initiële opleiding een Ad-programma uitvoeren en de daaraan verbonden graad verlenen. In de wijziging van artikel 1.12 is dit vastgelegd.

Artikel I, onderdeel E.

Ook voor het regelmatig beoordelen van de kwaliteit van de Ad-programma's heeft het instellingsbestuur de zorg.

Artikel I, onderdeel F.

Naast een redactionele verbetering is artikel 2.6, derde lid, uitgebreid met een voorziening voor het Ad-programma.

Artikel I, onderdeel G.

Het Ad-programma kan gedeeltelijk worden uitgevoerd door en op de locatie van een mbo-instelling. Als het om een bekostigde mbo-instelling gaat, kan het bevoegd gezag van de hbo-instelling in verband daarmee een deel van de rijksbijdrage overdragen aan het bevoegd gezag van de mbo-instelling. Het is aan de instellingsbesturen hiervoor een bedrag af te spreken.

Artikel I, onderdeel H.

Ook voor de toets nieuw Ad-programma stelt de NVAO een commissie van deskundigen in. In het nieuwe lid 2a wordt vastgelegd dat de NVAO bij het verlenen van accreditatie of een toets nieuwe opleiding mede beoordeelt of de voorgestelde toevoeging aan een graad voldoet aan het criterium internationale herkenbaarheid. De NVAO gaat daarbij uit van een bij ministeriële regeling vastgestelde referentielijst. De referentielijst zal worden gebaseerd op een voorstel van de NUFFIC (Netherlands Universities' Foundation for International Cooperation) die op

het gebied van internationaal gebruikelijke titulatuur over ruime ervaring en deskundigheid beschikt. Voor "internationale herkenbaarheid" is gekozen omdat die term ook in artikel 7.11, vierde lid, voorkomt bij het diplomasupplement. De NVAO zal ook een beoordeling geven van de naam die het instellingsbestuur wil verbinden aan een opleiding. In paragraaf 3.1 van het algemeen deel van deze memorie van toelichting is de achtergrond daarvan geschetst.

Artikel I, onderdeel I.

Deze wijziging houdt verband met het feit dat voor de Ad-programma's ook een accreditatiekader wordt opgesteld.

Artikel I, onderdeel J.

Deze wijziging maakt duidelijk dat ook het voornemen om bestaande opleidingen samen te voegen en het voornemen om een Ad-programma te starten aan een toets macrodoelmatigheid zijn onderworpen. Hetzelfde geldt voor het voornemen een initiële hbo-master te gaan verzorgen door een bekostigde instelling. Ten slotte is nieuw in dit artikel dat het instellingsbestuur moet aangeven of het een voltijdse, een deeltijdse dan wel een duale opleiding wil verzorgen. De minister kan zijn instemming daartoe beperken.

Artikel I, onderdeel K.

De bepaling over het ontnemen van rechten kan ook worden toegepast ten aanzien van het Ad-programma. Een en ander is geregeld in deze wijziging. De wijziging van onderdeel b van het eerste lid maakt duidelijk dat de rechten ook kunnen worden ingetrokken als niet wordt voldaan aan hetgeen is bepaald omtrent de selectie-eisen.

Artikel I, onderdeel L.

Deze wijziging onderstreept dat de procedure voor het ontnemen van rechten als bedoeld in artikel 6.5 ook van toepassing is op de Ad-programma's.

Artikel I, onderdeel M.

Wat eerst was geregeld in de artikelen 6.7 tot en met 6.7d is nu geregeld in de artikelen 7.45d t/m 7.45h. De artikelen 6.7 tot en met 6.7d kunnen dus vervallen.

Artikel I, onderdeel N.

De wijzigingen in artikel 6.10 zijn nodig om aan te geven dat ook voor door rechtspersonen voor hoger onderwijs uitgevoerde Ad-programma's geldt dat daaraan rechten als het verlenen van graden kunnen worden ontnomen.

Artikel I, onderdeel O.

De wijziging van onderdeel j van het vierde lid vloeit voort uit de andere opbouw van titel 2, paragraaf 1, van dit hoofdstuk. De overige wijzigingen maken duidelijk dat in het Centraal register opleidingen hoger onderwijs ook moet worden opgenomen of binnen de opleiding een Ad-programma wordt verzorgd en of er versnelde hbo-trajecten voor studenten met een vwo-diploma zijn. Ook of voor een opleiding toestemming is verleend om een hoger collegegeld te vragen en of op

grond van een scherp profiel selectie mag plaatsvinden, moet in het CROHO worden geregistreerd.

Artikel I, onderdeel P.

De wijzigingen in artikel 6.14 houden verband met de registratie van het Ad-programma in het CROHO. Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om enkele foutieve verwijzingen te corrigeren.

Artikel I, onderdeel Q.

In artikel 6.15 moet ook worden verwezen naar het Ad-programma.

Artikel I, onderdeel R.

Deze wijziging vloeit deels voort uit de introductie van promotieonderwijs en deels uit de andere opbouw van titel 2, paragraaf 1, van dit hoofdstuk. Bovendien wordt met de toevoeging van artikel 7.3a, tweede lid, onder b, duidelijk gemaakt dat rechtspersonen voor hoger onderwijs geen initiële hbo-masteropleidingen kunnen aanbieden.

Artikel I, onderdeel S.

Promotieonderwijs wordt niet in de vorm van opleidingen gegeven maar vormt een eigenstandig traject dat niet verder wordt onderverdeeld. Het nieuwe vijfde lid geeft de procedure aan voor het wijzigen van de naam van een opleiding. In paragraaf 3.1.3 van het algemeen deel van deze memorie van toelichting is hierop al ingegaan.

Artikel I, onderdeel T.

De wijziging van artikel 7.3a, tweede lid, onder b, vloeit voort uit het onder het regime van de macrodoelmatigheid brengen van de initiële hbo-master. Naast instemming van de minister in dat kader is de aanmerking als hbo-master door de minister die in dit onderdeel was geregeld enigszins dubbelop. Met het vervallen van de procedure van aanmerking in het tweede lid, onder b, is het derde lid overbodig geworden. Dat kan dus vervallen.

Artikel I, onderdeel U.

Deze wijziging vloeit voort uit de andere opbouw van titel 2, paragraaf 1, van dit hoofdstuk.

Artikel I, onderdeel V.

Het tweede lid van artikel 7.4 is aangepast. Voortaan wordt niet meer verwezen naar de studievoortgangsnorm in de WSF 2000, maar wordt de studeerbaarheid van een opleiding gedefinieerd in de WHW zelf.

Studenten moeten in redelijkheid in staat zijn de gestelde studielast van een jaar ook binnen dat jaar te halen.

Het nieuwe derde lid van dit artikel maakt het mogelijk dat een instellingsbestuur opleidingstrajecten van 80 studiepunten kan aanbieden voor studenten met een vwo-diploma. In het eerste lid van artikel 7.4 van de WHW is geregeld dat 60 studiepunten gelijk is aan 1680 uren studie. Het gaat daarbij om het aantal uren dat nodig is om bepaalde leeruitkomsten te bereiken in termen van kennis, inzicht

en vaardigheden. De uren hebben betrekking op tijd besteed aan bijvoorbeeld bijwonen van colleges en werkgroepen, uitvoeren van opdrachten en onderzoek en zelfstudie. Het aantal van 1680 uren is een gemiddelde. Sommige studenten zullen meer, andere minder, uren nodig hebben om dezelfde leeruitkomsten te bereiken. In dit derde lid wordt tot uitdrukking gebracht dat in een hbo-opleiding de studenten met een vwo-diploma relatief minder uren nodig zullen hebben om dezelfde leeruitkomsten te bereiken als de reguliere studenten met een havo- of mbo-diploma in dezelfde opleiding, waardoor de student met een vwo-diploma 80 in plaats van 60 studiepunten zou moeten kunnen behalen in bij benadering hetzelfde aantal uren als een reguliere student.

Artikel I, onderdeel W.

Zoals in paragraaf 3.2 van het algemeen deel van deze toelichting is beschreven, kan de minister goedkeuren dat een deel van een Ad-programma wordt uitgevoerd door en op de locatie van een mbo-instelling. Dat is in deze wijziging van artikel 7.8a neergelegd. Het kan daarbij zowel om een bekostigde als om een niet-bekostigde mbo-instelling gaan. Ten minste de helft van het programma en in ieder geval de afstudeerfase en het examen moeten echter door de hbo-instelling worden verzorgd. Voor de samenwerking met een bekostigde instelling is in artikel 7.34 geregeld dat de student toegang heeft tot de onderwijsvoorzieningen van de mbo-instelling. Dat moet natuurlijk ook het geval zijn bij samenwerking met een niet-bekostigde mbo-instelling. Vandaar dat artikel 7.34, vijfde lid, voor die situaties van overeenkomstige toepassing wordt verklaard.

De aanpassing van het vierde lid vloeit voort uit een verplaatsing van een aantal artikelen en is louter technisch van aard.

Artikel I, onderdeel X.

De versnelde trajecten binnen de hbo-bacheloropleiding zijn alleen toegankelijk voor studenten met een vwo-diploma. Het oorspronkelijke artikel 7.9a betrof verplichtingen ten aanzien van studenten met een tempobeurs en verplichtingen van instellingsbesturen om de minister te informeren over de voortgang van deze studenten. Op dit moment zijn er geen studenten meer die een tempobeurs kunnen ontvangen. Het oorspronkelijke artikel 7.9a kan daarom vervallen.

Artikel I, onderdeel Y.

Alle bepalingen die betrekking hebben op selectie zijn samengebracht in de artikelen 7.56a en 7.56b. Artikel 7.9b kan daarom vervallen.

Artikel I, onderdeel Z.

Zie de toelichting bij het vervallen van het oorspronkelijke artikel 7.9a (artikel I, onderdeel X).

Artikel I, onderdeel AA.

Zie de toelichting bij artikel I, onderdeel H.

Artikel I, onderdeel AB.

Deze wijziging is bedoeld om tot uitdrukking te brengen dat aan de graad Associate degree niets wordt toegevoegd, dus ook niet "of Arts" dan wel "of Science".

Artikel I, onderdeel AC.

In het nieuwe onderdeel v van het eerste lid van artikel 7.13 is vastgelegd dat de onderwijs- en examenregeling voor elke opleiding dient aan te geven of er selectie mag plaatsvinden waarbij tevens de criteria, de wijze van selectie en de voor de selectie geldende procedure moeten worden beschreven.

In het derde en vierde lid van dit artikel was de zogenaamde doorstroommaster geregeld. Zoals in paragraaf 2.2.2 van het algemeen deel van deze memorie van toelichting is aangegeven, komt deze figuur te vervallen. Het nieuwe derde lid legt het instellingsbestuur de verplichting op in de onderwijs- en examenregeling aan te geven op welke wijze een student die het Ad-programma heeft afgerond zijn bacheloropleiding kan vervolgen.

In verband met de invoering van de vervroegde aanmelddatum voor aanstaande studenten en de daarmee samenhangende door de instellingen te organiseren studiekeuzeactiviteiten en uit te brengen studiekeuzeadviezen kunnen instellingen ter uitvoering daarvan nadere regels vaststellen in hun onderwijs- en examenregeling. Met het toevoegen van het nieuwe vierde lid aan artikel 7.13 wordt aangegeven waarop deze nadere regels in ieder geval betrekking hebben.

Artikel I, onderdeel AD.

Het is van belang dat de instelling tijdig informatie verstrekt over de eisen waaraan de aanstaande student moet voldoen om te kunnen worden toegelaten, zodat deze in staat is om aan deze eisen te voldoen. Een niet tijdige informatievoorziening zou er toe kunnen leiden dat een afgewezen student daarop met succes een beroep kan doen in een bezwaarprocedure.

Artikel I, onderdeel AE.

De toevoeging aan het tweede lid van artikel 7.17 biedt de ruimte om het Ad-programma of het deel daarvan dat door een mbo-instelling wordt uitgevoerd te vestigen in een andere gemeente dan de bacheloropleiding zelf.

Artikel I, onderdeel AF.

Met deze wijziging wordt geregeld dat ook de vestigingsplaats van het Ad-programma om redenen van doelmatigheid kan worden opgeheven.

Artikel I, onderdeel AG.

Verwezen zij naar paragraaf 3.4 van het algemeen deel van deze memorie van toelichting. Het achtste lid van artikel 7.18a maakt het mogelijk dat het instellingsbestuur het wettelijk collegegeld aan een promotiestudent geheel of gedeeltelijk kwijtscheldt. Het instellingsbestuur legt in de regels, bedoeld in artikel 7.51, vierde lid, vast in welke gevallen van deze mogelijkheid gebruik kan worden gemaakt.

Artikel I, onderdeel AH.

De wijzigingen in dit artikel hangen samen met de toevoegingen aan graden bij hbo-opleidingen die dit wetsvoorstel mogelijk maakt, zoals hierboven aangegeven bij artikel 5a.2 juncto artikel 7.10a. Bij de ministeriële regeling ter vaststelling van de referentielijst van de internationaal herkenbare graden per sector, zullen tevens

de daarbij behorende afkortingen worden opgenomen, zodat direct duidelijk is hoe een afgestudeerde zijn graad en toevoeging kan hanteren.

Artikel I, onderdeel AI.

Artikel 7.24 Instroomeisen bacheloropleidingen (diploma-eisen en nadere inhoudseisen).

De huidige artikelen 7.24 en 7.25 over toegangseisen zijn kritisch bezien op inhoud en leesbaarheid. In dat kader worden deze artikelen met dit wetsvoorstel vervangen door de artikelen 7.24 tot en met 7.24d. Het betreft voor het merendeel wijzigingen ter verheldering en vereenvoudiging van de wetstekst en de terminologie; de inhoud blijft grotendeels gelijk. Dit wordt hierna nader uitgewerkt. De nieuwe artikelen 7.24 tot en met 7.24d regelen aan welke kwalitatieve eisen een aanstaande student of extraneus moet voldoen om zich te kunnen inschrijven voor een wo- of hbo-bacheloropleiding. In de huidige artikelen 7.24 en 7.25 zijn dit de zogenoemde vooropleidingseisen en nadere vooropleidingseisen. Ter verheldering wordt de huidige aanduiding 'vooropleidingseisen' vervangen door de term 'diploma-eisen'. De huidige term 'nadere vooropleidingseisen' wordt vervangen door de aanduiding 'nadere inhoudseisen'.

Het voorgestelde eerste lid van artikel 7.24 geeft aan dat met het begrip 'instroomeisen' wordt bedoeld op twee categorieën eisen: de eisen ten aanzien van het behaalde diploma ('diploma-eis') en op de eisen ten aanzien van hetgeen de desbetreffende persoon binnen die vooropleiding aan specifieke kennis en vaardigheden heeft opgedaan door middel van het duiden van het behaalde profiel en de vakken ('nadere inhoudseisen').

Voorts wordt in het tweede lid aangegeven dat indien de aanstaande student voorafgaand aan de inschrijving niet voldoet aan de nadere inhoudseisen, het instellingsbestuur de aspirant-student alsnog vrijstelling kan verlenen. Dat kan indien de aspirant-student voldoet aan vergelijkbare eisen op basis van een daartoe strekkend onderzoek. Zie voor dit zogenaamde deficiëntieonderzoek ook hierna de toelichting bij artikel 7.24c.

Het derde lid regelt dat voor de inschrijving voor de opleiding tot leraar basisonderwijs bijzondere nadere inhoudseisen kunnen worden gesteld. Hierop wordt nader ingegaan in de toelichting bij het nieuw voorgestelde artikel 7.24d. Zie ook paragraaf 1.2 van het algemeen deel van deze toelichting.

Artikel 7.24a Instroomeisen wo-bacheloropleidingen

Dit nieuwe artikel komt overeen met hetgeen nu is geregeld in artikel 7.24, eerste lid, en 7.25, eerste lid.

Het vermeldt de instroomeisen voor een wo-bacheloropleiding. In het eerste lid wordt de diploma-eis gesteld: dit is het vwo-diploma. Voor verschillende opleidingen wordt daarnaast bij ministeriële regeling aangegeven welk profiel binnen het vwo de aanstaande student doorlopen moet hebben en welke vakken of andere programmaonderdelen deel moeten hebben uitgemaakt van het eindexamen. Dit zijn de nadere inhoudseisen (tweede lid).

Als een aanstaande student niet aan de nadere inhoudseisen met betrekking tot het vwo-diploma (i.e. het bijbehorende profiel of de vakken/programmaonderdelen) voldoet, heeft deze eventueel op grond van een deficiëntieonderzoek nog de

mogelijkheid om te kunnen worden ingeschreven (zie de toelichting hierna bij artikel 7.24c).

Artikel 7.24b. Instroomeisen hbo-bacheloropleidingen

Dit nieuwe artikel komt overeen met hetgeen thans is geregeld in artikel 7.24, tweede lid, en 7.25, derde lid.

Het eerste lid van dit artikel noemt vier categorieën diploma's op grond van de Wet op het voortgezet onderwijs, de Wet voortgezet onderwijs BES en de Wet educatie en beroepsonderwijs die recht op inschrijving geven voor een hbo-bacheloropleiding (de diploma-eis).

Ook hier geldt dat nadere inhoudseisen kunnen worden gesteld over het profiel, de vakken en de programmaonderdelen (tweede lid).

Een wijziging ten opzichte van het huidige artikel 7.25, derde lid, is het tweede lid, onderdeel c (eis van verwantschap). Opgenomen is dat de doorstroom mbo-hbo nader wordt gereguleerd door middel van een ministeriële regeling. Uitgangspunt is dat studenten die doorstromen van het mbo naar een verwante opleiding in het hbo toegangsrecht hebben. De ministeriële regeling wordt zo robuust mogelijk vorm gegeven, bijvoorbeeld op het niveau van opleidingsdomeinen (mbo) en CROHO-onderdelen (hbo). Nadere invulling van de verwantschap in de ministeriële regeling geschiedt op gezamenlijk voorstel van vertegenwoordigers van mbo- en hbo-instellingen. Met deze vertegenwoordigers zijn bedoeld de MBO Raad en HBO-raad. Mochten MBO Raad en HBO-raad niet met een gezamenlijk voorstel komen of met een voorstel waarmee de minister niet kan instemmen, dan zal de verwantschap door de minister van OCW worden vastgesteld en in de eerdergenoemde ministeriële regeling worden neergelegd.

Vormgeving via ministeriële regeling biedt ruimte om de invulling van de verwantschap ook in de toekomst op basis van gezamenlijke voorstellen van vertegenwoordigers van de instellingen up-to-date te houden.

Zie in dit verband paragraaf 1.2.1 van het algemeen deel van deze toelichting.

Het derde lid is eveneens nieuw ten opzichte van het huidige artikel 7.25 en biedt de mogelijkheid om voor de opleiding tot leraar basisonderwijs, in plaats van nadere inhoudseisen als bedoeld in het tweede lid, waar nodig bijzondere nadere inhoudseisen aan de aankomende student te stellen door middel van het afnemen van een instroomtoets. De inhoud van deze toets wordt nader bepaald bij of krachtens algemene maatregel van bestuur (zie de toelichting bij het nieuwe artikel 7.24d). In afwijking van artikel 7.24b, tweede lid, kan het niveau waarop de instroomtoets wordt afgelegd worden vastgesteld op een lager niveau dat het examenniveau van de diploma's vwo, havo of mbo-4. Voor een verdere toelichting over achtergrond van de invoering van een instroomtoets voor aankomende studenten voor de opleiding tot leraar basisonderwijs wordt verwezen naar paragraaf 1.2 van het algemeen deel van deze toelichting.

Artikel 7.24c. Deficiëntieonderzoek

Dit artikel komt overeen met hetgeen thans is geregeld in artikel 7.25, vierde lid. Veelal zal de aankomend student voldoen aan de nadere inhoudseisen doordat het diploma de vereiste vakken/profielen/programmaonderdelen bevat. Als dit echter niet het geval is, kan hij ook op andere wijze aan de nadere inhoudseisen voldoen. Het instellingsbestuur kan vrijstelling verlenen van de nadere inhoudseisen. Voor

het instellingsbestuur bestaat - in afwijking van de hoofdregel - de mogelijkheid studenten in te schrijven, terwijl ze nog niet voldoen aan de nadere inhoudseisen. Deze mogelijkheid is neergelegd in dit artikel.

De aanstaande student moet in dat geval aantonen te beschikken over de kennis, het inzicht en de vaardigheden die inhoudelijk overeenkomen met de nadere inhoudseisen (eerste lid). De hoofdregel is dat degene die toegelaten wil worden vóór aanvang van de bacheloropleiding aantoont daarover te beschikken.

Bij ministeriële regeling kunnen opleidingen worden aangewezen waarbij uiterlijk bij afronding van de eerste fase van de bacheloropleiding met een studielast van 60 studiepunten moet zijn aangetoond dat men aan die eisen voldoet (tweede lid). Het instellingsbestuur neemt de eisen op in de onderwijs- en examenregeling (derde lid).

Artikel 7.24d. Instroomtoets lerarenopleidingen basisonderwijs

Dit nieuwe artikel hangt samen met artikel 7.24b, derde lid, en biedt de mogelijkheid bij of krachtens algemene maatregel van bestuur bijzondere nadere inhoudseisen te stellen aan de aankomend student die zich wenst in te schrijven voor de lerarenopleiding basisonderwijs.

Bepaald kan worden dat de aankomende student - om te kunnen deelnemen aan de opleiding tot leraar basisonderwijs - over voldoende kennis dient te beschikken met betrekking tot bepaalde onderwerpen die in het basisonderwijs worden onderwezen zoals vermeld in artikel 9, eerste en tweede lid, van de Wet op het primair onderwijs (eerste lid). Dit kan worden aangetoond door een relevant diploma te overleggen dan wel door met goed gevolg een instroomtoets af te leggen (tweede lid). Daarmee moet hij aantonen dat hij beschikt over voldoende voorkennis op de onderdelen en kennisgebieden die voor het lesgeven in het primair onderwijs van belang zijn, zodat hij met goed gevolg kan deelnemen aan de lerarenopleiding basisonderwijs (derde lid, onderdeel a). Te denken valt aan voldoende voorkennis in de vakken Engels, aardrijkskunde, geschiedenis en natuur & techniek. De aankomend student die deze voorkennis kan aantonen doordat het door hem behaalde diploma de vereiste voorkennis bevat, hoeft uiteraard geen instroomtoets af te leggen. De algemene maatregel van bestuur zal voorts vaststellen wat het niveau is waarop de instroomtoets met goed gevolg moet worden afgelegd (derde lid, onderdeel b). Hierbij kan gedacht worden aan een niveau van toetsing dat tenminste gelegen is op havo-3/vmbo-4-niveau. Ten slotte worden daarin vastgelegd de criteria op basis waarvan wordt beoordeeld of een instroomtoets met goed gevolg is voltooid (derde lid, onderdeel c).

Zie ook paragraaf 1.2 van het algemeen deel van deze toelichting.

Artikel 7.25. Geen vooropleidingseisen voor de Open universiteit

Dit artikel regelt hetgeen in het huidige artikel 7.24, derde lid, is opgenomen. Het bevat ten opzichte van het huidige artikel geen inhoudelijke wijzigingen.

Artikel I, onderdeel AJ.

De aanpassingen zijn deels puur technisch van aard en hangen samen met de wijziging van de verwijzingen in dit artikel naar de nieuwe artikelen 7.24a en 7.24b.

De reikwijdte van het artikel wordt beperkt tot eisen die betrekking hebben op de uitoefening van het beroep of de beroepen waarop een opleiding voorbereidt en niet langer ook op de organisatie en de inrichting van het onderwijs. Dit laatste is niet meer nodig gelet op de nieuwe mogelijkheid voor selectie op een opleidingsprofiel.

De aanduiding "aanvullende eisen" is gewijzigd in: beroepsprofielen. Zij worden niet meer inhoudelijk bij ministeriële regeling vastgesteld. Het wordt aan de instelling overgelaten om deze in de praktijk vorm te geven. Wel wordt nog centraal geregeld welke opleidingen of groepen van opleidingen aanvullende eisen mogen stellen. Dit wordt niet meer op het niveau van een algemene maatregel van bestuur maar bij ministeriële regeling vastgesteld.

Artikel I, onderdeel AK.

Artikel 7.26a wordt geïncorporeerd in artikel 7.26 en kan daarom vervallen.

Artikel I, onderdeel AL.

Toelichting: Met deze aanpassing wordt beoogd om alle instellingen voor hoger onderwijs onder de werking van dit artikel te brengen.

Artikel I, onderdeel AM.

Het voorgestelde artikel vervangt het huidige artikel 7.28. Nieuw ten opzichte van het huidige artikel 7.28 is dat het recht op inschrijving voor een bacheloropleiding voor de bezitter van een propedeusegetuigschrift is komen te vervallen. In paragraaf 1.2.2 van het algemene deel van deze toelichting is de motivering van deze wijziging gegeven. Hierna volgt een toelichting per artikellid.

Het voorgestelde artikel 7.28 (nieuw) regelt de vrijstellingen van de diploma-eisen en nadere inhoudseisen voor bacheloropleidingen. Onderscheiden worden de vrijstellingen van rechtswege (eerste lid) en de door de instellingen te verlenen vrijstellingen (tweede en derde lid).

Eerste lid (Vrijstelling van diploma-eisen o.g.v. andere diploma's)

In het eerste lid, onderdelen a en b, worden de vrijstellingen van rechtswege geregeld van de diploma-eisen. Op grond van onderdeel a van het eerste lid heeft eenieder aan wie een bachelor- of mastergraad is verleend, vrijstelling van de diploma-eisen voor een wo- of hbo-bacheloropleiding. De achtergrond hiervan is dat wie een opleiding in het hoger onderwijs heeft doorlopen, voldoende kennis, inzicht en vaardigheden bezit voor welke andere opleiding in het hoger onderwijs dan ook en dat dat ten minste vergelijkbaar is met de kennis, het inzicht en de vaardigheden van een vwo'er, havist of mbo'er. Als er nadere inhoudseisen zijn gesteld, moet de betrokkene ook daaraan voldoen of daarvoor vrijstelling krijgen. Onderdeel a is ontleend aan het huidige artikel 7.28, eerste lid. Verschil met die bepaling is dat het met goed gevolg afgelegd hebben van een propedeutisch examen geen rechtstreekse toegang tot het hoger onderwijs meer geeft (zie hierna de toelichting bij het tweede lid).

Onderdeel b van het eerste lid, betreft hetgeen thans geregeld is in artikel 7.28, eerste lid. Dit artikelonderdeel vloeit voort uit de verplichtingen die Nederland is aangegaan door de ondertekening van het Verdrag van Lissabon. Het huidige artikel 7.28, tweede lid, verleent een instellingsbestuur de bevoegdheid om vrijstelling van de diploma-eisen te verlenen aan bezitters van Nederlandse en

buitenlandse diploma's. Voorzover het gaat om bezitters van een getuigschrift, uitgereikt in een van de landen die ook verdragspartij zijn bij het Verdrag van Lissabon, gaat genoemd verdrag uit van de gelijkwaardigheid van getuigschriften. Er is, met andere woorden, sprake van een erkenning in plaats van de mogelijkheid van vrijstelling. Een en ander neemt niet weg dat het instellingsbestuur ook van bezitters van een getuigschrift, uitgereikt in een van de verdragslanden, kan eisen dat zij aantonen te beschikken over kennis, inzicht en vaardigheden die inhoudelijk overeenkomen met de nadere inhoudseisen.

Daarnaast mag het instellingsbestuur de eis stellen dat zij het Nederlands voldoende beheersen om het onderwijs goed te kunnen volgen (derde lid). Dit is thans geregeld in het huidige artikel 7.28, tweede lid.

Tweede lid (Toelaatbaarheid hbo p-ers)

Studenten die na een eerste jaar hbo naar een bacheloropleiding overstappen, vallen relatief vaak uit (zie paragraaf 1.1 (onder *Toelating hbo-propedeusestudent*) van het algemeen deel van deze memorie). Daarom is het toegangsrecht voor deze hbo-propedeusestudenten omgezet in toelaatbaarheid, waarbij het instellingsbestuur bepaalt of een student die het propedeutisch examen van een hbo-bacheloropleiding met een studielast van 60 studiepunten met goed gevolg heeft afgerond, wordt toegelaten tot de opleiding.

Het instellingsbestuur kan volstaan met het laten overleggen van het bewijsstuk dat bedoelde fase met goed gevolg is afgerond. Daarnaast kan het instellingsbestuur van de aanstaande student vragen om via onderzoek aan te tonen dat hij ook daadwerkelijk geschikt is voor het volgen van het wetenschappelijk onderwijs (vijfde lid) en kan het instellingsbestuur bepaalde inhoudelijke eisen stellen aan de kennis en vaardigheden die in de vooropleiding (havo of hbo-p) moeten zijn opgedaan om toegelaten te kunnen worden. Dit is een bevoegdheid van de instelling.

Derde en vierde lid (Vrijstelling door instellingsbestuur van diploma-eisen)

Dit artikellid kent het instellingsbestuur de bevoegdheid toe vrijstelling te verlenen van het bezit van een vwo- of havo-diploma dan wel van een diploma beroepsonderwijs aan degene die in het bezit is van een buitenlands diploma dat naar het oordeel van het instellingsbestuur ten minste gelijkwaardig is. Bij een buitenlands diploma gaat het om andere diploma's dan die bedoeld in de Lissabonconventie (zie de toelichting bij het eerste lid).

Het derde lid is ontleend aan het huidige artikel 7.28, tweede lid, en vormt in feite een samenvoeging van de eerste en tweede volzin van dat artikellid. Vergeleken met het huidige artikel 7.28, tweede lid, wordt de gelijkwaardigheid van alle buitenlandse diploma's voortaan door het instellingsbestuur vastgesteld en niet meer een deel daarvan bij ministeriële regeling. De reden van deze wijziging is dat die ministeriële regeling nooit tot stand is gekomen en zeer uitvoerig zou moeten zijn. Ook voor bezitters van deze diploma's geldt dat ze dienen te voldoen aan met de nadere inhoudseisen inhoudelijk vergelijkbare eisen (zie artikel 7.24c) en dat het instellingsbestuur eisen kan stellen ten aanzien van de beheersing van de Nederlandse taal (vierde lid).

Vijfde lid (Vrijstelling van nadere inhoudseisen o.g.v. onderzoek)

Zoals hierboven al is aangestipt, kan het instellingsbestuur vrijstelling verlenen van de nadere inhoudseisen op basis van een onderzoek. Dat onderzoek is een deficiëntieonderzoek zoals geregeld in artikel 7.24c.

De terminologie tussen de verschillende eisen aan bezitters van verschillende diploma's is geharmoniseerd. In dit lid is er daarom - anders dan in artikel 7.28, derde lid, waaraan deze bepaling is ontleend - sprake van dat de aanstaande studenten moeten kunnen aantonen te beschikken over kennis, inzicht en vaardigheden die inhoudelijk overeenkomen met de nadere inhoudseisen. De instelling heeft de mogelijkheid om 'deficiënte' studenten toe te laten, als zij redelijkerwijs verwacht dat de desbetreffende studenten in staat zijn gedurende het eerste jaar hun deficiëntie weg te werken. Als dit niet gebeurt, moet de instelling de inschrijving beëindigen.

Zesde lid (eisen in onderwijs- en examenregeling)

Op grond van het zesde lid dienen de door het instellingsbestuur te stellen eisen te worden opgenomen in de onderwijs- en examenregeling.

Artikel I, onderdeel AN.

Het betreft hier een louter technische wijziging.

Artikel I, onderdeel AO.

Omdat de doorstroommaster is afgeschaft, kan artikel 7.30a vervallen. Zie ook paragraaf 2.2.2 van het algemeen deel van de toelichting.

Artikel I, onderdeel AP.

Artikel 7.30b bevat de toelatings- en selectie-eisen voor de masteropleidingen. Het artikel wordt technisch aangepast. De verwijzingen naar het artikel 7.30a zijn, nu artikel 7.30a vervalt, uitgeschreven. Inhoudelijk is het artikel ook licht aangepast. Er was al geregeld dat naast de geldende eisen voor toelating tot de master het instellingsbestuur nog andere eisen mocht stellen. Ook was al geregeld dat het instellingsbestuur in voorkomende gevallen het maximum aantal plaatsen kan vaststellen waarvoor kan worden ingeschreven en dat in dat geval het instellingsbestuur bij reglement de procedure van toelating dient vast te stellen. De inhoudelijke aanpassing heeft betrekking op de te stellen eisen. Nieuw is dat ten minste twee soorten selectiecriteria moeten worden gehanteerd. Het voorschrift dat de eisen uitsluitend betrekking mogen hebben op kennis, inzicht en vaardigheden die kunnen zijn bereikt bij het beëindigen van de bacheloropleiding, komt te vervallen. Met deze aanpassingen worden de voorschriften gelijk aan die voor de selectie voor een bacheloropleiding. Zie ook onderdeel 2.2 van het algemeen deel van de toelichting.

Artikel I, onderdeel AQ.

Dit betreft een technische aanpassing van een bestaande regeling.

Artikel I, onderdeel AR.

Dit betreft een technische aanpassing in verband met het vervallen van artikel 7.30a.

Artikel I, onderdeel AS.

Wat in artikel 7.31 geregeld was, is nu op diverse plaatsen elders ondergebracht. Het artikel kan daarom vervallen.

Artikel I, onderdeel AT.

In titel 3 van hoofdstuk 7 van de WHW wordt een nieuwe paragraaf 1 ingevoegd, waarin de vervroeging van de aanmelddatum voor een bacheloropleiding alsmede het wettelijk recht op studiekeuzeadviezen wordt geregeld. In paragraaf 1.1 van het algemeen deel van deze toelichting wordt hieraan aandacht besteed. Hierna volgt een toelichting per wetsartikel.

Artikel 7.31a (Aanmelding uiterlijk op 1 mei)

Dit artikel komt inhoudelijk grotendeels overeen met het huidige artikel 7.37, vierde lid, dat dan ook kan vervallen.

Nieuw is dat expliciet wordt geregeld dat een aankomend student zich uiterlijk op 1 mei vóór de aanvang van het studiejaar moet aanmelden voor een bacheloropleiding. Het betreft hier de aankomend student die zich nog niet eerder heeft ingeschreven in het hoger onderwijs.

De aanmelddatum van uiterlijk 1 mei is de datum waarop een aankomend student zich via centrale aanmelding opgeeft voor één of meer opleidingen. Deze aanmelddatum is iets anders dan de datum van inschrijving. De inschrijving voor een opleiding is geregeld in de huidige paragraaf 1 van hoofdstuk 7, titel 3 van de WHW, welke paragraaf met dit wetsvoorstel wordt hernoemd tot paragraaf 1a. Een student is pas ingeschreven als de instelling hem heeft ingeschreven en hij collegegeld heeft betaald.

Tijdige aanmelding geeft de aankomend student toegangsrecht. Aankomende studenten die zich pas na 1 mei voor het eerst aanmelden, verliezen hun toegangsrecht tot de opleiding van hun voorkeur, maar zijn nog wel toelaatbaar (zie hierna de toelichting bij het nieuw voorgestelde artikel 7.31c).

Artikel 7.31b (Rechten en verplichtingen bij aanmelding uiterlijk op 1 mei)

Eerste en tweede lid

Tijdige centrale aanmelding (voor 1 mei) geeft een aanstaande student het recht op een of meer studiekeuzeadviezen (eerste lid). Als een aanstaande student vraagt om een studiekeuzeadvies, moet de instelling daarin voorzien. Maar ook de instelling kan de aankomende student verplichten tot deelname aan studiekeuzeactiviteiten, die uitmonden in een studiekeuzeadvies (tweede lid).

Studiekeuzeactiviteiten zijn gericht op een betere afstemming tussen de aspirant-student en de opleiding en een bewustere studiekeuze. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan schriftelijke of digitale nadere kennismaking, studiekeuzegesprekken (individueel of groepsgewijs), zelf-beoordelingstest of motivatiebrief.

Om het voor de instellingen uitvoerbaar te houden, wordt het recht van de aankomend student op een studiekeuzeadvies bij ministeriële regeling beperkt tot een studiekeuzeadvies voor een maximaal aantal opleidingen waarvoor de aankomend student zich uiterlijk op 1 mei heeft aangemeld. Gelet op de huidige mogelijkheden van Studielink zal dit maximum worden vastgesteld op vier studiekeuzeadviezen.

Kiest een leerling die zich uiterlijk op 1 mei heeft aangemeld, daarna voor aanmelding bij een andere opleiding, bijvoorbeeld op basis van de eerdere studiekeuzeadviezen, dan heeft hij voor deze andere opleiding wel toegangsrecht, maar geen recht op een studiekeuzeadvies. De instelling kan hem dat wel aanbieden of hem verplichten aan een studiekeuzeactiviteit deel te nemen voordat hij ingeschreven wordt. Zo worden alle aankomend studenten die zich op tijd hebben aangemeld, zoveel mogelijk in de positie gebracht om studiekeuzeadviezen te krijgen.

Derde lid

De instelling kan een aankomend student verplichten om deel te nemen aan door de instelling aangeboden studiekeuzeactiviteiten. Indien hij niet aan de activiteiten deelneemt, kan de instelling de inschrijving weigeren, tenzij de aankomende student een geldige reden heeft om niet deel te nemen. De instelling dient hierbij rekening te houden met bijzondere of persoonlijke omstandigheden van de aanstaande student waardoor deze niet kon deelnemen aan de activiteiten. Gedacht kan worden aan bijzondere familieomstandigheden of ziekte, maar ook aan de situatie dat twee instellingen op twee heel verschillende plekken in Nederland op dezelfde dag gesprekken hebben georganiseerd of bijvoorbeeld een staking van het openbaar vervoer.

Uiteraard moeten de consequenties die de instelling verbindt aan niet-deelname in verhouding staan tot de mate van inspanning die de instelling zich heeft getroost om studiekeuzeactiviteiten te organiseren. De aankomend student moet in voldoende mate in de gelegenheid zijn gesteld om deel te nemen aan de door de instelling georganiseerde activiteiten en er moet duidelijk sprake zijn van nalatigheid van de kant van de aankomend student.

Vierde lid

In een aantal gevallen en voor bepaalde categorieën (aanstaande) studenten is artikel 7.31b niet van toepassing. Het vierde lid geeft daarvan een opsomming. Het betreft hier onder meer de categorie aanstaande studenten die zich hebben aangemeld voor een opleiding waarvoor een selectie- of lotingsprocedure geldt. Voor hen is al een procedure ingesteld, dus zij hebben geen recht op deelname aan studiekeuzeactiviteiten en zij hebben geen recht op studiekeuzeadviezen als bedoeld in dit artikel.

De datum van 1 mei is wel van belang voor de aanmelding voor selectieopleidingen voor de student die zich daarna wil inschrijven in een andere opleiding. Daarom is artikel 7.31a niet expliciet uitgezonderd voor deze groep.

Vijfde lid

De instellingen dienen ter uitvoering van artikel 7.31b een regeling vast te stellen, met betrekking tot de in dit lid genoemde onderwerpen. Dat kan een instellingsbrede regeling zijn of een regeling voor een of meer opleidingen (zie ook de toelichting bij artikel 7.13, vierde lid (nieuw)).

Artikel 7.31c (Aanmelding na 1 mei)

Aankomend studenten die zich niet tijdig, dat wil zeggen niet uiterlijk op de in artikel 7.31a vastgestelde datum van 1 mei hebben aangemeld voor een bacheloropleiding, hebben geen toelatingsrecht meer. Wel zijn zij toelaatbaar, dat wil zeggen dat de instelling de beslissing neemt of de aankomend student voor de desbetreffende opleiding wordt ingeschreven of niet (eerste lid).

Het gaat hier overigens niet om aankomend studenten die wel tijdig (uiterlijk op 1 mei) een keuze voor een bacheloropleiding hebben aangegeven bij de aanmelding, maar zich daarna voor een andere opleiding hebben aangemeld. Voor deze aankomend studenten geldt dat zij recht hebben op inschrijving bij deze opleiding.

Het bepaalde in artikel 7.31b, derde, vijfde en zesde lid, is van overeenkomstige toepassing op dit artikel (zie hiervoor de toelichting bij artikel 7.31b).

Artikel 7.31d

De inhoud van het huidige artikel 7.38 wordt met dit wetsvoorstel overgeheveld naar dit nieuwe artikel.

Artikel 7.31e

De wettelijke verplichting om studiekeuzeactiviteiten te organiseren geldt om verschillende redenen niet voor de Open Universiteit (OU). Zo zijn studiekeuzeactiviteiten vooral bedoeld om beginnende studenten beter te laten kiezen zodat uitval in het eerste studiejaar wordt teruggedrongen. De OU is in principe bedoeld voor een andere doelgroep (volwassenenonderwijs, tweede kansonderwijs) dan die van het overige hoger onderwijs. Het gaat daarbij om aankomende studenten die al een werkkring hebben en die vaak ook al beschikken over een diploma hoger onderwijs. Van deze groep kan worden verwacht dat zij weloverwogen een studiekeuze heeft gemaakt. Daarbij komt dat bij de opzet van het onderwijs van de OU (modulair afstandsonderwijs in plaats van een curriculum ingedeeld in studiejaren) geen behoefte bestaat aan de hier in te voeren regeling. In het verlengde daarvan is het ook niet nodig om een uiterste aanmelddatum van 1 mei voorafgaande aan het eerste jaar van inschrijving in de wet vast te leggen. Voor de OU geldt dat de aspirant-student zich het gehele jaar door op elk willekeurig moment kan inschrijven.

Artikel I, onderdeel AU.

Een student aan een Ad-programma schrijft zich in voor de bacheloropleiding waarbinnen het Ad-programma wordt verzorgd maar ook voor het Ad-programma zelf. Hij kan dat ook nog doen als hij al een deel van de bacheloropleiding heeft gedaan.

Artikel I, onderdeel AV.

Als het Ad-programma voor een deel wordt uitgevoerd door een mbo-instelling is het van belang dat de toegang van de onderwijsvoorzieningen van die mbo-instelling voor de hbo-student is gegarandeerd. Dat is beoogd met deze bepaling.

Artikel I, onderdelen AW en AX.

De nieuwe paragraaf 1 omvat alle artikelen die betrekking hebben op aanmelding door aankomend studenten. Daarom zijn de artikelen 7.37, vierde lid, en artikel 7.38, die eveneens betrekking hebben op aanmelding, verplaatst naar deze nieuwe paragraaf en opgenomen in de voorgestelde artikelen 7.31a, eerste tot en met derde lid, respectievelijk 7.31d.

Hiermee wordt verder geen inhoudelijke wijziging beoogd, afgezien van de invoering in artikel 7.31a, eerste lid, van de vervroegde aanmelddatum van 1 mei.

Artikel I, onderdeel AY

De wijziging in artikel 7.39 betreft in de eerste plaats een technische wijziging in het eerste lid in verband met de henummering van artikel 7.38 tot 7.31d respectievelijk de henummering van de leden van artikel 7.37. Tevens wordt van de gelegenheid gebruik gemaakt om in de diverse leden van artikel 7.39 de term Informatie Beheer Groep te vervangen door Onze minister.

Artikel I, onderdeel AZ

In artikel 7.42, derde lid, wordt een technische wijziging doorgevoerd waarmee wordt aangesloten bij de henummering van het vijfde en zesde lid van artikel 7.37.

Artikel I, onderdeel BA.

In artikel 7.45c wordt vastgelegd dat instellingen die een speciaal traject binnen een opleiding aanbieden dat gericht is op het behalen van een hoger kennisniveau van studenten en instellingen die opleidingen aanbieden ten aanzien waarvan de NVAO het eindoordeel excellent heeft vastgelegd in het accreditatierapport, voor deze opleidingen een hoger collegegeld kunnen vragen dan het wettelijk vastgestelde minimumbedrag. Dit collegegeld is beschouwd als wettelijk collegegeld omdat deze tarieven bedoeld zijn voor de groep studenten die in aanmerking komt voor het wettelijk collegegeld en niet voor de groep studenten die in aanmerking komt voor het instellingscollegegeld.

De artikelen 7.45d tot en met 7.45h bevatten de oude artikelen 6.7 tot en met 6.7d en hebben betrekking op toestemming voor hoger collegegeld voor opleidingen met kleinschalig en intensief onderwijs. In het onderhavige wetsvoorstel zijn deze artikelen op twee punten aangepast. Ten eerste bevatten de artikelen alleen nog de toestemming voor hoger collegegeld en niet meer de toestemming voor selectie.

Door de mogelijkheid in dit wetsvoorstel voor selectie op grond van een scherp onderwijsprofiel is toestemming niet meer nodig. De mogelijkheid om te selecteren voor kleinschalig en intensief onderwijs is ondergebracht in het nieuwe artikel 7.56a dat de bepalingen bevat voor selectie in verband met een specifiek onderwijsprofiel. Ten tweede bevatten de artikelen niet meer de mogelijkheid een aanvraag in te dienen voor programma's binnen een opleiding. Voor programma's is toestemming niet meer nodig als gevolg van de nieuwe mogelijkheid voor een hoger collegegeld voor programma's binnen een opleiding. Zie onderdeel 2.3 van het algemeen deel van de toelichting.

Artikel I, onderdeel BB.

Met het oog op de kosten die gemoed kunnen zijn met selectieprocedures mag de instelling een vergoeding van die kosten vragen. Zie paragraaf 2.1 van het algemeen deel van de toelichting.

Artikel I, onderdeel BC.

Indien een universiteit promotieonderwijs verzorgt, kan het instellingsbestuur voorzieningen treffen voor een financiële tegemoetkoming aan een promotiestudent uit het profileringsfonds. Zodra de promotiestudent geen promotieonderwijs meer volgt, eindigt zijn aanspraak op financiële ondersteuning.

Artikel I, onderdeel BD.

De lotingsprocedure wordt afgeschaft bij een toelatingsbeperking. De mogelijkheid van een toelatingsbeperking blijft bestaan. Alle gekwalificeerde aspirant-studenten hebben toelatingsrecht tenzij de bacheloropleiding selecteert op basis van artikel 7.25, 7.56a of 7.56b. Hierdoor kan frictie ontstaan tussen het aantal beschikbare plaatsen van een opleiding en het aantal aspirant-studenten dat zich voor de opleiding wil inschrijven. Artikel 7.53 maakt het mogelijk dat een instelling, net zoals in de huidige wet, voor een opleiding een maximumaantal studenten mag vaststellen dat zich voor die opleiding kan inschrijven. De procedure die daarop volgt wordt aangepast, nu de lotingsprocedure wordt afgeschaft. Het instellingsbestuur maakt een besluit over een maximum aantal studenten dat zich voor de opleiding kan inschrijven tijdig bekend en mag vervolgens niet meer van het vastgestelde maximum afwijken. De procedure van selectie wordt nader geregeld bij ministeriële regeling. In het zevende lid zijn elementen genoemd die in ieder geval geregeld kunnen worden. Deze regeling zal, zoals dat bij het eerder geldende systeem van decentrale selectie ook steeds heeft gegolden, uitgaan van een systeem van ranking van aspirant-studenten op grond van de door de instelling geformuleerde selectiecriteria en het opvullen van toch nog opengebleven plaatsen na de selectie. Voor de selectie moeten ten minste twee soorten criteria worden gehanteerd. Selectie op basis van cijfers alleen is niet toegestaan. Zie paragraaf 2.1 van het algemeen deel van de toelichting.

Artikel I, onderdeel BE

In dit artikel wordt de arbeidsmarktfixus aangepast. Het gaat daarbij om het versoepelen van de bewijslast. De achtergrond van de wijziging van het eerste lid van artikel 7.56 is beschreven in paragraaf 4.3 van het algemeen deel van deze memorie van toelichting. Artikel 7.56, tweede lid, is aangepast omdat daarin werd verwezen naar paragraaf 4a van titel 3 van hoofdstuk 7 die is komen te vervallen.

Artikel I, onderdeel BF.

Artikel 7.56a maakt het mogelijk dat voor opleidingen met een specifiek opleidingsprofiel geselecteerd wordt. Daarbij gaat het om een profiel dat betrekking heeft op het onderwijsconcept, het begin- of eindniveau of de onderwijsinhoud van een opleiding. In het derde lid wordt geregeld wanneer geselecteerd mag worden. Er mag geselecteerd worden voor opleidingen met:

- kleinschalig en intensief onderwijs. Dit is nu geregeld in het huidige artikel 6.7 via een toestemmingsprocedure. De toestemmingsprocedure voor dit profiel

komt te vervallen nu het mogelijk wordt te selecteren vanwege een specifiek onderwijsprofiel.

- een profiel dat duidelijk onderscheidend is binnen de toepasselijke visitatiegroep.

Of voldaan wordt aan de wettelijke criteria om op basis van een specifiek profiel te mogen selecteren, moet blijken bij de accreditatie van de opleiding. Opleidingen met kleinschalig en intensief onderwijs zullen moeten voldoen aan het advieskader van de NVAO voor kleinschalig en intensief onderwijs, bedoeld in artikel 6.7b, vijfde lid, zoals dat is ingevoerd bij "Ruim baan voor talent" (Stb. 2011, 369). De overige opleidingen zullen moeten voldoen aan een onderscheidend profiel binnen de toepasselijke visitatiegroep. Een constatering of voldaan wordt aan de wettelijke criteria om op basis van een specifiek profiel te mogen selecteren heeft echter slechts gevolgen voor de bevoegdheid van het instellingsbestuur om voor die opleidingen te mogen selecteren. Die bevoegdheid kan worden ingetrokken door de minister. In principe geldt de intrekking tot de eerstvolgende accreditatie. Met het oog op de toegankelijkheid van het onderwijs is het tevens mogelijk dat bij ministeriële regeling uitbreiding van de mogelijkheden om te selecteren op grond van een scherp onderwijsprofiel wordt bevroren. Om dezelfde reden kan de minister opleidingen die mogelijkheid ook ontnemen. Zie ook paragraaf 2.1 van het algemeen deel van deze toelichting.

Het aantal soorten selectiecriteria dient ten minste twee te zijn. Het is dus niet voldoende twee selectiecriteria te hanteren van dezelfde soort, zoals een eindexamencijfer voor een vak en een eindexamencijfer voor nog een vak. Of een eindexamencijfer voor wiskunde en de uitslag van een specifieke wiskunde toelatingstoets. Bij criteria van dezelfde soort kan er een sterke samenhang zijn in de score op die criteria. Zo kunnen alle eindexamencijfers beïnvloed worden door de school of door de mate van nevenactiviteiten van een leerling.

Indien het instellingsbestuur een maximum aantal voor de opleiding in te schrijven personen heeft vastgesteld, geldt als aanvullende toelatingseis dat dit aantal niet wordt overschreden. Dit betekent dat het instellingsbestuur een toelatingsprocedure dient te hanteren om de plaatsen te verdelen. De instelling kan de toelatingsprocedure zelf invullen. Daarbij kan gedacht worden aan ranking van kandidaten op basis van de kwalitatieve selectiecriteria, een wachtlijst of loting.

Artikel 7.56b regelt dat voor speciale trajecten die opleiden tot een hoger eindniveau, zoals sommige honoursprogramma's binnen een opleiding, voortaan naast de bestaande mogelijkheid om vooraf en na de poort te selecteren ook een hoger wettelijk collegegeld mag worden gevraagd. Daarnaast wordt het in dit artikel mogelijk gemaakt om te selecteren en een hoger wettelijk collegegeld te vragen voor opleidingen waarvan de NVAO het eindoordeel excellent heeft vastgelegd in het accreditatierapport. Voor opleidingen met het eindoordeel goed wordt het wel mogelijk om te selecteren maar mag geen hoger wettelijk collegegeld worden gevraagd.

Artikel I, onderdeel BG.

In artikel 7.57 is een aantal verwijzingen aangepast.

Artikel I, onderdeel BH.

In artikel 7.57i zijn de zogenaamde schakelprogramma's geregeld. In paragraaf 4.2 van het algemeen deel van deze memorie van toelichting zijn de achtergronden van de wijzigingen in dit artikel toegelicht.

Artikel I, onderdeel BI.

Paragraaf 4a is overbodig geworden en kan daarom vervallen.

Artikel I, onderdelen BJ en BK.

Het gaat hier om een aanpassing van de verwijzingen naar de verschillende artikelen en artikelonderdelen.

Artikel I, onderdeel BL

De adviesbevoegdheden van de universiteitsraad en de studentengeleding daarbinnen zijn uitgebreid met het beleid ten aanzien van het gemaximeerde collegegeld. De studentengeleding moet bovendien in staat worden gesteld te adviseren over regelingen die het instellingsbestuur vaststelt op het gebied van selectiecriteria en selectieprocedures.

Artikel I, onderdeel BM

De wijzigingen in onderdeel b van artikel 9.38 hebben te maken met verplaatsing en vernummering van artikelen. De instemmingsbevoegdheid van de faculteitsraad wordt uitgebreid met een aantal onderwerpen die het promotieonderwijs betreffen.

Artikel I, onderdeel BN.

Er is voor gekozen het Ad-programma een eigenstandige positie te geven waar het gaat om de medezeggenschap en wel in de vorm van een deelraad. Als het Ad-programma wordt uitgevoerd in samenwerking met een bekostigde mbo-instelling geldt voor de personeelsgeleding van de deelraad dat de medewerkers van de mbo-instelling als personeel van de hogeschool worden beschouwd. Het is niet nodig een aparte voorziening te treffen voor de studenten. Zij zijn immers ingeschreven aan de hogeschool.

Artikel I, onderdeel BO.

De wijziging van artikel 10.20 is van technische aard en vloeit voort uit een wijziging van de plaats van artikelen of onderdelen daarvan.

Artikel I, onderdeel BP.

Voor een deel geldt voor de wijziging van artikel 10.20a hetzelfde als voor de wijziging van artikel 10.20. Verder moet de studentengeleding van de medezeggenschapsraad in staat worden gesteld te adviseren over regelingen die het instellingsbestuur vaststelt op het gebied van selectiecriteria en selectieprocedures. Dat geldt ook voor de regels met betrekking tot studiekeuzeadviezen en studiekeuzeactiviteiten.

Artikel I, onderdeel BQ

Artikel 11.13 is voor de Open Universiteit op eenzelfde manier uitgebreid als artikel 9.38 voor de gewone universiteiten.

Artikel I, onderdeel BR.

Het gaat ook hier om een aanpassing van de verwijzingen naar de verschillende artikelen en artikelonderdelen.

Artikel II

Zoals in paragraaf 2.1 van het algemeen deel van deze memorie van toelichting is aangegeven, zal op enig moment en naar verwachting met ingang van het studiejaar 2015-2016 de mogelijkheid van centrale loting worden afgeschaft. Er zullen op dat moment personen zijn die via het systeem van centrale loting de beschikking hebben gekregen over een toegangsrecht tot een bepaalde opleiding. Deze overgangsbepaling strekt ertoe voor die personen dat toelatingsrecht in stand te laten.

Artikelen III en IV

Dit betreft technische aanpassingen in de Experimentenwet vooropleidingseisen, selectie en collegegeldheffing respectievelijk de Wet op het voortgezet onderwijs, die samenhangen met henummering van artikelen alsmede wijziging van terminologie.

Artikel V

De Wet educatie en beroepsonderwijs schrijft in artikel 8.1.1, eerste lid, voor dat iemand die gebruik wenst te maken van de onderwijsvoorzieningen van een mbo-instelling door het bevoegd als deelnemer moet zijn ingeschreven. Voor een student die zich heeft ingeschreven voor een Ad-programma dat gedeeltelijk op een mbo-instelling wordt uitgevoerd, geldt dat niet. Voor hem volstaat inschrijving bij de hbo-instelling.

Artikel VI

De hbo-student die een driejarig traject voor studenten met een vwo-diploma volgt, heeft recht op studiefinanciering in de vorm van prestatiebeurs zolang als hij ingeschreven staat voor deze hbo-bacheloropleiding met een maximum van vier jaar. Deze student heeft geen recht meer op resterende studiefinancieringsrechten indien hij zich inschrijft voor een bekostigde hbo-masteropleiding. De betreffende student krijgt prestatiebeurs toegekend voor de periode dat hij studeert, de beurs wordt omgezet in een gift na het behalen van het afsluitend examen binnen de diplomatermijn, maar na het behalen van het diploma kan de student geen 'niet genoten rechten' uitgekeerd krijgen. Als hij dus een bekostigde hbo-masteropleiding gaat volgen, krijgt hij weliswaar prestatiebeurs toegekend voor deze master, maar dat betreft geen "meegenomen" resterende rechten, maar de aparte 1-jarige prestatiebeurs die voor een bekostigde hbo-opleiding bestaat. Studenten die een andere opleidingsvariant van een hbo-bacheloropleiding hebben gekozen (niet het driejarig traject) en die sneller hebben afgerond dan vier jaar, hebben wel recht op resterende rechten (die zij eventueel extra kunnen inzetten voor een hbo-masteropleiding).

Artikel VII

Bij de Wet van 14 juni 2007 tot wijziging van onder meer de Wet studiefinanciering 2000 in verband met onder meer de uitvoerbaarheid van die wet en de invoering van een kopopleiding in het hoger onderwijs, alsmede van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met onder meer Associate-degreeprogramma's en masteropleidingen op het gebied van het hoger onderwijs is in de WHW een nieuw artikel 5a.13 ingevoegd dat de toets nieuw Ad-programma regelt. Dat artikel is nog niet in werking getreden. Het wordt met de voorgestelde wijziging aangepast aan de wijzigingen in het accreditatiestelsel die zijn aangebracht met de wet van 24 juni 2010, Stb. 2010, 293, die in werking is getreden op 1 januari 2011 (Stb. 2010, 862). In het gewijzigde artikel is de zin geschrapt waarin stond dat een aanvraag geacht wordt te zijn afgewezen indien het accreditatieorgaan daarop niet binnen 6 maanden heeft beslist. Bij een aanvraag voor accreditatie of toets nieuwe opleiding komt een dergelijke bepaling ook niet voor.

Artikel VIII en IX

In deze artikelen zijn voorzieningen getroffen om te voorkomen dat door samenloop van wetswijzigingen de aanduiding van artikelen of onderdelen daarvan niet meer klopt.

Artikel X

Beoogd is dat een belangrijk deel van de bepalingen met ingang van 1 september 2013 in werking zal treden. Dat is echter niet voor alle onderdelen het geval. Inwerkingtreding met ingang van het studiejaar 2014-2015 is beoogd voor: het afschaffen van de doorstroommasters, de nieuwe voorschriften voor aanmelding, de nieuwe regels voor overgang van mbo naar hbo en de nieuwe vormen van selectie en collegegelddifferentiatie. Met ingang van het studiejaar 2015-2016 zal naar verwachting de afschaffing van de loting voor de bacheloropleiding kunnen worden gerealiseerd. Daarom is voorzien in de mogelijkheid van een gefaseerde invoering.

De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap,

Halbe Zijlstra